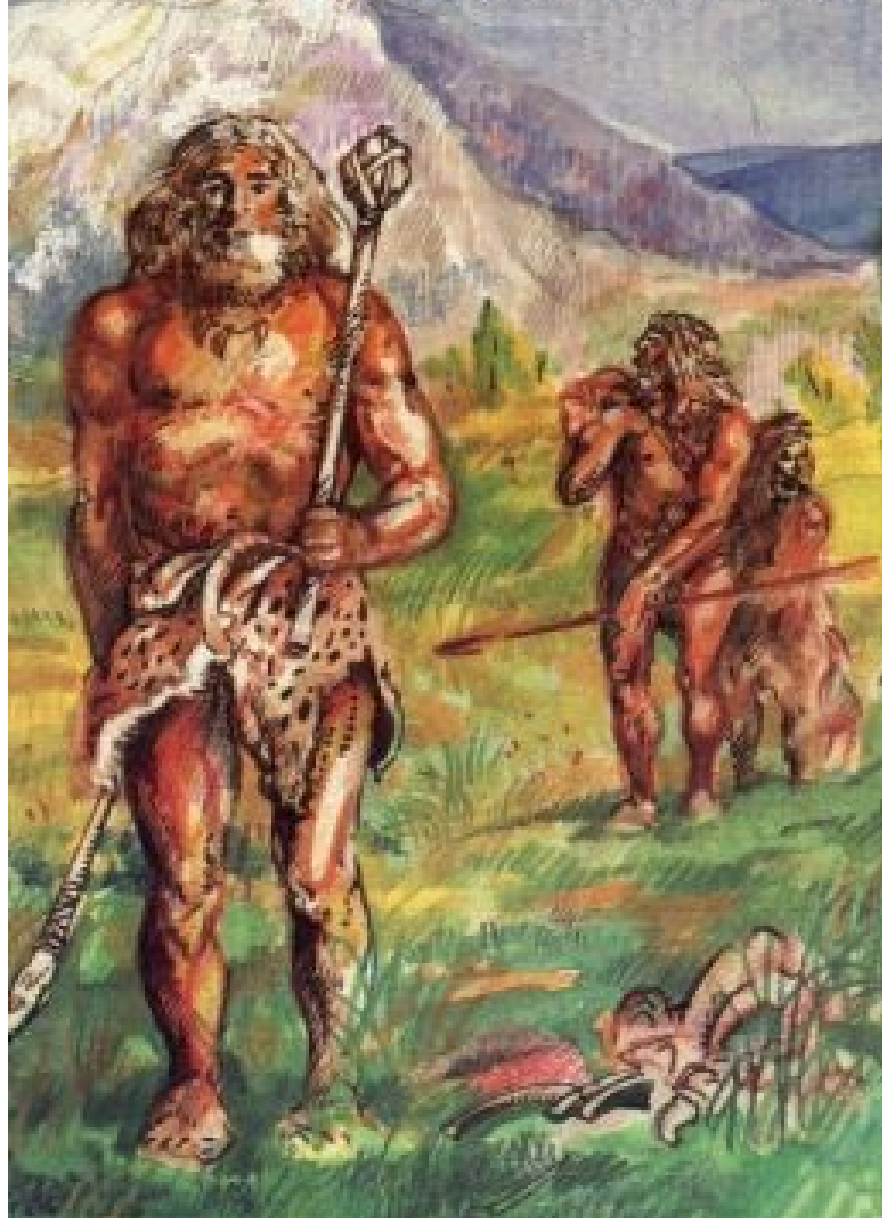

SZENTIVÁNYI JENŐ

A kőbaltás ember

NNCL526-36Dv2.0

Szentiványi Jenő
A kőbaltás ember

MÓRA KIADÓ

ISBN 963 11 6793 3

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest

Felelős kiadó: Sziládi János igazgató

Dabasi Nyomda (91-0825), Budapest-Dabas, 1991

Felelős vezető: Bálint Csaba igazgató

Felelős szerkesztő: Majtényi Zoltán

Műszaki vezető: Török Károlyné

Képszerkesztő: Árva Ilona

MűszaRi szerkesztő: Deák Ferencné

Terjedelem: 9 (A/5) ív. IF 6560 HATODIK KIADÁS

A FEDÉL SEBESTYÉN JÁNOS MUNKÁJA

(C) Szentiványi Jenő jogutódja, 1991

TARTALOM

ELSŐ RÉSZ

I. fejezet TÚZ A SZTYEPPÉN.....	5
II. fejezet VÁNDORÚTON.....	12
III. fejezet NÁDORSZÁG.....	17
IV. fejezet PÁRDUCKALAND.....	23
V. fejezet A CSONTESZKÖZ FELFEDEZÉSE.....	29
VI. fejezet TANYAVERÉS.....	34
VII. fejezet ÉLET A MOCSÁRVILÁGBAN.....	41
VIII. fejezet PUSZTÍT A LÁZLIDÉRC.....	45
IX. fejezet ÉLETRE-HALÁLRA.....	52
X. fejezet RABSZOLGASÁG.....	56
XI. fejezet MENEKÜL A HORDA.....	60
XII. fejezet VERSENYFUTÁS A TÉLLEL.....	64

MÁSODIK RÉSZ

I. fejezet ÚJ TANYÁN.....	69
II. fejezet KISVIRÁG ELTŰNIK.....	70
III. fejezet HARC AZ EMBERFALÓKKAL.....	77
IV. fejezet VÁNDOROKAT VISZ A VÍZ.....	81
V. fejezet KINCS AZ AVASON.....	89
VI. fejezet BARLANGLAKÓK A BÜKKBEN.....	93
VII. fejezet BEKÖSZÖNTÖTT A TÉL – ÚJ JÖVEVÉNYEK. .	100
VIII. fejezet MAMUT A JÉGCSAPDÁBAN.....	106
IX. fejezet FARKASVÉSZ – PUSZTUL A HORDA.....	114
X. fejezet GE-OG, A MESSZIRŐL ÖLŐ.....	121
XI. fejezet AZ ÍJ NÉPE.....	129
AZ ÍRÓ UTÓSZAVA.....	135

ELSŐ RÉSZ

I. FEJEZET

Tűz a sztyeppén

Valahol a végtelen orosz pusztán egy földteknőben megülepedett a szélkergette fűszál, réteg rétegre rakódott, eső csapkodta, verte, szintjét a tűző nap zörgővé perzselte, és belül mindjobban fűledt a nyirok. Lassan-lassan átforrósodott a korhadó növénytömeg; erjedt, bomlott mélyéből egyszerre vékony füstfonál kacskaringózott fel, és apró lángnyelvek törtek át a legfelső korhadt rétegen. A könnyű hajnali szél tápot adott a lángoknak, keskeny csíkban szertefutottak az öl magas fütengeren, és mikor a szellő szellé erősödött, egyszerre huhogva, bögve, égnék csapott a tűz, és gátat veszítve hömpölygött előre.

A pusztá titkos táviróján, a szélzúgáson repült a hír:

– Kigyúlt a világ... menekülj... menekülj!

A láthatáron túl, messze onnan, ahol a tűz már harsogott, nyugodtan imbolygott két kövérre hízott tűzok a fűtorzsokon, és kapkodta a szöcskéket; majd egyszerre félbehagyták a bogarászást, félszeg szárnyacsapkodással siettek a fűkerítésen keresztül világló zöld színfolt felé.

A kiaszott pusztá talajhorpadásában bő erű forrás bugyogott. A szétömlő víz tocsogókban gyűlt össze, és üdén tartotta a mélyedés fölé árnyékot borító néhány fát, a partoldal belepő bokrokat. A tűzokpár az enyhe lejtőn egyenest a tócsának iramodon. Az elől repdeső kakas váratlanul, mintha láthatatlan akadályba ütközött volna, támolygott egyet, és felbukott. Fehér bőbitás fejét vér öntötte el. Párja meg sem riadhatott, midőn ismét halkan füttyent a levegőben egy röppenő kődarab, és ledöntötte a lábáról. Jóformán még el sem terült, amikor a bokrok mögül derékig meztelen, farkasbőr ágyéktakarós, zömök emberalak óvakodott elő. Villámgyors mozdulattal tekerte ki a tűzokok nyakát, és felkapva a hajítóköveket, hangtalan léptekkel lopakodott vissza rejtekébe.

Ge-Og, a fiatal vadász, újból elfoglalta leshelyét. Hajítóköveit keze ügyébe rakta, és kőhegyű dobólándzsáját marokra szorítva, ugrásra készen figyelte tovább a víztócsákhoz vezető ösvényt. Néha-néha az égboltra sandított, és

utána rosszállóan hümmögetett. Az antilopnyáj, amelyre lesett, távol maradt az itatótól. Pedig az antilopok akkor isznak, amikor a nap a legmagasabban áll – ez a szokásuk. És a szokás törvény az állatvilágban. Nem tudta elképzelni, miért szegte meg a nyáj a törvényt. A nap jóval túlhaladt már delelőjén, mikor végre felfogta, hogy hasztalan kuporog. Kimozdult kényelmetlen guggoló állásából. Ekkor érezte meg a veszélyt. A síkság csendjét zürzavaros moraj törte át. Állati üvöltésbe nyerítés keveredett és tompa dübörgés. Azt hitte, hogy a bögölyök csípése, mint már annyiszor, ismét megvadított egy bölénycsordát, és most a pusztá busa fejű fejedelmi fájaldalmukban vakon, mindent legázolva rohannak, amerre a szemük lát. Ge-Og tétovázás nélkül felkapaszkodott egy nyárfa törzsén, s meg sem állt a csúcsáig, ahol nem kellett félnie, hogy agyontiporják. Amint végigtekintett az árvalányhaj ezüstjétől csillogó mezőségen, riadtan hökkent vissza. Nemcsak a bölények és a lovak, de a mezőség minden más lakója is talpra kerekedett, s valami Ge-Og előtt megmagyarázhatatlan rémülettel robogtak egyenesen nyugatra.

A tikkadt levegőn lusta légáramlat húzódott át, és ahogy a nyárfáig ért, a vadász megértette a pusztát megabajgató rejtélyt. Az égett pernyeszagú szélfúvás mögött, a láthatár alól sűrű fekete füstfal gomolygott fel. Ge-Og lélegzete elakadt, és nyaktörő gyorsasággal siklott le a nyárfáról. Hosszú üvöltést harsogott világgá. A vészjelre a bozótból másik félmeztelen, kontyba csomózott hajú vadász lihegett elő. Ge-Og elkapta az érkező karját, csak két szót süvöltött a fülébe, társa máris lehányta hátáról vadászzsákmányát, és Ge-Oggal együtt inaszakító futásnak lódult. Izzadt bőrükre már hullott a pernye.

Ge-Ogék hordája az itatótól tán félórányi távolságban, egy szilfaligetben tanyázott. Vagy harmincan igyekeztek, kicsinyek, nagyok vegyest, a domboldal üregeiben átaludni a déli forróságot. Ge-Og és Pong, a félfülű és fekete hajú, sebforradásos arcú vadász zihálva, verejtékcsapzottan rohant fel a domboldalon, és szétrugdálva a bejárást elzáró tuskutorlaszokat, a maguk egyszerű nyelvén besüvöltötték:

– Fel... fel... ég a fű!

A rémületes újságra azonnal felocsúdtak az alvók. Amikor kitédültek a szabadba, már reájuk vetődött a füstgomolyagok árnyéka. A szél egyenesen az üregek felé hajtotta a tüzet, és ha ott éri őket, tűzben és füstben pusztulnak el valamennyien. A veszedelem láttára a felsivalkodó asszony nép első gondolata a tűzhelyes barlangban őrzött háziszerszámok voltak.

6 Futottak volna a holmikért, de a férfiak másfelé terelték őket, és a kis csapat egymás hegyen-hátán rohant a tűz elől. Életüket mentették. Ami vagyonuk volt, a férfiak fegyverén kívül, az mind a dombon maradt.

Szó nem esett, csupán szaggatott lélegzetük zihált, amint a gyerekeket közrefogva, versenyt futottak a pusztulással. A lángözön hol szinte eltűnt –

lassan kúszva utánuk, ha a szél elült –, hol fergeteges lobogással falta a távolságot, amely fogyott, egyre fogyott.

Napot elsötétítő rajokban repültek a madarak a menekülők fölött, bivalycsorda dübörgött el mellettük, vadszamárménes vágatott a réti farkas oldalán testvéri egyetértésben. Még ősi ellenségükkel, a közöttük bukdácsoló emberrel sem törődtek. Szemük mélyén ott riadozott a mindent felülmúló félelem a tüztől, a csontot, húst szétmarcangoló Piros Virágtól.

A menekülők utolsó csoportjában egy öregasszony egyszerre kimerülten elbukott, majd keservesen feltápáskodva, kínos szuszogással próbált továbbtámolyogni. A két sereghajtó, Ge-Og és Pong megragadták csuklóját, s magukkal vonszolva igyekeztek felzárkózni a csapathoz. Az eltikkadt anyóka kétségbeesett erőfeszítéssel úgy-ahogy tartotta az iramot, de végre is összecuklott, és tehetetlenül lógott támogatói kezén. Pong komoran rápillantott, és összeszorított fogsorán szűrve a szót, Ge-Ogra mordult:

– Menj!

Ge-Og eleresztette az öregasszonyt, és vállán legifjabb, alig két nyarat ért hűgával, előreiramodott. Kemény, zuhanó csattanást hallott a háta mögül és hörgésbe fülő nyögést, azzal Pong máris mellette termett. Kezében lógatott kőbaltáján véres hajcsomó ragadt meg. A horda megkevesbedett valakivel, aki gyenge volt, öreg, és összeroskadt a fáradalmak alatt. A vadon törvénye volt ez is, mely pusztulásra ítélte a gyámoltalant.

Lassan-lassan kimerült a menekülő embercsoport, tüdejük kapkodva szedte a levegőt, és a horda ura, az öles termetű vezér, bottal serkentette frissebb mozgásra a lankadókat. Fülükbe nótát hahotázott a szél, hozzájuk verte a gyorsabban futó lángok forró leheletét. Sarkukban nyargalt már a tűz, kerítette őket jobbról, balról, s hovatovább elfogyott utolsó jártányi erejük. Árok keresztelte futásuk irányát. Az élen haladók vad botorkálásukban nem vették észre, és hanyatt-homlok zuhantak le a meredek partról. Az utánuk törtető görnyedt, gyér szakállú öreg még idejében megfékezte reszkető lába iramát. Az árokba fordultak után tekintett, aztán lelkendező kiáltással: – Víz... víz!... – lehengeredett a parton.

A véletlen elébük dobta az utolsó, az egyetlen menekvést. A mély árok fenekén patak csörgedezett. A gyerekeket medrébe dobálták, és lázas sietséggel buktak valamennyien orruk hegyéig a víz alá. Alighogy mindnyájan elfeküdtek, a pattogó lángok belemartak az árok pástjába, és a szél szárnyán átíveltek a túlsó partra. Valóságos tűzkerítés emelkedett fel egyszeriben a két árokszálon.

A tűz, amilyen gyorsan ideért, éppolyan hamar le is lohadt, felpöfögő parzsa azonban estig égett. Már vöröslő páratengerben hajolt le a nap a láthatár szélére, amikor a menekülők végre talpra kecmereghettek. Vízet

locsoltak a partoldalon hunyorgó zsarátnokra, s lassan kikapaszkodtak az égett földre. Hallgatagon kuporogtak egymás mellett a lucskos, meleg pernyén. A rettentő futás megapasztotta, a vízben heverés pedig kiszította maradék erejüket. A leszálló estében remegett a bőrük a belső reszketéstől, s duzzadt, vastag ajkuk közt vacogott a foguk. Dideregve és álmatlanul böjtölték ki a napkeltét.

Midőn a hajnalt hirdető első piros sugárkéve az égre lopózott, Rao – az emberhorda vezére – fojtott nyögéssel felállt. Akkorát nyújtózkodott, hogy csontjai beleropogtak, majd fürkészően meredt a patak üszökszennyezte vizébe.

– Van hal! – fújta maga elé, és durván, lomha medvemozdulatokkal eszméletre rugdosta vadászait. Sürgető kézmozdulatára a fiatalok a patakba ereszkedtek. Néhányan a víz folyása ellen állottak fel, a többiek pedig szoros láncba fogózva igyekeztek a megriadt halakat feléjük terelni. Mihelyt a hajtócsoport közvetlen közelükbe ért, villámgyors mozdulattal kapkodták ki a vízből a zsákmányt. Vagy féltucatnyi apró halacszkát vetettek szárazra. A sokszorosán megismételt hajtás is csak hasonlóan gyenge eredménnyel járt.

Rao kicsinylően méregette a hitvány halacszkákat, majd keservesen felkorgó gyomra noszogatására közéjük markolt. Legszívesebben körömnnyit sem adott volna a többieknek, de félt, hogy magára uszítja a rontó szellemeket. A maradékból először Ka-Bor, a Reszkető, a horda varázslója válogatott, mohón tömve szájába a kevéske ennivalót, miközben elkívánó szemmel leste, vajon mennyi maradt az utolsónak. Az asszonyok az öregekkel együtt inkább csak nézték a lakomát, mint részt vettek benne, s csupán a legéhesebb gyerekeknek jutott egy-két ujjnyi, szálkátlan halporonty.

A vadászoknak szükségük van az eledelre, mert ők a csapat támaszai, a gyerekeket is etetni kell, hiszen általuk növekedik majd erőben a horda, az asszonyok a kevésnél kevesebbrel is beérik, az öregek meg örüljenek, ha egyáltalán ételt láthatnak, hisz ők hasznavehetetlen nyűgök – ez volt a horda egyik életszabálya.

A pár falat munkára serkentette szervezetüket, és amint kábultságukból felocsúdtak, egyszeriben eléjük ötlött a nagy kérdés: mi lesz holnap? A pusztaság halott. Nem nyújt többé búvóhelyet, élelmet. A férfiak hívás nélkül, izgatott cseveteléssel Rao köré sereglettek. Tőle várták az életbevágóan fontos kérdések megoldását. A horda ura mogorván turkált lába ujjával a hamuban. Vezér volt, mert nyers erejével nem tudott szembeszállni senki, de most, amikor alattvalói szorongva lesték határozatát a jövőről, tompa agyában nem zakatolt más, mint az, hogy milyen éhes, és milyen jó lenne beleharapni egy véres őzcombbá. A holnap sötét, ködös kép volt előtte.

A varázsló rosszakaratú vigyorgással szemlélte a rettegett zsarnok zavarodottságát. Amikor Rao a szakadatlanul összevissza kiabáló törzsbeliek

zsváján és önmaga tehetetlenségén feldühödve, otromba bunkójáért nyúlt, hogy szétcsapjon a tanácskozók között, Ka-Bor rekedt rikácsolással fölegyenesedett. Kiterjesztett sovány karját egy pillanatig az ég felé tárta, aztán éles, szaggatott kiáltással pörögni kezdett a sarkán körbekörbe. Rao ijedten tette le a bunkót. A fecsegőkben is bennfulladt a beszéd. Ijedten és szinte megbabonázva tapadt tekintetük a titokzatos hatalmaktól megszállott Ka-Borra.

A vén varázsló sebesebben forgott. Tagolatlan vijjogása hol elhalkult, hol fölsikoltott. Végül már patakokban szakadt testéről a veríték, mialatt hangja károgó üvöltésbe csapott át. Örjögése a bámulókat is magával ragadta. Meredt pillantással, rángatózva kísérték minden mozdulatát. A varázsló végre, mint egy fadarab, elterült a földön.

Percekig más sem hallatszott, mint izgatott lihegés, majd Ka-Bor ülő helyzetbe tápászkodott, és nyámmogva megszólalt:

– A horda arra menjen, amerről a patak folyik... menjen... menjen... míg sok húst meg gyökeret nem talál! A fiatal emberek pedig fussanak vissza a dombra, és hozzák el az ott maradt szerszámokat, mert olyan követ nem találni másutt, csak a hegyekben, ott messze, azon a vidéken, ahol a Nagy Melegítő – a Nap – reggel kidugja a fejét, és ahonnan apáink ideszármaztak... Ezt akarják a szellemek, akikkel most beszéltem – fejezte be kinyilatkoztatását, és ezzel visszasüllyedt szokott némaságába.

A többiek csodálkozó tisztelettel húzódtak el mellőle. Azt hitték, ismét a túlvilági lényekkel társalog magában, pedig csupán azon az időn révedezett, mikor még ifjú volt, erős, és harcot vívott a rettenetes barlangi medvével a távoli Ural hegység bozót borította sziklásain, hol egykor népe tanyázott.

A “szellemparancs” fülükbe rágta a tennivalókat, Rao tehát fejtörés nélkül megint magához ragadta a vezetést. Gyorsan kijelölte a három visszatérőt, de még mielőtt a kis csoport, Ge-Og, Pong és a varázsló fia, Mi-Me, a Hebegő útra kászmálódhatott volna, elindította a hordát is. Az alétan révedező varázslót két emberével cipeltette, ő maga szapora lépésre nógatta híveit.

Pong és társai komoran indultak vissza a dombvidéknek, ahonnét idáig szaladtak. A letarolt, sivár, halott pusztán riasztó felkiáltójelként meredeztek az agyonperzselt fák. Amerre csak elláttak, mindenünnen gyászos feketeség tolakodott eléjük. Megszámlálhatatlan sokaságú, alakatlan szénkupaccá égett állattetem púposodott a síkon, és a kora reggel ellenére is tikkasztó levegőben mind erősebben terjengett az enyészet szúrós, csípős szaga.

Pong leszegett fejjel, egykedvűen vezette társait régi otthonuk felé. A szabad természetben élő ember csodálatos ösztönével ugyanazt a – most már kivehetetlen – csapást követte, melyet rémült menekülésük közben törtek. A hamu alatt megbúvó parázsszemek szakadatlanul mardosták talpukat, de ők

érzéketlenül, hang nélkül túrték a fájdalmat.

A növekvő hőség az előbbinél is forróbb napot ígértetett, és mihamar délibábot csalt a puszta fölé. Opálos, tört színben csillogott az égbolt. Azután a puszta viharsarka felől elszürkült a látóhatár, szinte egy pillanattal később tintakétségűvé mélyült, és gomolygó gyorsasággal kárpitot vonva a nap elé, beszötte az egész eget. Sivító szél korbácsolt végig a levegőn, és ezzel egy időben óriási villám hasadt ki a torlódó felleghegyekből. Földet reszketető dörgés görgött végig a levegőn, villám villámot ért, valóságos tűzkoszorúba fonták a felhők homlokát. A cserepessé égett talajra rázúdult a vihar áradata, s a tömör vízoszlopok magasra verték a megszenesedett növényzetet.

A három vadász megváltásként fogadta az ítéletidőt. Az első, bőrükön elporzó esőcseppre megálltak, és ujjongva mosatták verejtékes testüket a gigászi zuhannyal. Valósággal újjászületve feszültek aztán neki a felhőszakadásnak, és folytatták útjukat. A tűzmarta talaj is jóllakott az esővel. A megduzzadt rögök már egyetlen szemernyi vizet sem szíttak magukba. A szertefolyó esőlé posványná változtatta a tájéket. Szurkos patakok habzottak a lejtők felé. Mi-Me, kinek az esze kereke még régen, midőn egyfáról fejtetőre esett, kibicsaklott, gyerekes mulatozással, vihogva gázolta a vizet. Pongék is jókedvűen törtettek előre az ömlő esőzuhatagban. Hólyagos talpuk sajgását enyhítette a hűvös sár, s ügyet sem vetettek az egyéb kellemetlenségekre. Az arcukba ostromozó zápor szapora pislogásra készítette őket. Félvaksin botorkáltak tovább. Az élen haladó Pong alig látott szemébe lógó, csapzott hajától, és figyelmét elkerülte az előtte heverő akadály. Keresztülbotlott rajta, és meghempergett a szennyes áradatban. Mérgesen kereste, mi buktatta hasra, de egyszerre ijedten összecsucsklott. A leütött öregasszony megperzselt földi maradványán bukfencezett keresztül. Rémült ordítással futni kezdett.

A lelkét hatalmában tartó babona valósággal harsogva kiabált a fülébe, hogy baljós találkozás ez, nagyon baljós! Elkerülhetetlen szerencsétlenséget jelent. Kísérői alig érték utol. Mi-Me eszelős nevetéssel ismételtette egyhangú mondókáját:

– Halott... halott... halott...

Most már egymás mellett rohantak. Pong borzadva pillantgatott hátra, arra, amerre a tetemet hagyták, s keservesen felnyögött:

– Rossz előjel!

– Rossz bizony! – felelte Ge-Og töprengve. – De ha adsz valami ajándékot az Öreg Embernek, akkor talán-talán el tudja varázsolni a bajt.

– Adok én, amennyit akar! – sóhajtotta Pong a tanácson kicsit megkönnyebbülve.

Lassanként kezdtek eltűnni a felhőszakadás nyomai. Mire déltájt megérkeztek régi otthonukhoz, már csak a napsütésben párolgó pocsolyák

emlékeztettek a délelőtti ítéletidőre. A dombon sokkal nagyobb volt a tűz pusztítása, mint bárhol másutt a pusztán. Az árnyat adó pagony ősfáit alaposan megkopasztották a lángok, némelyik törzséből nem maradt más, mint egy arasznyi szenes csonk. A három vadász térdig süppedt a lucskos hamurétegben, és a barlang előtt meglelte azt a helyet, ahol nemrégén még a tűzgödruk volt.

Mire úgy-ahogy félrekotorták a hamut, s az elszenesedett ágak tömkelegét, tetőtől talpig vastagon fedte őket a mocsok. Ge-Og akadt rá leghamarabb a keresett szerszámokra, de alighogy kézbe fogta az elsőt, és végigsimította, hogy letörölje róla a piszkot, a kemény, kovából pattintott balta szétrepedezett ujjai között. Bosszankodva dobta félre, és nyúlt a másik után. S az ökölkövek, kések, lándzsahegyek mind, mind hasznavehetetlen törmelékké váltak. A parázs között áttüzesedett szerszámokat a felhőszakadás hirtelen lehűtötte és megrepszettette. Pong megborzongott a szétomló eszközök csodáján.

– Rontás! – rikoltotta, és iszonyodva hátrált. – Rontás!

Mindhárman egyet gondoltak: “Senki más nem okozhatta ezt a gonosz varázslatot, csak a temetetlenül hagyott öregasszony szelleme. Az ő bosszúja ez!”

II. FEJEZET

Vándorúton

A riadt megdöbbenés a domb lábáig üzte őket. Odalent tanácstalanul megtorpantak, és mielőtt akár Ge-Og, akár Pong nyelve feloldódott volna, megszólalt Mi-Me:

– Álmos vagyok. Aludjunk! – dadogta, s mit sem törődve a másik kettő gondjával, megindult az egyik elhagyott földodú nyílása felé.

Álvás!... Egyszerre rájuk telepedett az elmúlt nap minden megpróbáltatása, és az emésztő gondot feledve, le-leragadó szempillákkal követték a Hebegőt. Éppen hogy elfértek a keskeny lyukban. Végignyúltak az üreg fenekén, s mire kettőt lélegzettek, már rájuk borult az álom. Halotti mozdulatlanságban heverték másnap pirkadatig.

Ge-Og tápázkodott fel először, és kitámolygott a csípős levegőre. Pong és Mi-Me még kis ideig küszködött az álommal, azután fázósan Ge-Og után kászmálódott.

Ge-Og sorra járta az üregeket abban a reményben, hogy hátha talál valami koncmaradékot. Eledel helyett azonban csak pár darab hajítókövet lelt a szálláson. Szorultságukban elrágta egy maroknyi kövér agyagot, és az ízét

leöblítették forrásvízzel. Az agyag elnehezítette gyomrukát, és úgy érezték, hogy nagyon jóllaktak. Ideje volt visszaindulni.

Aprózott léptű, könnyű futással igyekeztek társaik után, lankadatlan kitartással, óraszám. A hordának több mint egy teljes napi előnye volt. Ezt be kellett hozniuk, hogy csatlakozhassanak a csapathoz. Pihenő nélkül ügettek egészen az életüket megmentő patakig. Nekiálltak halat fogni, de hálójuk üres maradt. Mit tehettek mást, beletörődtek a változtathatatlanba, és a rétségre visszakapaszkodva, követték az árok kanyargását. Késő délután, amikor már újra vánszorgásig csendesedett futásuk, a lecsüggesztett fejjel botladozó Pong hirtelen felvágta az állat, és a levegőbe szimatolt. Valamerről gyenge vérszag sodródott az orrába. Ösztönösen a mély patakmederhez iramodon, s az árokparton meglepetten felüvöltött:

– Hu-hu-huuu!... – görgött végig hallalija a tájakon. – Hu-hu-huuuu... zsákmány... zsákmány!

Mire bajtársai hozzárohantak, már lent térdelt a mederben, és kőbaltája lázas mohósággal törögetett egy húscafatos lábszárcsontot. A vízben, a patak partján szerteszórva, csontok tömege fehérlett. Velük szemben egy hatalmas, kikezdett bölényfej vigyorgott. A kiéhezett emberek étvágyával szopogatták ki a csontokból a legparányibb velőmaradékot is, azután zsíros ujjukat hajukba törölve, Pong és Mi-Me elégedetten leheveredtek. Ge-Og tétlenkedés helyett addig kutatót, nézelődött a bölény maradványait forgatva, mígnem eléje tárult az előzmények tiszta képe.

Az otromba állat, alighanem a tűzvész elől futtában, oly szerencsétlenül zuhant az árokba, hogy mindkét hátsó lábát eltörte. Vergődése közben valószínűleg fúrt a víz fenekén. Kínlódásának az arrafelé tartó horda vadászai vetettek véget. A hátramaradott nyomokból teljes világossággal kiolvasta, hogy a jószágot az asszonyok felbontották, és rögtön lakomát csaptak. Ékesszólóan tanúskodtak erről a szerteköpködött, megrágtatlan, szívós indarabok és a lerágott csontszilánkok.

De másról is meséltek a jelek. Arról, hogy a látatört vad nem adta életét küzdelem nélkül, haláltusája közben félig a partra kapaszkodott, és megöklelte, megtaposta valamelyik közelébe kerülő vadászt, annyira, hogy a többiek tudták csak elcipelni.

“Vajon melyikük sebesült meg?” – találgatta, majd vállat vonva félbehagyta a töprengést. Vadászsors az ilyesmi!

A talált nyomok egészen új keletűek voltak, talán a nap első harmadából való, tehát a sebesülten meg a rengeteg hústömeggel terhelt csapat nem távolodhatott el messzire. Ha jól szedik lábukat, utolérik őket még az éj folyamán. Ge-Og felverte a szunnyadókat.

Mihelyt a vidékre borult az esthomály, piros, reszkető fényű csillag gyúlt ki

a puszta síkján. A három vándor tüstént irányt változtatott, és egyenesen a fény felé tartott. A hold éppen a látóhatár szélén sápadozott, amikor hallóközelségbe jutottak a táborhelyhez. A horda kicsinye-nagyja máglya köré csoportosulva falta a bölénypecsenyét. Közéjük rontottak, s az ennivalóra vetették magukat ők is.

– Megtaláltatok a szerszámokat? – nyikorgott Ka-Bor a szájában forgatott a húsgombóc mögül.

Ge-Og felelt:

– Meg, de gonosz dolog történt! Minden porrá omlott a kezünkben. Pong megborzongott a visszaemlékezésre, és még most is elfehéredett, amikor megerősítette Ge-Og szavát:

– Varázslat volt, ó, Öreg Ember... Az asszony tette, akit agyonütöttem... találkoztunk vele a pusztán... Én láttam meg... rajtam a rontás! – És könyörgő arccal várta a választ.

Ka-Bor ravasz kiszámítottsággal, felelet nélkül bólogatott. Hagyta, hogy mennél jobban Pongba fészkelődjék az ijedelem. Ha rögtön segítséget ígér, Pong bizonyára szűkmarkúan méri majd az ajándékot.

Pong, miután hasztalan várta az Öreg Ember ajánlközását, kinyögte a nagy kérést:

– Szabadíts meg a bűbájtól!

– Adsz ajándékot? – kérdezte Ka-Bor.

– Adok! – kapott Pong két kézzel a hajlandóságon. – Mit?

– Amit akarsz! – hadarta izgatottan a sebhelyes képű vadász.

Az Öreg Ember most gyönyörködve végignézett a nyakába akasztott láncon. Száritott bélre fűzve ott csörgött-zörgött a világ minden ritkasága: különféle színekben pompázó kövek, múmiává aszalt kígyó fej, hétsoros kagylóhéj, csüngőként pedig araszos medvefog. A csüngőn megpihent tekintete, a medvefog mellé képzelt valami újabb díszet. Kapzsi vigyorral bökte ki kívánságát:

– Jó... Hát hozz a varázslatért két fogat... A Nagyfogú Úr két legnagyobb fogát!

Pong eddig is tisztában volt Ka-Bor kapzsiságával de azért megdöbbenette a követelés nagysága. Kardfogú tigrisre vadászni felmérhetetlen veszedelem, de meg különben is ezen a tájon soha hírét sem hallották. Irdatlan messzeségbe kell elmennie, hogy találkozzék vele, vissza a régi hegyes-völgyes hazába. Sokáig habozott, azonban Ka-Bor ráfüggesztette kígyócsillogású szemét, s így végül is kinyögte az ígéretet. A vén varázsló felkelt, és diadallal sarkon fordult, hogy prémágyára térjen. Pong hőkkel szólt utána:

– De... mikor varázsolsz?

Az Öreg Ember könnyedén vetette oda a feleletet:

– Majd ha elhoztad a fogat!

Ezzel a feltétellel túlfeszítette a húrt. Pong annyira félt az öregasszony kísérletétől, hogy a halogatás úgy hatott rá, mintha fültövön csapták volna. Vonásai eltorzultak. Egy szemrebbenéssel később már ordítva ugrott volna a zörgő csontú vénségre. Ka-Bor ijedten látta Pong elváltozott arcát. Önkéntelen védekező mozdulattal lökte karját feléje.

– Ne... ne! – nyögte. – Hallod, megcsinálom most!

Pong bölintott. Tüdejéből szagatottan tódult ki az addig visszafojtott lélegzet.

Ka-Bor, mialatt a derekára kötözött bugyorból előkaparásztta a varázsszükszöket, aggódva leste a vadászt. De Pong már lecsillapodott. Csendesen bámulta a rejtélyes előkészületeket. A varázsló illatos gyantát hintett a parázsra, aztán a füstre hajolva összevert két lapos csontdarabot, és parancsoló hanglejtéssel értelmetlen szavakat kiabált az éjszakába. Mire az utolsó füstkarika ellebbent, befejezte hókuszpókuszát.

– Elkergetted? – kérdezte komoran Pong.

– El! – vicsorgott a varázsló. – Nem megy utánad többé!... Hanem az ajándékot...

– Megkapod!

Ge-Og mindeddig csak hideg szemlélője volt az eseményeknek; az egész varázslat alatt fél füllel a valahol messzebb fel-felcsukló gyerekzokogásra figyelt. Ekkor közbeszólt:

– Melyik gyerek sír?

Ka-Bor kelletlenül dünnyögött:

– A Csonkaujjú lánya. Lidérc bújt a mellébe, mikor a vízben feküdtünk. Reggel majd kiüzöm belőle. Raót pedig megdöfte a bölény, és a fejére taposott.

Ge-Og megtudta az újságokat, most már indulhatott aludni.

Másnap nyüzsgő méhkassá változott a tábor. A varázsló parancsára mindenki a maradék hús pörköléséhez fogott. A magatehetetlen főnök helyett a varázsló vette át a vezérséget, és felkészítette népét a vándorlásra. Rao sebeire péppé zúzott gyógyfüvet kezegetett, és a tüdőgyulladásos kislányt is körültáncolta, hogy kiűzze belőle a láz szellemét. Orvoslásának ugyan kevés foganatja volt, de annál inkább hatott tánca a nézőközönségre. Mint aki jól végezte dolgát, bezsebelte az elismerő hümmögéseket, és néhány gyors lábú fiatalat előreküldött, hadd kutassák az utat. Tán fél órával később a csapat zöme is elindult. Nem halogathatták az új tanya keresését, mert a bölény adta élelem szükösen három napra volt elegendő. Jóformán alig mozdultak odább, mikor a Csonkaujjú riadtan Ka-Bor mellé somfordált, és eldörmögte, hogy

lányocskáját ismét nagyon kínozza a lidérc, úgy ugat a torkából, akár a vadkutya.

Ka-Bor a hörgő melleckére hajtotta csontos kobakját, és vizsgálódása után nagyképpen kinyilatkoztatta, hogy a lidérc rájja a gyereket. Az erősebbik varázslathoz folyamodott. Valóságos máglyát rakott a batyujából előkotort fűből, fakéregből, és a sűrűn gomolygó füst felett lábánál fogva hintáztatta a beteget. A lázgyötörte, haldokló kislány elkékült, göresös köhögésroham rázza meg. Cikákolását a varázslat színhelye körül szoros gyűrűbe tömörült törzsbeliek arra magyarázták, hogy a lidérc kiutat keres. Fűlsiketítő zajongásba törtek ki, lármájukkal támogatták a varázslót. A köhögés röviddel utóbb hirtelen elfűlt, és a gyerek teste ernyedten összecsuklott. Egymást harsogták túl örömeikben, azt híván, hogy a rontó szellem megszökött.

Csak akkor eszméltek a valóságra, amikor a varázsló elnyújtóztatta a gyepen a halálba révűlt apróságot, és nedves földdel letapasztotta szemhéját, hogy haza ne találjon övéihez a másvilágról.

Ka-Bor megérezte, hogy a gyógykezelés ilyen balsikere csorbított tekintélyén, és azonnal menteni kezdte hírnevét. Szidta a gyermek szüleit, hogy későn hívták, mert íme, ő könnyűszerrel kiűzte a bujkáló lidércet, de mi haszna? Semmiért fáradozott! Elkésve szóltak, és mire a varázsláshoz foghatott, a gonosz már egészen kirágta a beteg belsejét.

Érvelését mindannyian elfogadták, és segítettek a szülőknek megásni a sírt. A laza talajban méteres mélységű gödröt kapartak, s ezalatt Ka-Bor vörös agyaggal színesre mázolta a kis halottat. Apró ékszereivel felcicomázva, ülő helyzetben rakták örök pihenőjére. Melléje helyeztek egy falat húst, hogy ennivalót találjon szelleme, ha netán megéhezik, azzal máris ráhányták a kiásott földet, s szereterebbentek a sírtól. Miután eltemették, azon nyomban ki is törölték emlékezetükből. A babona többé a halott nevét sem engedte emlegetni.

Nem is igen nyílt volna alkalmuk a szomorkodásra, mert Ka-Bor úgy hajkurászta a hordát, mintha valami örült versenyfutásban vettek volna részt. Teher nyomta hátukat, a nap tikkasztó heve szikkadtá szárította szájpadrólásukat; ugyan kinek lett volna ilyenkor beszélhetnékje? A férfinépségnek a legkevésbé. Állandóan négyen cipelték, egymást váltva, az eszméletlen Raót, ötödikük vállán az Öreg Ember lovagolt, és ontotta szakadatlanul rendelkezéseit.

A főnök harmadnap ocsúdott fel ájulásából, de egyelőre zavarosan hadart összevissza hetet-havat, és senkit sem ismert meg. Ka-Bor, amennyire tőle tellett, gondját viselte, bár nehéz idők közeledtek feléje is, a hordára is. Gyógynövényei elfogytak, élelmük utolsó morzsáit már előző este megették, pedig még egyre a felperzselt pusztaságot taposták. Az agyongyötört csapat

pihenőért zajongott, de a varázsló átkozódva hajszolta őket tovább.

– Messze van még az este! – rikácsolta tajtékozva. – Előre... előre!

Tapasztalatokban dús élete során számtalan igazságot tanult meg. Tudta, hogy ha pihenőt enged, nem képes többé lelket önteni a végsőkig elcsigázott vándorokba, akiket még az éhség is kikezdett. Bárgyún fekvé maradnának, úgy várnák a véget.

Gyulladt szemét csökönyösen az ég aljára szegezte. Az előőrsök ott kóborogtak valahol, túl a látóhatár szegélye alatt. Őket leste türelmetlenül.

Egyszerre mozgó sötét pont tűnt fel a távolban. A menet élét vezető idősebb vadász ismerte fel a közeledőt legelőbb.

– Ho-Pi, a Szarvasinú! – görgött hátra kiáltása.

Ho-Pi a horda legkitartóbb távfutója volt, ennek köszönhette nevét is. Most is inkább úszott a levegőben, mint szaladt. Elhúzott a görnyedő emborsor mellett, s a varázsló elé toppanva, leszórta terhét, néhány mezei tyúkot.

– Öreg Ember... ott... ott... – mutatott keresztül a vállán. – Fák... vadak... víz!

Több felvilágosítást nem adhatott, mert a combját összehúzó görcs elvette szavát, és a földre döntötte.

III. FEJEZET

Nádország

Ka-Bor örömeben megalázta varázslói méltóságát. Olyasmit cselekedett, ami máskülönben az asszonyok feladata lett volna. Önkezével gyúrta ki a görcsöt Ho-Pi tagjaiból. Mire helyrekenegette a hírhozó izmaít, a horda szétszóródott, akár a pelyva a szélben. Szakadozott libasorban vágattak a távol kékségében feltűnő lombos fák irányába. Az Öreg Ember Szarvasinúra támaszkodva csetlett-botlott tovább a göröngyökön, maga köré gyűjtötte a kifulladt, elmaradozó gyerekeket.

A legserényebben loholók már feliramodtak a pusztá szélén terpeszkedő dombra, aztán mintha kiszaladtak volna a világból, eltűntek követőik elől. Hírük-hamvuk sem volt, mire Ka-Bor a gyerekhaddal felszuszogott az emelkedőig. A magas agyagsánc tetején megdöbben ten hőkölt vissza. A pusztá folytonossága megszakadt, mintha késsel metszették volna el. A domb lejtője széles, fodros tükrű vízfelületbe fűlt. Túl a taposható kiöntésfélén bokorcsopottokkal tarkított, üde zöld rétség terület el. Mőgötte, amerre csak elláttak, mindenütt zizegő nádasokkal meg-megszagattott erdő komorodott.

Ka-Bor a váratlan látványtól szédűlten a sarkára kuporodott, és szabadjára

hagyta a gyerekeket. Azok éles fejhangon csiripelve hengeredtek le a lejtőn, és egymás kezét markolászva gázoltak keresztül – a sebesült főnököt cipelők mögött – a kiöntésen.

Ezernyi vadkacsa, bibic, búbosvöcsök és más víziszárnyas úszkált, bukdácsolt, vert hullámgyűrűket a morotván, és nézdegélte félelem nélkül, kíváncsian a betolakodottakat. Csak akkor rebbentek szárnyra, midőn a gyerekek megzavarták halászatukat. Felfelhőztek, hogy valamivel távolabb ismét leereszkedjenek, és folytassák a halászatot. A hófehér tollpalástos hattyúk azonban annyira sem becsülték a jövevényeket, hogy a levegőbe lebbentek volna előlük. Karcús nyakukat királyi göggel felszegték, és rendíthetetlen nyugalommal eveztek tova csendesebb vizekre.

A gyepen jó néhány fészekalja gyöngytyúk pityerészett, odább kettesével-hármasával vörhenyes testű őzek lépegették a kövér fűvet. Viselkedésükből kitetszett, hogy még sohasem találkoztak emberrel. A partra gázoló vadászok megjelenésére ugyan félbehagyták a legelészést, csodálkozóan mozgatták fülüket, de utána tovább folytatták táplálkozásukat. Ge-Og kúszva lopta be kellő távolságra a legközelebbi őzcsapatot, s a markából kisüvítő ökölkö homlokra csapta a vezérbakot. Rángatózva roskadt össze. Nyája ahelyett, hogy menekült volna, kíváncsian szimatolta körül. Csupán akkor neszeitek meg a bajt, amikor a vadászok hajtóköre összeszűkülött körülük, és a hajítódárdák egyre-másra terítették le társaikat. Eszelős bögéssel próbáltak kitörni, ámde szabadság helyett a kovabalták csonttörő ütése fogadta őket. Az asszonyok sem maradtak ezalatt tétlenül. A gyöngytyúkokat kergették meg, és felkutatva a bokrok alá rakott költőfészkeket, alaposan megrakodtak tojással. Ka-Bor az agyagsánc tetejéről kísérté szemmel vadászai tobzódását, és meglegedetten hümmögetett. Volt oka rá, hisz az új tanya vadászparadicsomnak ígérkezett.

Alkonyatig ott tétlenkedett, ahonnan először tárult fel előtte az új vidék. A leszálló homályban pirinyó gyémántszilánkként sziporkáztak fel az összeütögetett kovakődarabok szikrái, melyekkel az odaát szorgoskodók a száraz mohában tüzet gyújtottak. Az első meglibbenő, halovány lángnyelvecske hívogató melegséggel integetett a varázsló felé. Az Őreg Ember feltápászkodott, és elballagott a tüzek irányába.

A férfiak még mindig az őzek kizsigerezésével foglalkoztak, de a gyerekek és az asszonyok már a nyers tojásokat hörpintgették. Ka-Bor hamarjában szintén kiszörpölt néhányat, azután a tűz közelébe botorkált. A mélyülő sötétség a máglyarakás fényudvarába kergette azokat is, akik dolgoztak. Odavonszolták az utolsó bontatlanul maradt őzet, hanyatt feszítették, egyetlen késrántással felhasították a hasát, állatövi a farka tövéig. Reccsent a bőr, amint elválasztották a hústól. Ka-Bor megköszöri a torkát.

– Hé – intett a zsigerelő Pongnak –, a szívét adjátok a szellemeknek. Pong bólintott, és gyökerestül kitépve az elejtett vad szívét, körbeperdült; az éj feketeségébe hajította az áldozati ajándékot.

– Hol a főnök? – akarta kérdezni a varázsló, mert sehol sem látta a sebesültet, de nem jutott szóhoz.

A kiöntés felől, mintegy köszönetképpen, üvöltés viszonzotta a felajánlott áldozatot. A lakomához készülődőkben meghűlt a vér. Ellátott szájjal füleltek a kísérteties hangra, és mielőtt felocsúdhattak volna ijedtségükből, tébolyult ordítással közéjük vágódott Rao.

Hordozói a sok zsákmány láttára a vadászterület partján földre huppantották, és rohantak az őzek után. Később örömmámorukban tökéletesen megfélelkeztek róla. Magára hagyottan eszmélt fel a harmathullásra napok óta tartó ájulásából. Bomlott aggyal ébredt. Gyilkolásra éhes őrjöngővé változott. A tűz körül dolgozókra rontott, és pusztá kézzel esett embereinek. Inas ujjai a keze ügyébe kerülő szerencsétlen Mi-Me gégéjére fonódtak. Elfulladás nyögésére apját elfogta a reszketés, és valósággal magánkívül vinnyogta a parancsot:

– Átok... átok!... Megöli!... Fogjátok meg hamar!

Öten is csimpaszkodtak egyszerre a dühöngő főnökre. Lerázta magáról őket, mint a medve a bundájába akaszkodó farkasokat, de azért a kékre vált ábrázatú, félig megfojtott Mi-Me torkát elengedte. Támadói ellen fordult. Szétugrottak volna előle, de a varázsló szitkozódó parancsa helytállásra kényszerítette őket. Kétségbeesett rohammal igyekeztek leverni lábáról az eszehagyottat. Az ádáz küzdelem hevében még a máglyát is szerterugdosták. A felhemperedő küzdők közül egyszerre megint előbukkant az őrjöngő főnök. Öklében kitépett hajsomót szorongatott, s vérben forgó szemmel, fogát csattogatva ugrott az eléje feszülő alakra.

Ge-Og a sok veszélyt megélt vadász nyugalmával hajolt előre, és mikor már csak kartávolságnyi tér volt közöttük, meglendítette baltáját. Fejtetőn csapta a főnököt. Az ütés megcsúszott valahogy, és a balta éle helyett lapjával csattant a koponyára, de Raónak ez is elég volt ahhoz, hogy elterüljön. Ge-Og föléje hajolt, és mielőtt az örökre elnémító második ütést Raóra mérte volna, jobban tenyerébe igazította a fegyver nyelét. Ez a csöpp késedelem mentette meg az örült főnök életét.

Ka-Bor lihegve rontott oda, és megfogta a baltát. Röviddel előbb még hagyta volna, hadd végezzen Ge-Og a főnökkel, ám eszébe villant valami, amivel újra szilárdná növelheti tekintélyét a horda előtt. Tudta a módját, hogyan kell kikúrálni azokat, akiknek a fejébe lopózott a "rontás", habár réges-rég nem üzte a gyógyításnak ezt a formáját, mert szerfölött fáradtságos volt. Most azonban elhatározta, hogy a fián esett bántalom ellenére is

tündökölni fog vele.

Ge-Og kelleetlenül ugyan, de teljesítette a varázsló akaratát. Bosszús dörmögéssel félrehúzódott Rao mellől. A közösség érdeke azt követelte, hogy végezzenek az öldöklésre ingerelt örülttel. Képtelen volt eltalálni, mi indította a varázslót az íratlan törvény megszegésére. Hiszen nem először fordult elő, hogy effajta roham fogta el valamelyik hordabelit, - különösen a nagy hőségek idején - s akkor nem volt kegyelem!

Ka-Bor sebtében összekötözte az ájult Rao kezét-lábát, és az újból magasan lobogó tűzrakás közelébe hurcoltatta.

A hordatagok feszült kíváncsisággal guggoltak a tűz köré. Még a dulakodásban megsérültek se tapogatták zúzódáisait, mert nem akarták elszalasztani az érdekesnek ígérkező eseményt.

Ka-Bor pedig a szokott szelleműző éneklés és tánc után munkához látott. Körültapogatta Rao füle mögött a betört koponyarészt, és körülötte kiszaggatta a haját. Utána mütéthez fogott. Éles kovakésével óvatosan keresztet metszett a fejbőrré, és a bőrleffentyűket félrehajtva, hosszadalmasan vizsgálta a behorpadt csontot. Befelé hümmögve bólogatott, mintha azt mondaná: "Nehéz... nehéz..." Aztán körkörös mozdulattal kaparni kezdte a csont felületét. Lassan, vigyázva bánt a késsel, és az ocsúdó főnököt, elszorítva nyaka ütőerét, újra meg újra eszméletlenségbe küldte vissza. A nép pissenés nélkül figyelte, mint emel ki időnként a varázsló Rao fejéből egy-egy szilánkot.

Már a virradat közeledtét jelezték a sápadozó csillagnyájak, mire a csörgő verejtékben fürdő Ka-Bornak sikerült elkaparnia minden csontdarabot az agyvelőről. Megelégedett nyögéssel nyilvánította befejezettnek a koponyalékelést. A bőrlebenyeket a lékre egyengette, s apró vadrózsatövissel összetűzte.

- No, kiszállt fejéből a farkasok dühe - magyarázta fáradtan -, nem fog megölni senkit! - Aztán görnyedt derekát kiegyenesítve megpróbált odább lépni, de elfogta a gyengeség, és szuszogva dőlt le betege mellé. Valamelyik csodálója ráterítette az egyik özbőrt, hogy védve legyen a hajnali harmat ellen...

A kihunyó tűz mind laposabbakat pislogott, a hajnalpír rózsaszínjét már csupán vékonyka füstfonál üdvözölte. Feljött a nap, rásütött az alvókra, s már delelőre járt, mikor reggelihez ültek. Bekebelezve a hatalmas pecsenyeadagokat, a férfiak boldog tétlenkedéssel szundikáltak el ismét. Csonkaujjú határtalan kényelmességében arra is rest volt, hogy az árnyékba húzódjék, ott maradt elnyúlva a pörkölő napsütésben. Kezdetben mozdulatlanul tűrte az arcára mászó bogarakat, de az óriási szúnyogok mind kellemetlenebbé váló köpölyözése végtére is türelmét szakította. Morcosan

feltápáskodott, hogy a fák hűse alá vonuljon. Hunyorogva botorkált arrafelé, ahol férfitársai heverték, s a tereferelő asszonyok csoportjába ütközve majd elbotlott. Mialatt tántorogva próbálta elvesztett egyensúlyát visszaszerezni, eszébe jutott, hogy az előző este lenyúzott özbőrök ugyanolyan piszkosán, megtisztítatlanul halmozódnak a közelben, ahogy tegnap összedobálták. Pulykaméreg futotta el, s az elhallgató nőkre förmedt:

– Hej, miért nem dolgoztok? Verést akartok talán? – S egyúttal ütésre emelte kezét.

A Szarvasinú boglyas hajú, fiatal felesége bátran visszanyelvelt:

– Mivel dolgozzunk? Tudod, hogy a szerszámok ottvesztek a tűzben. Nincs kaparó! – Majd lélegzetvételnyi szünet múltán merészen folytatta: – Add ide a késed, vagy végezd el a munkát magad!

A munkára való ajánlat hallatlanul felbőszítette Csonkaujjút. Még hogy ő foglalkozzék ilyen alantas, férfiúi méltóságát megalázó dologgal!

Felháborodott rikoltással markolt a menyecske hajába, ütötte, rúgta. A visongatás felzavarta a szundikálókat. Pong öblös hangon követelt csöndet.

– Nem akarnak dolgozni! – köpdöste a feleletet Csonkaujjú. – Azt mondják, nincs kaparójuk. Adjuk oda a késünket, vagy tisztítsuk meg a bőröket magunk! – S azzal – puff, puff! – tovább tetézte az ütlegetést.

Pong szintén megütközött az ajánlaton, tanakodva vakarta kobakját. “Nem, a kést lehetetlen az asszonyok kezébe adni! – alakult ki véleménye.

– Hisz elpattantanák, tönkrecsorbítanák ezt a most pótolhatatlan, drága kincset”.

Ám akár mint forgatta is, csak arra lyukadt ki okoskodása, hogy a bőröket feltétlenül ki kell készíteni, mert a viszontagságok bizony csúnyán elrongálták az ágyékkötőket, de még a hajítókövek iszákjait is. Asszonymunka ide, asszonymunka oda, mihamar belátta, hogy ilyenformán kénytelenek lesznek ők maguk erre a férfiatlan foglalkozásra fanyalodni.

Rao után ő volt a törzs legerősebb embere. Akaratának senki sem mert ellenszegülni. A hirtelen haragú Csonkaujjú is lapító engedelmességgel fogott hozzá az irhapucoláshoz.

A szokatlan hajlongás meggémberítette Pong derekát, és ez Csonkaujjú hitére térítette. Dúlva-fúlva hagyta félbe a küszködést, és most már ő is munkára kergette az asszonyokat. Bánja is ő, mint teszik, de végezzék el a munkát, mert másképpen megemlegetik!

Az asszonynép elkeseredve nekifogott, dörzsölte, gyúrta, körmölte a bőröket. Szarvasinú élete párjának mind a tíz körme rövidesen az elevenig beszakadt. Hiába szopogatta, fájdalma semmiféleképpen sem enyhült, sőt, valahányszor a kaparéka nyúlt, fokozódott. Szeretett volna elosonni, ámde Csonkaujjú kitartóan meresztgette rá szemét. Lerítt róla, hogy csak az

alkalmat várja, hogy újra belekössön. Egyetlen védelmezőre számíthatott volna, Szarvasinóra, de az valahol kódorgott. Ge-Og és a varázsló fia társaságában cserkészni indult kora virradatkor. Így a többiek önkényének kiszolgáltatva, legfeljebb csalafintasággal élhetett. A fű között egy lerágott, vaskos őzborda búslakodott. Magához kaparintotta, és fájó ujjhegyei helyett a csontdarabbal dörgölt végig az irhán. A borda- mérhetetlen ámulatára – éppúgy felkaparta a bőr rostjait, mint ahogy a köeszköz szokta. Hüledezve nézte, forgatta az ívelt csontot, aztán egy óvatlan pillanatban egy baltát orozott el a férfiak lerakott fegyverei közül, s a csont élet a kőhöz dörzsölve, kíváncsian leste, vajon fog-e rajta a csiszolás.

IV. FEJEZET

Párduckaland

Ge-Og alig félórai alvással pihente ki a mozgalmas éjszakát. A hajnali hideg felverte álmából, mert bőrtakaróját valaki lehúzta róla. Csupaszon feküdt a csatakos fűvön. Kelletlenül feltápászkodott, és néhány gallyat dobva a vékony füstfonalat eregető, hamvadó máglyára, ennivaló után nézett. A napkelte már megvörösítette az eget, a mocsárban éppen akkor ébredt az állatvilág. Vadlúdrajok emelkedtek; ki felhőszám a ritkás köddel takart zöld rengetegből, és gágogva repültek a szabad víztükörré, hol már megszámíthatatlan szárnyas fürdőzött, búvárkodott vígan. Az ezernyi hangból összetevődő zúgás s a szélben hajlongó nádas elbűvölte. Kalandvágy ébredt benne. Nagy kedvet érzett, hogy nekivágjon a mocsárnak. Nehézkesen leballagott a tópartra, és a friss vízbe gázolt. Néhányszor megmerült a hullámokban, utána újjáéledve kaptatott ki. A parton gondolkodóba esett. Egyedül nem szándékozott nekivágni a rengetegnek, számba vette hát, vajon kik tartanának vele. Végül is felnoszogatta Szarvasinút és Ka-Bor fiát. Csak annyit mondott nekik, hogy elmennek kissé körülnézni. Társai morogtak ugyan, de ellenvetés nélkül csatlakoztak hozzá.

Egy-egy szelet húst kanyarítottak ki útravalóul, és vigyázva, hogy rá ne tapodjanak a szerteszt szuszogó alvókra, elsurrantak a táborhelyről. A rétség szélén kerítésként meredt eléjük az irdatlan magas nád. Sehol egyetlen nyom sem törte meg. Olyan tömör volt, hogy a kígyó se tudott volna közéjük férkőzni. Nem is próbálkoztak, hanem tovaballagtak, hátha találnak valamilyen csapást. Már felbukkant a nap, mire egy használható törésre akadtak. A keskeny, vadállat taposta mezsgye zezugosán kanyargott ide-oda, felette összeborultak a széles sáslevelek. Mikor a nyílt rétségről a

nádszövevény közé nyomakodtak, megfeszült minden idegszáluk. Kezüik tette készen markolta a baltát, hogy váratlanul reájuk ne szakadjon valami meglepetés. Voltaképpen kutyaszorítóba sétáltak. Annyi terük sem volt, hogy szükség esetén lendületet vehettek volna lándzsájukkal, pedig a nád sűrűsége mögül bármikor reájuk törhetett a veszedelem, s a közelharc semmi jót nem ígért ilyen helyen.

Feszülten lesték, mit takar minden forduló. De csak nád, haragoszöld levelű, fényes, barna bugájú nád hajlott feléjük mindenfelől.

Hosszú ideje hatoltak előre, de egyetlen élőlény sem keresztezte útjukat. Ezek a jelek arra vallottak, hogy az ösvényt már nem használja a mocsár népe. Mire felszívódott az ingovány fölött terpeszkedő lilás ködfátyol, olyan bizonyítékra leltek, mely erdő közelségére mutatott. Elnyomorodott, csenevész tölgy igyekezett maga alá gyűrni a ráfutó folyondárokat. Lassan-lassan szaporodtak a fák, ritkult a vízinövényzet, sokasodtak a cserjék, s egyszerre feltárult előttük maga az erdő. Csörtetésükre megrezzent egy bokor, árnyékából suhanó nyilként vörös test vágódott ki. Megtermett róka iramodott el előlük. A varázsló fiának kíváncsiságát felkeltette az elsurranó róka, s a bokrok közé lépett megnézni, hogy mire leselkedett. Túl a szúróan tüskés akadályon puha gyepe, vizenyős rétecske terült el, s egy fücsomón vadkacsa fészkel nyugodtan. Erre a szárnyasra leshetett az erdők tolvaja. A fiú a markában szorongatott hajítókövet csupa megszokottságból, célzás nélkül, sebtiben a kacsára vetette. Dobása pompásan talált, a tarka tollú jószág feje rögtön lekókad.

Mi-Me nyomban zsákmányáért indult volna, de Ge-Ognak nem tetszett a virágos rétecske. Visszafogta kísérőjét, és maga eredt a vadkacsáért. Alig lépett kettőt, érezte, hogy ingadozó talajon jár. Talpa alól nedvesség bugyborékol ki, és lába bokáig az iszapba süllyedt. Tétován megállt, pillanatnyi tanakodás után hátralépett, aztán kicsavart a földből egy elszáradt bokrot, gyökerein rajta hagyta a rátapadt földet, s az egészet erős lendülettel a kacsá fészke felé hajította. A bokorszövedék épp hogy elfeküdt a gyepon, aztán mintha alulról húznák, lassan-lassan süllyedni kezdett, s egyszerre eltűnt a pázsit alatt.

Most már értették, hogy miért nem merte a róka belopni a csábító közelségben üldögélő kacsát. A bársonyos gyepe alatt mindent elnyelő, feneketlen iszap lappangott. A zsákmány így ott maradt, míg maguk visszahúzódtak az erdő felé, s még fokozottabb figyelemmel fürkészték a környéket.

Bár ezt az erdőt először látták, mégis ismerős volt. Ott töltötték gyerekségüket az Urál-lábi rengetegekben, és ismerték a faóriások világát. Mihelyt szilárd talajra jutottak, a kis csoport szétszóródott. Ki-ki a maga

cserkészútjára indult. Csend és béke ülte meg a tájat, mintha egyetlen élőlény sem lapulna sehol. Egyszerre azonban valahonnan a rengeteg mélyéről riasztó kurrogás verődött fel, majd felhangzott egy őz sikoltó nyafogása. A rémületes hangra megelevenedett az addig élettelen vadon. Lábdobogás, csörtetés kavarta fel a némaságot, és az ösztönösen összeszaladó vadászok közvetlen közelében egy hatalmas görény pattant fel s iramodott a legközelebbi fára.

Ge-Ogék hasonlóképpen cselekedtek. Még el sem halt a fák között végigharsonázó zenebona, már mind a hárman fent kuporogtak egy terebélyes koronájú tölgyön. A vastag ágakra tapadva figyelték, mikor hallják újra az előbbi félelmes hangot. Az állat azonban elhallgatott. Újra beállt a csend, s amint elült a menekülők zaja, elégedett szuszogás és csontropogtatás jelezte, hogy a fenevad lakomához látott.

Ge-Og füelve próbálta megállapítani a nesz irányát. Az erdő ugyan zavaróan verte vissza a zörejt, de azért körülbelül megállapította, hogy a sűrűség mely tájékán játszódott le a küzdelem.

Társaira pillantott. Azok még mindig reszketve, fehér arccal kapaszkodtak kézzel-lábbal az ágakba.

Ge-Og kíváncsisága feltámadt, óvatossága azonban nem engedte, hogy földre szállva próbálja megközelíteni a viadal sejtett színhelyét. Tudta, hogy nincs veszedelmesebb, mint lakomája közben zavarni meg a vadászó állatot. Már-már letett arról, hogy az ismeretlen vad közelébe férközzék – mert üvöltése nagyon szokatlan volt –, amikor pillantása a szomszédos fára tévedt. Ennek a lombja szinte egybefonódott rejtekhelyük levélzetével, s az jutott eszébe, hogy ha lendületet vesz, akkor alighanem átkapaszkodhatik rá. Rövid hintázás után elrugaszkodott. A ruganyos faág parittyaként lökte a levegőbe, s amint számította, kinyújtott karjával csakugyan sikerült rákulcsolódnia a kiszemelt ágra. A próbálkozás sikere örömmel töltötte el. Mihelyt lihegve felhúzódott, visszaintett társainak, hogy kövessék. Szarvasinút keveset kellett biztatnia. Habozás nélkül utánozta a példát, de kísérlete kis híján kudarccal végződött. Rosszul markolta meg az ágat, és ha Ge-Og villámgyorsan magához nem rántja, hanyatt-homlok bukik le a magasból. Ka-Bor fiára Ho-Pi félsikere nemigen hatott buzdítóan. Csak akkor fanyalodott ugráshoz, amikor látta, hogy két társa ügyet sem vet rá, megy-e, marad-e, hanem tovább ugrál ágról ágra. Csodálkozására zökkenő nélkül sikerült neki is átkapaszkodnia, s ekkor egyszeriben megkedvelte a játékot, és utolérte az előtte járókat.

Ge-Og tájékozódóképessége ezúttal is kiállta a próbát. Mintha zsinór után ment volna. Jó szelűk volt, szemközt fűjt velük, úgyhogy a lakomázó fenevad nem kapott szimatot. Mit sem sejtve tépdeste a leütött őz húsát egy óriási tölgy tövében. Moccanás és lélegzetvétel nélkül kémleltek le a dús lombtakarón keresztül, annyira elképesztette őket a látvány. Óriási vadmacska formájú

ragadozó heverészett ott alattuk. Valahogy emlékeztetett a hegyvidékek rémületes veszedelmére, a Nagyfogú Úrra. Habfehér, selymes bundáján oly simán tömődtek a szőrszálak, hogy megcsúszott rajta a levelek között beszüremelő fény, s amikor, félbeszakítva lakomáját, fölemelt fejével maga köré kémlelt, vérrel összemázolt sunyi képéből zölden parázsló, ördögien gonosz szempár villogott elő. Hópárduc volt.

Ge-Ogot határtalan izgalom fűtötte át a királyi ragadozó láttára. Mérheterlen sóvárgás öntötte el, és úgy érezte, meg kell szereznie ennek a csodaállatnak az irháját. Babonás természete azt súgta: nem a véletlen vezette őket erre felé. Ha sikerül leterítenie ezt a fehér bundás, rettentő macskát, ha ki tudja oltani szeme gonosz fényét, akkor a hordának jó sorsa lesz ezen a vidéken.

Végtelen óvatossággal leoldotta derekáról a hajtóköves iszákot, és a súlyos zsákocskát – rezzenésnyi zörejt is kerülve – jó szorosan rákötözte lándzsája végére, oda, ahol a kőhegy a nyélbe ékelődött. Aztán lábát szétvetve felállt. Hátát a fa derekának támasztotta, és minden erejét két karjába gyűjtve, heves lendülettel a mélységbe vágta a lándzsát. Sivító szisszenéssel hasított át a fegyver a négy ember magasságnyi távon. A zizzenésre a párduc villámgyorsan felhőkölt, mérheterlen csekély perctörédekig farkaszemet nézett a lombok mögül kihajló Ge-Oggal, aztán izmai rugóként lökték el nehéz testét a konc mellől. A vállgödrébe ékelődő lándzsa azonban derékba törte ugrását. A babérlevél alakú kőpenge tövig hatolt, s a köves iszákkal nehezített lándzsa ütése leroskasztotta. Visító üvöltés bugyborékkolt elő harapásra tátott száján, aztán, mintha mi sem történt volna, újult elevenséggel talpra kerekedett, és a válla között ingaként lengő fegyverrel hangtalanul eliramodott.

Ge-Og ujjongó hallalít rikoltott világgá, aztán anélkül, hogy megkapaszkodott volna, lecsúszott a tölgyről, és követte a párduc elhullatott vére fonalát. Vadásztársai a sarkában loholtak, majd intésére közrefogták a vérnyomot. Úgy hajtották a sebzett fenevadat, mint az antilopot szokták a pusztán.

Ketten szélről, egy közepén, legyező alakú hajtóvonalban.

Szerencséjükre a párduc nem fordult szembe.

Felbukkanásuk annyira meglepte, hogy harci modorát feledve, a vállát hasogató, égető fájdalomtól ösztökélve iszkolt vacca felé. Ge-Ogék tán egy óra hosszat loholtak árkon-bokron keresztül a préda után. Nem volt túlságos okuk a sietésre, mert Ge-Og megállapította, hogy jól talált: lándzsája a nyakeret érte. Erről tanúskodott a friss, sötétpiros vérnyomok sora, tehát bizvást kivárhatták a dúvad elvérzését. Azonban valósággal láz hevítette őket, hogy minél előbb markukba kaparinthassák. Rohanásukat kőhajításnyi széles,

sebes sodrú folyó akasztotta meg. Vize a fák gyökerét mosta, s a sáros folyószélen megtalálták a párdúc lába nyomát. Ebből kiolvasták, hogy átúszott a szembenső bozotos partra. Tanácstalanul torpantak meg, aztán bosszankodva guggoltak sarkukra. Nem ismerték a víz mélységét, s így nem mertek nekivágni az örvénylő folyónak. Ho-Pi a túlpartot fürkészte, és Ge-Ogot oldalba bökkve átmutatott.

– Ott!

Nem volt odaát semmi különös látvány, csupán néhány törött gally lógott a folyótükörre, és egy-két levél lebegett a parti öblöcske vizén. Ezek a jelentéktelen apróságok azonban azt hirdették, hogy az üldözött vad ott kapaszkodott ki. Bár teljesen kilátástalan volt, hogy immár valaha is kézre keríthetik a kívánatos prédát, mégsem mozdultak odébb. Óraszámra a parton heverésztek, s tekintetüket le nem vették volna a túlsó bozotról. Annyira viszont mégsem merültek el szemlélődésükbe, hogy ne füleltek volna fel a hangos vízcsobogásra.

Jóval a pihenőhelyük alatt egy gímszarvas mártogatta orrát a habokba. Az ivás befejeztével pedig bátran nekiereszkedett a folyónak. Azon a ponton sekélyebb volt, épp csak a nyakáig merült meg, és úszás helyett kényelmesen gázolta a vizet.

Még át sem evickélt, a három cserkésző máris az itatónál termett, és biztonság okáért láncba fogódzva, a medernek vágott. Átlábalva odarohantak, ahol a párdúc kikászálódott a szárazra. A partoldal magasra türemlett, meredek is volt, és alapos fáradságukba került a felkapaszkodás. Szinte csodával határosnak tetszett, hogy a súlyosan sérült, elgyengült fenevad fel tudott vergődni. A lehajlott fűszálak arról meséltek, hogy a part felső szegélyén meg is pihent, s a pihenő után támoanyagva vonszolta magát tovább. Már a véryomokra sem kellett ügyelniük, mert a le-leroskadó vad fájdmában összevissza zúzta a növényzetet, amerre csak elhaladt. A part menti bozótból a nyom jókora kiterjedésű pagony felé vezette őket. Sejtették, hogy közel járnak már a párdúc vackához. Óvatosabbra fogva léptüket, fürkészve kémlelték a takarást nyújtó bokrokat és fákat. A mind gyakoribb vérfoltok egy terebélyes koronájú, elképesztően vastag derekú vaddiófa felé vezettek. A többi fa csak ükunokája lehetett volna ennek a dióóriásnak. Törzse alján szűk nyílás sötétlett, és a szerteszét heverő csontok mutatták, hogy ott a párdúc rejteke. Az odútól kis távolságban megtorpantak, és töviről hegyire átvizsgálták a közeli környéket. De levél sem rebtent, egyetlen gyanús hang sem ütötte meg fülüket. Szertefutásra készen lopakodtak egyre közelebb. A párdúc még akkor sem adott életjelt, mikor már közvetlenül az odú szájánál voltak, pedig a vérrel mázolt fakéreg elárulta, hogy bebújt a diófa odvába. Ho-Pi kérdően tekintett Ge-Ogra: mit tegyen? Ge-Og hangtalanul, csupán

kézmozdulatokkal magyarázta el a feladatot. A két vadász, megértve az intézkedést, jobbról-balról az üreg bejáratához lopakodott, és döfésre emelt lándzsával a fához lapult. Ge-Og ezalatt száraz fűvet tépdesett, és csavart csóvává, majd szikrát csiholva addig fújta, élesztgette a picinyke parázsfiókát, míg a fű lángra gyúlt.

Akkor mint a villám, az odú elé ugrott, és a lángoló csóvát az üregbe hajtva, ugyanolyan gyorsan félrehengeredett, nehogy a tüztől felbőszülő, kiugró állat ütése leterítse.

A várt hatás azonban elmaradt. Kesernyés füst csapódott ki a nyíláson, a levegőben elterjedt a meggyulladt, korhadt fabél fojtó szaga, ez volt az egész eredmény.

– Nincs itt! – lehelte Ho-Pi.

Ge-Og magabízóan legyintett, és egyszerűen a fa belsejébe bújt. A vaskos homályban az égő purha apró lángocskáján kívül mást nem látott. Sietve eltaposta a tűz fészkrét, s eközben lába szára selymes, langymeleg holmihoz súrlódott. Ösztönszerűen vetődött hátra, s ekkor meglátta az elnyúltnan fekvő állatot. Már kiröppent belőle az élet. Hangos örömsóhajjal térdelt melléje, tenyere becézően simította végig a puha bundát.

– Hó, itt hever, elpusztult, gyertek be! – süvöltött ki társaihoz.

A másik kettő néma áhítattal tapogatta az elvérzett jószágot. Bundájába túrtak, mutogatták egymásnak a talpából kimeredő horgas körmöket, s végighúzták ujjukat a szája széle alól kimeredő gyilkos fogsoron.

Ge-Og sokára elégelte meg a gyönyörködést. Végre antilopbélből sodort zsineggel összekötözte a párduc mellső pár lábát, és mindhárman a zsinegbe kapaszkodva, nyögve, szuszogva kihurcolták a világosságra.

V. FEJEZET

A csonteszköz felfedezése

Ho-Pi meg a varázsló fia készségesen szedte elő kését, hogy a nyúzáshoz lássanak, de Ge-Og nem engedte. Egyes-egyedül akarta lefejtetni az irhát. Vigyázó lassúsággal dolgozott, hogy egyetlen fölösleges hasítás se essék a valószínűtlen puha, hófehér prémen. Mikor végre-valahára teljesen lenyúzta, és elégedetten a fűre terítette, akkor látták csak, milyen hatalmas volt a párduc. A kiterített bunda megütötte a másfél embernyi hosszúságot, és amikor Ge-Og magára kanyarította, a méteres fark uszályként húzódott utána.

Most már vissza kellett volna indulniuk, mert a napgolyó nyugovóra hanyatlott, de semmi hajlandóságot sem éreztek arra, hogy a sötétedő rengetegnek vágiának. Tüzet raktak a fa alatt, kikerekítették a párduc egyik

combját, s miközben nyársra húzták, fojtott hangon meghányták-vetették az eseményeket.

A szabad ég alatt szándékoztak eltölteni az éjszakát, a csoportosan feltünező, nesztelen szárnycsapkodással röpdőső denevérektől azonban megborzongtak. Ők, akik párharcot vívtak a bölénnyel, a puszták bozontos fejű, a farkasnál is veszekedettebb vadkuttyájával, riadozva féltek ettől az ártalmatlan, bőrszárnyú jószágtól.

Ki sem böjtölték estebédjük elkészülését, hanem a félig sült combbal az egykori párdúc tanyájára húzódtak be, s még a nyílást is eltömködték tuskés gályákkal.

A reggel elűzte az éjszaka hátborzongató rémeit. Derült kedvvel indultak körülnézni. Hamar rájöttek, hogy a földdarab, ahol éjszakáztak, sziget. A folyó széles túlsó ága lassan hömpölygött a másik oldalon, s nem is hasonlított sebesen rohanó testvérágához. A szigettel átellenben, amerre csak elláttak, mindenütt mocsár sötétlett. Minél tovább nézelődtek, annál inkább arra a meggyőződésre jutottak, hogy a szigetnél pompásabb tanyahelyet keresve sem találhatnának. Akkora kiterjedésű volt, hogy fél nap elteltet, amíg körüljárták. Az apróvad, nyúl meg a különböző tyúkféle tömegével hemzsegett, és az ehető gyümölcsű fák kisebb-nagyobb ligeteket alkottak. Arra nem volt türelmük, hogy töviről hegyire átkutassák a fölfedezett földdarabot, mert ebben az esetben a második éjszakájukat is kénytelenek lettek volna ott tölteni, így hát hazaindultak.

Ge-Og féltő gondossággal göngyölte össze s kötötte a fejére a párdücbőrt, majd ismét eltűntek a rengetegben. Most már úgy-ahogy ismerték ezt az erdőrészt, és ide-oda bolyongás helyett, a napálláshoz igazodva, az előző napinál rövidebb utat választottak. Lépten-nyomon ragadozók lakomamaradványaira bukkantak, csontok sápadoztak a fák tövében, a bokrok alján szerteszét. Annyira megszokott látvány volt ez, hogy mit sem törődve haladtak el mellettük. Csak magukban mondogatták, nevezték meg a maradványokról felismert vadakat. Akadt ott sündisznótól bölényborjúig mindenféle állat. Egy idő sárgította csonthalom azonban valahogy felkeltette Ge-Og figyelmét. Nem átalott visszafordulni, hogy közelebről megnézhesse. Kísérői nyugodtan ballagtak tovább, mígnem Ge-Og hívó rikoltása őket is oda térítette. Vezetőjük tört halántékú koponyát forgatott tenyerén.

– Ember! – mondta bólogatva.

Valóban ember volt valamikor. Koponyáját golyósimára csiszolta már az eső meg a szél, széteső csontvázát körülötte a haraszt. Erőszakos halállal halt meg, arról betört homlokcsontja tanúskodott. S mikor a porladó csontváz fölé hajoltak, azt is látták, hogy mellkasát rettentő ütés zúzta darabokra. Dühödtt küzdelem játszódhatott le itt, mert bal keze csontujjai még akkor is görcsösen

szorították egy furcsa alakú balta nyelét. Nem volt az szépen pattintott, élesre edzett, mint a sajátjuk vagy akármelyik férfié a hordából. Egyszerű otromba kődarab volt, amelyet hevenyészve egy villás faág szárai közé erőltettek. Ka-Bor fia ajkbiggyesztve emelte föl a baltát, és lenéző vállvonogatással mondta:

– Rossz fegyver! – s azzal megvetően elhajította. Ge-Og méltatlankodva ráfordult:

– Hozd vissza, tudod, hogy nincs kövünk!

A fiú a bozótba gázolt, de alighogy összecsapódtak mögötte az ágak, ijedt kiáltással hívta maga mellé bajtársait.

A száraz avartól félig eltakartan egy másik csontgyűjtemény darabjai feküdtek a földön. Az elhajított balta egy ormótlan fejrészen hevert. Az ég felé fordult koponya felső állkapcsából két sarló formájú, hatalmas agyar meredt ki fenyegetően.

– A Nagyfogú Úr! – hökkentek vissza, s önkéntelenül körülpillantottak. A tigrisnek még az említése is elég volt ahhoz, hogy félelmet keltsen bennük. A gondtalan madáracsicsergés azonban tudomásukra adta, hogy nincs mitől rettegniük. A Nagyfogú Úr már réges-rég kiadta páráját, s csak halomnyi redves csont maradt belőle. Az agyarpár eszébe juttatta Ge-Ognak Pongot és azt az ígéretet, amit az a varázslónak tett.

– Pong örülni fog! – dűnnyögte, mialatt lehajolt, hogy kitörje a két fogat. – Nem kell elmennie a Nagyfogú Úr után, mert mi elvisszük neki az ajándékot...

De nemcsak az agyarpár volt értékes, hanem a tigris legkisebb csontdarabkája is. Összeszedegették, hogy majd otthon ékszereket fűznek belőle. Ho-Pi a nyakcsigolyákat gyűjtögette. A szétmállott porcok között kőkésre bukkant. Ez a tenyérenyi kődarab, amely valaha azé az egykor élő emberé volt, akinek betört koponyája ott hevert túl a bokrokon, minden szónál ékebben regélte el küzdelmét a Nagyfogú Úrral, aki maga is rajtavesztett az irgalmatlan csatán. Habár élettelenre marcangolta azt az embert, aki Ge-Ogék előtt réges-régen cserkészte az erdőt, a csigolyáját átmetsző kőkés, valószínűleg néhány pillanattal később, már az ő életét is kioltotta.

A vadászok nem tiszteltek mást, csupán a bátorságot, így minden dicsérettel felért az a rövidke mondat, mely Ho-Pi ajkán kicsúszott:

– Nagy vadász volt!

És elismerése jeléül kitépett borostyánnal, felkapart görönggyel gondosan betakargatta a hős vadász földi maradványait. Előbb azonban összeszedegette az ismeretlen férfi felszerelését. A késen még a baltán kívül csupán fél tucat hajítóköve és egy kagyló-nyaklánca volt. A kötőzsinór már elporladt, s a szerteszóródott kagylók között egy félaraszos csontdarabka hevert szabadon. Ho-Pi nem tudta kitalálni, miért fáradozott tulajdonosa azzal, hogy a hasznavehetetlen csontocskába két lyukat is fúrjon, és ezt az érdemtelen

valamit odaakassza a szép nyakláncra. Ám haszontalansága ellenére is iszákjába süllyesztette.

Ge-Og becsületesen szétosztotta a talált holmit. A kést a fiúnak adta, a baltát magának tartotta meg. így mindhármuknak jutott valami. Ez a nap már megtette a magáét, de mert a szokás tiltotta, hogy cserkészésről üres kézzel, ennivaló nélkül térjenek meg, lesre bújtak a mocsár szegélyénél, és a fürdőzésre húzódó récék közül egy teherre valót agyonhajigáltak. Ezekkel megrakodva csörtettek be a horda tanyájára.

Nagy zsivaly fogadta őket. Három máglya is lobogott, és a férfiak rendes esti tétlenkedésük helyett élénken tettek-vettek. Az asszonyok csoportjánál lehányták a récéket, és Ge-Og átkiáltott a szomszédos máglyánál tevékenykedő Ponghoz:

– Hé, Pong, mit csinálsz?

A Félfülű hátrarázta szeme elől haját, és büszkén mutatta fel a csontdarabot, amelyet éppen csiszolt.

– Kést! Csontból!

– Csontból! – visszhangozta álmélkodva Ge-Og. – Milyen kés lesz az? Hiszen szerszámot csak kőből lehet készíteni!

– Az ám! – torzult mosolyra Pong ferde képe, és máris tovább csiszolta művét.

Ge-Og hoozásietett, s növekvő csodálkozással nézte.

– No még ilyet!... Ez jó újság! Akkor lándzsahegyet is lehet!

– Lehet! – dörmögte munkájába mélyedve Félfülű, és kissé később magyarázóan hozzáfűzte: – A Szarvasinú felesége csinálta az elsőt. A bőröket kaparta, és megfájdult a keze. Azt gondolta, hogy csonttal is lehet kaparni. Ellopott egy baltát, hogy rajta élesítse ki a csontot. És...

– Eltörte a baltát? – hördült fel Ge-Og.

– Dehogy! A csont éles lett, olyan, mint a legjobb kőkés. De azért megvertük, mert nem való, hogy asszony a férfiak fegyveréhez nyúljon.

Szarvasinú végighallgatta a beszélgetést, és cseppet sem haragudott meg, hogy elhúzták élete párja nótáját. Mivé is lenne a világ, ha az asszonyok büntetlenül azt tehetnék, amit akarnak?

A szerszámgyártási buzgalom akkora volt, hogy ügyet sem vetettek a hazatértekre. Ge-Og csak akkor hozakodhatott elő, merre jártak, mit csináltak, amikor már megunták a kopácsolást, és félretették a készülő szerszámokat.

– Voltunk a mocsárban meg az erdön – kezdte beszámolóját. Közönyösen fogadták a hírt.

– Sok állat van... gyökereket is találtunk. Ez sem keltett hatást.

Erre kigöngyölyítette a hópárduc bundáját, és egyetlen további szó nélkül leterítette.

A gyönyörű prémű irha egyszerre felgyújtotta a kedélyeket. Egymást lökdösve tódultak köréje, nagy igyekezetükben majd darabokra tépték a diadaljelvényt. Ge-Og alig tudta visszakaparintani tulajdonát. A fiatal vadász szerencséje kiváltotta az emlékeket. Ki-ki előhozakodott egy-egy már számtalanszor elbeszélrt érdekes kaland történetével, s míg ki nem fogytak belőle, addig Ge-Og nem jutott szóhoz.

De végtére is elmondhatta, hogy pompás tanyahelyet találtak, kényelmesen, biztonságban elférnek ott mindannyian. Az élénk beszámolóra a férfiak tanácsa azonnal elhatározta, hogy áttelepednek a szigetre.

Ka-Bor, miután befejezték a tanácskozást, magához intette Pongot. A sebhelyszántotta arcú férfi kelleetlenül cammogott oda, és rosszkedvűen mormolta a kérdést:

– Mit akarsz, Öreg Ember?

Da a varázsló hirtelen megszokott révedezésébe sülyedt, és csak sokára vonta el tekintetét a máglya lángjáról. Komor hallgatása elég volt arra, hogy megtörje Pong hetykeségét. A vadász egyszeriben megjuhászodott. Zavartan topogott egyik lábáról a másikra.

– Elűztem az öregasszony szellemét, Pong... elűztem, ugye? – dünnyögött vontatottan a varázsló.

– Elűzted...

– És ajándékot ígértél érte?

– Ígértem.

A varázsló lenyűgöző pillantását Félfülűre vetette.

– Hát ha ígérted, hozd is el – mondta csendesesen, de erélyesen. – Most már nem vándorolunk tovább, bátran elmehetsz... Elmegy hát?!

Pong kényszeredetten felelt:

– Megyek... megyek... – Azzal lehorgasztott fővel elbotorkált a tűz mellől.

Tudta, hogy halálos veszedelembre indul, de nem mert ujjat húzni KaBorral, Ge-Og pedig a nagy lelkendezésében egészen megfeledkezett a talált tigrisfogakról. A párbeszéd hozta emlékezetébe.

Félrevonta Pongot, és átadta az iszákjából előkapart agyarakat. Pong álla valósággal leesett.

– Hol vetted? – hebegte.

– Találtam az erdőn. Add oda a varázslónak...

Bajtársa loholva csörtetett újra Ka-Borhoz, és tiszteletlenül megrázta az öreg keshedt vállát.

– Öreg Ember, Öreg Ember! – süvítette a szundikáló fülébe. – Ébredj! Itt a Nagyfogú Úr agyara.

Ka-Bor felrezzent.

– Mit beszélsz?... Hol van?... – káromta.

– Itt!... Megadtam az ajándékot? A varázsló dühösen morgott:

– Meg... Meg!... Hagyj békén aludni! – és félrelökve a becses ékességet, csúnya alattomossgal pislogott boldogságában kurjongató híve után.

Voltaképpen már nem is kívánta olyan sóváran az agyarakat, mint akkor este, amikor Pong megkérte, hogy űzze el a szellemet. Egyszerűen azért akarta vándorútra küldeni, mert állandóan ingerelte a hetykesége. Azt hitte, hogy a vadász soha többé nem kerül vissza a hordához, ott vész valahol az ősvadon ezer csapdájának valamelyikében.

VI. FEJEZET

Tanyaverés

A hordának kevés cipelnivalója volt, tehát hamar menetkészen állott. Még fel sem szikkadt a hajnali harmat, amikor a varázsló már indulásra nógatta a törzset. Raót még mindig hordozni kellett, mert betegsége alatt egészen elfogyott az ereje. Már ismét eszméletén volt, de csak bárgyún bámult maga köré, és senkit sem ismert meg. Ka-Bor megint az egyik erős vadász vállán lovagolt, és unottan hallgatta Ge-Og meséjét az erdőben talált csontvázról. A baltát kezébe vette, és megtapogatta.

– Gyatra holmi!... Akkor készítettek ilyeneket, amikor még az apám apjának az apja sem élt. Abban az időben ugyancsak ostobák voltak az emberek; nem tudtak kunyhót fenni vesszőből, és még a húst sem sütötték meg...

A nádasig ki-ki ott baktatott a csoportban, ahol éppen kedve tartotta. Mielőtt azonban elhagyták volna a sík, szabadon áttekinthető terepet, rendbe szedelőzködtek. A gyerekeket meg az asszonyokat közrefogták a horda férfitagjai. Ka-Bor a menet éléről bölcs óvatossággal az oszlop közepére húzódott. No, de semmi veszedelem sem érte őket. A sok gyerek akkora lármát csapott, hogy minden szárnyas vagy lábasállat ész nélkül menekült a mezsgye közeléből. Alkonyattájt célhoz értek. Hogy a gyengébbek számára könnyebbé tegyék az átkelést, letépdesték a kúszónövények karvastagságú indáit, és ezt a növényi kötelet összecsomózva keresztülvitték a folyón; kifeszítették a két part között kapaszkodónak. A gyerekeket vállon hordták át, és mikor már az egész horda a szigeten volt, sorra került Rao is. Sem szép szóval, sem ösztökéléssel nem lehetett rávenni, hogy a vízbe gázoljon. Mikor látták, hogy nem boldogulnak vele, orvul nekiestek, felnyalábolták, és ártalmatlanná téve, egyszerűen rákötözték a partra vetődött fatörzsre, aztán a kezdetleges úszóalkalmatosságot áttaszigálták a folyón.

A diófa terebélye alatt valamennyien menedéket találtak. Ka-Bor azonnal

bevonult a faodúba, oda hordatta gyógyfüveit és egyéb kincseit is. A vadászok fiatalja-öregje rögtön szerteszéled, és élénk kurjongatással zargatta fel a szigetet. A szedresből sikerült kiugrasztaniuk egy csemegéző vadmalacfalkát: erre valamennyien a peccsenyénekvaló után lódultak. A zápornak is beillő kőhajigálás és néhány célba találó lándzsa meghozta a kellő eredményt, s harsogó diadallal hurcoltak három malacot a tanyára.

A nem várt teríték arra készítette őket, hogy különleges lakomát csapjanak. Sebtenben földkemencét ástak, kirakták kődarabokkal, szőröstül-bőröstül ráfektették a vadmalacokat, s a föléjük borított rögökön hatalmas máglyákat raktak. A huhogó, bőgő tűzdombot újra meg újra megpúpozták fával. Csak akkor hagyták abba a tüzelést, mikor elképzelésük szerint már ropogósrá sülték a malacok. Kivették a kemencéből, megtisztították, és állkapcsaik addig őrltek szüntelenül, míg el nem fogyasztották az utolsó morzsát is. Szinte megrészegettek a rengeteg eledeltől, s az asszony nép taps-zenéjére elnyújtott rikkantásokkal, furcsa dülöngélő mozgással táncoltak körbe-körbe a máglya körül. A gyerekek is részt kértek a mulatságból. Különhúzódva apró kis tüzet raktak, ott utánozták a felnőttek hajcihőjét.

Ka-Bor is kibújt odújából, ott sütkérezett a máglya mellett, amikor fülét megcsiklandozta valami furcsa, idegen hang. A gyerekek csoportja felől hallatszott, tehát arrafelé botorkált, hogy végére járjon a dolognak. Közeledtére az apróságok felhagytak a játékkal, és nyugtalanul bújtak össze.

– Mivel zajongtatok? – szegezte nekik a kérdést Ka-Bor.

Az egyik fiúgyerek vonakodva odanyújtotta a lyukas csontot, amit Ho-Pi talált.

Ka-Bor érdeklődve vizsgálgatta, mialatt visszacsoszogott a meleget adó máglyához. Próbálgatta a sípot, fújta, szívta, mígnem ráötlött a helyes módra. A mulatozás már tetőpontjára hágott, és az éktelen zsvajban fel sem tűnt a füttyszó, melyet Ka-Bornak sikerült kicsalni a csontocskából. A fölfedezés elégedettséggel töltötte el. Szerzeményét orvosságoszacskójába rejtette az avatatlank elöl.

A vigadozásnak alig akart vége szakadni. A férfinép egész nap heverészett volna utána, de Ka-Bor, mihelyt felébredt, vadászatra kergette őket. Azt kívánta, hogy legalább négy szarvast ejtsenek el, és a lábakat sértetlenül hozzák el neki. A kívánt prédával, amint megkapta, varázslóodújába vonult. A lábfejekből féltő gonddal kifejtette az ujjcsontokat, majd magához kurjantotta az öregasszonyok közül a legügyesebb szerszámkészítőt. Elébe rakta a sípot és a szarvascsontokat.

– Annyi ilyent csinálj – förmedt keményen a vén anyókára –, ahány ujj van a kezeden, aztán újra annyit és még egyszer annyit!

Negyednap vagy harminckét sípot szolgáltatott át a faragóasszony. KaBor

egyenként végigvizsgálta valamennyit, és utána összehívta a férfiakat.

– Az erdő nagy – nyekeregte –, és elválasztja egymástól a lesre induló vadászokat...

Bizonygató morgás kísérte a beszédet.

– Ha a vadász társának kiabál, hangját megeszik a fák...

–...megeszik a fák – zúgták utána a hallgatók.

–...és a másik nem hallja meg a kiabálást!...

–...és nem hallja meg...

– De meghallja a Nagy Dörmögő, a medve, és az szereti a vért!...meghallhatja... – bizonygatta a kar.

– És akkor ráront a vadászra...

–...ráront bizony!

–...és agyonüti.

–...agyonüti!

– Ezért nem kell kiabálni az erdőn! Hanem...

Ka-Bor hangja lélegzete fogytán fél mondatnál elfulladt, és az utolsó kijelentésen megzavarodott hallgatói a szünetet felhasználva, egyszerre akarták megmagyarázni varázslójuknak a rendelkezés kivihetlenségét. A vadonban tévelyegve ugyan mi másként küldhetnek üzenetet?

–...hanem – folytatta ott, ahol a mondat félbeszakadt – kiabálás helyett tegyék ezt! – és belefújt az egyik sípba.

Sokáig szólalta, és büszkén fürdött a feléje áradó figyelemben. Mire abbahagyta a bemutatást, már valamennyi tenyér az orra alatt hadonászott, mindenki az új szerszámot kérte. Nagylelkűen osztogatta szét a sípokat. Szarvasinú marka azonban nem csukódott be, amikor a részéhez jutott. Továbbra is a varázsló elé tartotta.

– Adj még egyet – unszolta Ka-Bort tolakodóan. – Nekem több jár. Én találtam az elsőt a csontváz mellett.

Ka-Bor kapzsi volt, de másnál nem tűrte a kapzsiságot. A követelőzés éktelenül felháborította. Botjáért nyúlt, hogy a telhetetlen fickó hátára sózzon. Ho-Pi nem kért az ütegből, kerekét oldott a dühös varázsló mellől. S mert attól tartott, hogy az Öreg Ember esetleg mérgében azt az egy sípot is elszedi tőle, elfutott a rengetegbe. Összevissza csatangolt, majd egy üde, pázsitos folton, lándzsáját keze ügyébe rakva, leheveredett.

A derült égbolton szikrázó nap hőséget ontott, viszont a folyó szintjéig lehajló fűzgallyak alatt pompás hús terjengett. Ho-Pi boldog tétlenkedésében élvezettel rágcsálta a keze ügyébe kerülő vadhagymákat. A nap lassanként már a folyóra terítette a nádas árnyékát. Rézsútos sugarai átszűrődtek a zöldes víztükrön, s amint Ho-Pi lekandikált a partról, tisztán kivehette a fővényes mederfeneket. A meder homokján zárt páncélú kagylók szürkéltek, fölöttük

növendék halrajok cikáztak, oldaluk fel-felcsillámlott.

Szarvasinú önfeledten bámulta a mozgalmas vízi világot. Fűszálakat szórt a vízre, mert mulattatta, hogyan kapkodnak utána a becsapott apró, piros uszonyú kárászok.

Ha rajta áll, estig folytatja a játékot, de az apró halak hirtelen szétrebbentek a fűszálak közeléből. Valahonnan a víz homályos mélyéből sötét, tömör árny vágódott a sekélyesbe. Ember nagyságú, mázsás harcsa volt. Felső ajkáról lelógó bajusza ostormód csapkodott, amikor száját feltárva, válogatás nélküli habzsolta az elkésetten menekülő kárászokat, csikbogarakat, békaporontyokat.

Ho-Pi még az öregek meséiben sem hallott ekkora halról. Megdörzsölte szemét, vajon nem káprázik-e. De a harcsaszörnyeteg nem tűnt el, sőt rendületlenül garázdálkodott a gyűrűket vető vízben. A felkavart fővény kissé elhomályosította az addig átlátszó felszínt. Szarvasinú a partszélről mélyen a folyó fölé hajolt, és rövid célzás után lándzsájával a harcsa felé bökött. A megakadó lendület mutatta, hogy elevenbe talált, mielőtt azonban hátravethette volna derekát, az átdöfött harcsa kipattant a vízből. Az erős rántás felborította Ho-Pi egyensúlyát, és a lándzsa nyelét szorongatva, fejest bucskázott a hullámokba.

Ijedtében még inkább belekapaszkodott a szívós cserfa rúdba, s így a harcsa az oldalában fészkelő lándzsával együtt alárántotta a mélybe. Folyadék tolult orrába, egy pillanat még, és csúfosan megfullad, de akkor a hánykolódó óriás hal a felszínre rugaszkodott, és Ho-Pi feje, ha csak egy szusszanásnyira is, ismét a víz fölé került. Most már életösztöne nem engedte, hogy elérhesse fegyverét. Az elnyűhetetlen életerejű halkirály pedig megismételte az alábukást, hogy lerázza a rajta lógó nyűgöt. A harmadik-negyedik lemerülésnél Szarvasinú tüdejében már szortyogott a sok víz, szeme előtt piros karikák ugráltak: inkább félholt volt mint eleven. Még néhány kortyintás, és a harcsa marad győztes. Gyámoltalan vergődése közben talpa váratlanul kavicsot súrolt. Végso eszméléssel fölragaszkodott, s egyszeriben levegőre került. Nád övezte lagúnában volt, mely valahol közel torkolt a folyóba.

Szédülten markolt a nádtövekbe, és ugató köhögéssel igyekezett megszabadulni a tüdejét nyomó víztől. Kábulata lassan eloszlott, s bár mozogni is alig tudott, a kifelé vezető utat kereste. Azonban ellenkező irányba fordult: beljebb tántorgott a lagúnán. Alig mozdult odább vagy száz lépést, megpillantotta a lándzsát meg a halat is. A harcsa már féloldalt fordulva, mozdulatlanul lebegett a színen, körülötte fátyolszerűen terjengett a vére. A látvány félig-meddig visszaadta Ho-Pi frissességét. A halhoz gázolt, kirántotta oldalából a lándzsát, aztán gondolkodóba esett, mit tegyen ezek után.

Ahhoz gyenge volt, hogy az idomtalanul nagy jószágot hátára emelje. Egyelőre a derekáról letekert zsinórt fűzte a hal kopoltyújába, és úgy vontatta

maga után. Gondolta, a nádas szegélyén fellábal addig, amíg gázlót lel. Ámde tökéletesen belekeveredett az ingoványba. Sáscsomó itt, káka, nád amott, széles vízcsík jobbról-balról, olyan akárcsak az ösvény az erdőn. Ha fejét veszik, sem tudta volna meghatározni, melyik a kivezető. Hasztalan keresgélt ismertetőjelet, előbbi kábulatában bizony nem figyelt a tájakra. Végre – csak úgy taláalomra – nekivágott az egyiknek, nehézkesen vontatva a halóriást. Rövidesen kiderült, hogy rosszul választott. Ahelyett, hogy kijutott volna az útvesztőből, még inkább belebonyolódott. Már az a halk suhogás is elhalt, amelyet a zombékokon megtörő apró hullámok sustorgása okozott. Amint térdig dagasztotta az iszapos vízfeneket, az egyik kákacsomó alól fekete, ijesztően rút kígyófej csapódott a combja felé. Mielőtt elhárította volna a támadást, már bele is mart. Épp abban a pillanatban érezte a tövisszúrásnyi fájdalmat, amikor fölemelte a lándzsáját, hogy a hullőre csapjon.

Az ütés már csak a visszalendülő kígyó gerincét érte, és a mérges jószág végvonaglásában rácsavarodott a kemény fára.

Szarvasinú mintegy megigézetten tapogatta az alig fájó sebet, majd ráeszmélve a végzetes veszedelemre, előcibálta kését, és habozás nélkül a húsába vágta. Csontig belekerekített combjába, és kihásította a fertőzött húsdarabot. Hagyta, hogy bőven csurogjon a vére, s mikor úgy gondolta, hogy eléggé kivérzett a seb, maroknyi zsurlót tépett le, és péppé morzsolva, a tátongó vágásba gyömöszölte.

Bár a vérvesztés még jobban levette lábáról, nem merte megkockáztatni, hogy pihenőt keressen, hanem a napállás után tájékozódva, tovább dagasztotta a mindinkább apadó, szutykos levet. Végére egészen elakadt. A harcsa megfeneklett a sárban.

Ha jobbik eszére hallgat, elhagyja az egyre jobban nyüggé váló terhet, de erre nem volt hajlandó. Bizonyíték nélkül senki sem hiszi el kalandját az óriás hallal, és elesik a dicsőségtől.

Vállára venni most már még kevésbé tudta, mint addig. Találékony-sága juttatta megoldáshoz. A mocsár bozótjában sok kiszáradt bokor éktelenkedett. Letördelte a legvastagabb ágakat, és csúszósaroglyát eszkábált össze. Erre gördítette rá a harcsát, azután magát a saroglya elé fogva, egyenesen a nádasba tört.

Közben beesteledett. A hatalmas békák szokott alkonyati hangversenyükhöz fogtak, öblös brekegésükbe belegáogtak a szállásra térő vízimadarak. Egy görcsös derekú, csenevész mocsári tölgy alkalmas kilátóhelyül kínálkozott, keservesen felhuzakodott rá, körülnézett, és megkönnyebbülten tapasztalta, hogy a látóhatár alját sötét vonal – erdő szegélyezi.

A fán kuporogva megvárta míg a felkelő hold eloszlatta a vakhomályt. A

bizonytalan világosság lehetővé tette, hogy annyira-amennyire elkerülhesse az ingovány csapdáit, és éjfél tájt sás vágta sebhelyekkel tele, agyoncsigázottan, de végre-valahára kivergődött a mocsárból. Kimerültén roskadt a földre, feje zsongott, mint a méhkas. Sziszegve szaggatta le lábszáráról a rátapadó piócákat. Még a kígyómarás helyén tátongó sebbe is beleragadt egy. Amikor kitépte az elevenből, akkor vette csak észre, hogy a marás környéke megduzzadt, és elkékült. A méreg, noha kivágta a marás helyét, felszívódott.

Szarvasinút halálfélelem fogta el. Csupán egyetlen gondolata volt: eljutni a tanyáig mindenáron, mert a varázslónak biztos gyógyszere van a kígyómarásra. Képtelen volt feltápáskodni, négykézláb csúszott-mászott arra, amerről a mormolás és zúgás a folyó közellétét sejtette.

Ismeretlen tájék környékezte, de a megtett útról tudta, hogy messze a tanyájuk fölé keveredett, és a folyó futását kell követnie, ha haza akar jutni. Ezért vonszolta magát a folyó irányába, bár fogalma sem volt, miként jut onnan tovább. De a jó sors melléje szegődött. A folyón hódcsereg ütött tanyát. A szorgalmas állatok munkára használták fel a csendes éjszakát. Épülő gátjukhoz döntögették a fákat.

A kúszó Ho-Pi tenyere alatt összetörő redves ágtörmelék ropogása a hód mestereket megfutamodásra készítette. Félbehagyták a fűrészelést, és makogva iszkoltak vissza a várnak is beillő gátépitménybe.

Ho-Pi alig lézengett, de a halat még most sem hagyta el. Vállára akasztotta a saroglya háncsfonalát, és összeszorított foggal rángatta előre a terhet. Mire a folyóhoz kecmertget, a hódok már biztos rejtekükről lesték, micsoda jövevény zavarta meg munkájukat.

Sebláztól elcsigázottan hasalt a nyirkos agyagra. Homlokát, kezét a hullámokba mártotta, és mohón kortyolgatott. Nem akart már semmit, csak pihenni, pihenni! A hódok által vízre gurított szálfá azonban addig izgatta tűnő öntudatát, míg ráeszmélt, mi is az a parttól csekély távolságban megrekedt tömeg. A fatörzs mellé erőlködött, rábogozta a saroglya kötelét, és keservesen beljebb lökdöste vállával. Mikor már lebegett, fél testével rákapaszkodott, és talpával lökte hajóját a víz sodra felé. Ekkor valahogy teljesen felmászott a szálfára, és térddel, kézzel szorítva, rátapadt.

A hódgát megduzzasztotta a folyót. A középütt még el nem falazott szűk nyíláson fortyogva ömlött át a víz. Röppenve zúgott a fatörzs keresztül a résen. Az összetorlódott áradat lököereje a hullámok alá fúrta a fát, de azon nyomban fel is vetődött, és lassúdó irammal úszott el a gáttól.

A folyó jótékony simogatása annyira enyhítette a marás cudar fájdalmát, hogy Szarvasinú el is szundított. Féléber, félalvó állapotban volt, és felhőkölt, amikor a tanyasziget csúcsánál az ár majdnem partra vetette. Valamicskét mégis elkésett, s mire le akart csúszni, a túlpartra átcsapó ár ismét a folyó

közepére ragadta. Megkísérelte, hogy lubickolással terelje vissza az úszóalkalmatosságot, s mikor kísérlete csődöt mondott, a síphoz folyamodott. Ajka közé szorította, és fújta-fújta szakadatlanul.

A jelzésre nem jelentkezett senki. Még néhány rövid perc, és a sziget elmaradt mögötte; a víz magával viszi a messzeségbe. Tovább sípolt, és mielőtt elhalt volna a süvítés, felelet érkezett rá. Biztató hangok szálltak feléje, aztán kevéssel később valami tompán koppant a fakérgen, és a szálfa lassú húzással közeledett a szigethez.

VII. FEJEZET

Élet a mocsárvilágban

Ho-Pi társai fölneszeltek a sípszóra, és mivel mindenki más a tanyán tartózkodott, nyomban tudták, hogy elkalandozott barátjuk hívja őket. Irányérzékük világosan megszabta, merre keressék, s amint kiértek a partra, föl is fedezték Ho-Pit az úszó fatörzsön. Egyetlen módja volt csak a segítségnek. Haladéktalanul ehhez folyamodtak. Összecsomózták bélből készült zsinórjaikat, követ kötöttek a végére, és Szarvasinú felé hajították. A kötél egy ágcsonk köré csavarodott, és így kivontathatták a szálfat.

A kigyómarta kalandozó – habár Ka-Bor azonnal hozzáfogott a seb kivágásához – napokig nyögte a kirándulás következményeit. Lába kisujjától a csípőjéig megmerevedett, és tehetetlen fadarabként hevert. Fájdalmára gyógyító ír volt társai elismerése. Megénekeltek küzdelmes halászatát. A tábornűz mellett minden bevezetés nélkül, váratlanul megzördült Pong recsegő hangja. Mélyen kezdte a vontatott dallamot, és a befejezést magasra vitte:

Ho-Pi hős, Ho-Pi bátor, hej... hóóóó...

Ge-Og éles tenorja belevágott:

Ho-Pi nagy halat fogott,

mája finom eledel volt,

hej... hóóóó...

És nótában, sorban ki-ki tovább tódította Szarvasinú dicséretet. Még az este megszámlálhatatlan szakaszúvá nőtt a dicsérő ének, és Ho-Pi ezt méltó jutalomnak vette a küzdelmes halászatért. A horda csodálata meg az új halszerzési mód ingere annyira hatott rá, hogy esze ágában sem volt felhagyni ezzel a veszedelmes halászati móddal.

Azt viszont a maga baján tanulta meg, hogy fegyvere erre a célra nem alkalmas. Kényszerű pihenője alatt összeeszkábálta tehát a megfelelő szerszámot Horgas szakállú csonthegyet faragott, súlyos nyélre erősítette, a nyél végére pedig állati ínból font, szívós zsineget kötött. Tíz nyarat látott

kisöccse, Lilo, a Furfangos, hasonszórú kortársaival tisztelettel udvarolta körül tekintélyében megnövekedett bátyját. Hüvelykét szopva sunyított az elkészült halszigonyra, aztán megkockáztatta az érdeklődést:

– Miért kötöd rá a zsineget? Bátyja felvilágosította:

– Hogy ne vigye el a hal!

– Hát halászol így máskor is? Ho-Pi felelet helyett biccentett.

Lilo kicsit fészkelődött, s kinyögte ajánlkozását:

– Veled megyek.

Szarvasinúnak nem volt ellenvetése. Furfangos félig-meddig már férfinak számított. Tűrhető módon bánt a fegyverekkel, rendesen kizsigerelte az elejtett állatot, s így tudománya alapján joga volt ahhoz, hogy a felnőttekkel tartson.

Lilo nyomban összemesterkedte a maga szigonyát, és mihelyt Ho-Pi felépült, vérmes reményekkel baktatott le bátyja oldalán a folyóhoz. Akadt szigonyvégre hal elég, még többet eltévesztettek gyakorlatlanságukban, ám legtermetesebb fogásuk sem ütötte meg azt a mértéket, amekkorára a foguk fájt. Karhosszú pontyokat, csukákat vert át a szigony, de a halóriások következetesen másfelé úszkáltak.

Lilo halászösztöne fejtette meg a rejtélyt. Fölfedezte, hogy a sziget oldala végig főnyes, nem nyújt bűvőhelyet a halaknak. A halak a sekélybe csak sütkérezni jártak, méghozzá csupán az apraja. Azonnal szóvá tette a dolgot, és Ho-Pi beláta az érvelés helyességét.

– Persze – bólogatott –, bizonyosan odaát tanyáznak a zsombékok alatt meg a nádtövek között.

– Akkor menjünk át! – javasolta hévvel Furfangos.

Felvontatták a Ho-Pi életét megmentő fatörzset a szigetcsúcsra, és lovaglólásban rákapaszkodva, az ár közepére lökték. Hajójuk a hullámtaszigálásra meghempergett, és a folyóba fordította őket. Alaposan beleragadtak, így a fürdön kívül más bajuk nem lett. A szálfat bevonszolták a nád közé, nehogy elússzék, és kémlelni kezdték a lagúnákat. Kevés eredménnyel.

Szép, holdvilágos este ígérkezett, s ez otmaradásra csábította őket. Nem adták fel a hitet, hogy megtalálják a nagy halak tanyáját. Úgy gondolták, a hold felkelte után a majdnem nappali világosságban folytatják a kutatást. Egy megkeményedett iszaphalmon tüzet raktak, hogy megsüthessék vacsorájukat. A sötétség már ráfeküdt a világra, és amint a tűz rőt fénye a folyóra vetődött, halk csobbanással hullámgyűrűk keletkeztek felszínén. Kisvártatva nagyobb hal szökellt fel és hullott vissza csattanva a vízbe. Mintegy varázsütésre egyre-másra követték példáját a folyó lakói, és a tűz fényétől megbabonázottan szinte táncot jártak a levegőben. Halak, kicsik, nagyok – köztük... egy... kettő... még több... a hön óhajtott halóriások. Ho-Pi és öccse leküzdötték a

meglepődésüket, és nagy lendülettel vetettek szigonyt. Ugyanazt a csukaszörnyeteget pécézték ki. Egyszerre csattant bőrébe a szakállas csonthegypár, és alig volt érkezésük arra, hogy öklükre tekerjék a bélhúr végét, oly sebesen pergett le a hosszúra szabott zsinór. Lilót földre rántotta az eliramodni akaró csuka. Ho-Pi azonban élt a gyanúperrel, és saját szigonya húrját sebtiben egy bokorcsonkra csavarta. Aztán a zsinórba ragadt, és megfeszítve, lassan, fokozatosan próbálta bevonni.

– Hej... hej... – ordított, ahogy csak torkán kifért – fogd meg, Lilo... fogd meg!...

Lilo bokáig süllyedt a szotyogós talajba, mialatt valósággal földig dőlve húzta a maga zsinórját.

Ordításuk átszállt a tanyára, és kicsalta a hordát. A magas parton tolongva buzdították a halászokat. Negyedórai küszködés után a csuka feladta a harcot, alig-alig csapkodott már, és túrta, hogy partra vonszolják.

Később megismételt próbálkozásuk bebizonyította, hogy a nagyszerű eredményt nem a véletlennek, hanem a tűz varázsának köszönhették. Az új lehetőséget azonban a törzs meglett korú férfiai egyáltalán nem használták fel. A vadászatot többre becsülték a halászatnál, de a legfőbb ok más volt. Húzódoztak a rejtelmes erejű, sebesen áramló víztől. A fiatalok közül is csak Ge-Ogban és két-három vállalkozó szellemű ifjú vadászban volt hajlandóság arra, hogy kijárják a vizek iskoláját. Nem úgy a gyerekek. Azok, ha csak szerét ejthették, leszöktek a folyóhoz, elorozták a "hajót", és latolgatás nélkül bízták épségüket a hullámokra.

Lilo rossz szemmel nézte a kicsinyek garázdálkodását. Mikor sem szépszerével, sem öklözéssel nem tudta rávenni a gyerekeket, hogy tiszteletben tartsák a felnőttek tulajdonát, azaz ne csenegessék el orvhajózásra a fatörzset, kitelepedett a partra, és sárkányként őrizte a szálfát.

Nem a kicsinyeket féltette, az ilyesmi ugyancsak kevéssé fájdtotta fejét. A körülmények úgy követelték, hogy ki-ki magára vigyázzon, s ez a természet írta szabály egyaránt kötelezett aprót-nagyot. Attól tartott, hogy egyszer visszahozhatatlanul elúsztatják az alkalmatosságot.

A gyerekek minden furfangot kiagyaltak, hogy kijátsszák örökösét, de Lilo résen volt. Valahányszor a szigetecsúcs körül kóvályogtak, mindannyiszor kék-zöld foltokkal voltak kénytelenek visszavonulni.

Az egyik ilyen sikertelen kísérletezés után, tele sajtó zúzódásokkal, duzzogva húzódtak vissza búvóhelyükre. Tüzet élesztettek a bozóttól körülzárt tisztáson, nagy élvezettel nyársra húztak egy elcsípett hódpatkányt, és felnőttek módjára körülguggolva a tűzkupacot, húspörkölés közben tanácsot tartottak.

Ki-Ba, a Szemfüles, Pongnak Lilónál valamivel fiatalabb kisöccse, a

majdani harcosok vezére vitte a szót.

– Lilo bűzös görény! – köpködté mérgesen. – Úgy tesz, mintha övé lenne a fa, pedig Ho-Pié, és nem enged bennünket ráülni.

– Verjük meg! – indítványozta Csiu, Csonkaujjú kis termetű fia, a Vakarcs.

– Buta vagy, akár a teknősbéka! – torkolta le Ki-Ba. – Ő már vadásznak számít, és ha összeakaszkodunk vele, az öregek elpáholnak érte! Jobb dolog jutott eszembe! Szerezzünk magunknak fát!

– Honnan? – vétette közbe Vakarcs.

– Hát ahonnan Szarvasinú hozta! Nem mesélte-e, hogy ott, arra fenn az erdőben majdnem elrekesztik a folyót a kidőlt fatörzsek? Fussunk oda, akkor nekünk is lesz, és mindig játszhatunk a vízen!

Terve egyhangú lelkesedést keltett. Szertekémleltek, nem csatangol-e véletlenül a gázló környékén valamelyik felnőtt, aztán a tilalmat megszegve, kereket oldottak a szigetről. Távollétük a tanyán egyelőre nem keltett feltűnést. Napszámra összevissza kujtorogtak, rendszerint csak az este riasztó árnyai kergették őket haza.

Lilo büszkén a saját félelmetessége javára írta, hogy a nap folyamán a kölyökbanda többé nem kísérletezett a fatörzs megkaparintásával, és kifúrta volna az oldalát, ha el nem dicsekszik az elért eredménnyel. Kellő hűhóval akarta az eseményeket az éjszakai munkára készülő halászok kis csoportja elé tálni, de amint nekikezdett, abba is hagyta. A folyókanyárból éktelen zajongással előtűntek a gyerekek. Leleményes módon két-két fatörzset egymás mellé kötözték folyondárral, és ezzel az ügyeskedéssel borulásmentessé tették a tutajukat. A legalkalmasabb pillanatban ugrottak a zátony sekély vízébe, és vontatták biztos kikötőbe a hat tutajt. Jogos büszkeséggel düllesztették ki mellüket. A törzsekért valóságos harcot kellett vívniuk a hódvár elszántan védekező, lapátfogú tulajdonosaival, és ha győztesen is, de véresen, megszabdaltan kerültek ki a küzdelemből.

Győzelmi jelként hódhajuszt fontak hajukba, s Ki-Ba meg bandája ekként felékesítve vonult el a halászok mellett, a földön vonszolva maguk után három agyonvert, kövér hódot.

Lilónak az álla is leesett bámulatában, de ez ellen már semmit sem tehetett. A kölykök maguk szerezték meg, amire a foguk vásott. Éltek is a szabadságukkal. Folyton-folyvást a folyón kóricáltak. Ge-Og felcsapott közéjük nevelőnek, összeköborolta velük a rejtett vízi utakat, és a banda, mire beköszöntöttek a tél eleji viharok, éppoly otthonosan mozgott a folyón, a mocsár lagúnáin, mint apáik az erdő és mező szilárd talaján. Már-már tökéletesen elsajátították az úzás tudományát is, mikor az időjárás véget vetett a mulatságnak.

VIII. FEJEZET

Pusztít a lázlidérc

Szinte egyik napról a másikra beköszöntött a tél: ahogy már egy emberöltő óta szokta, most sem hozott havat, dermesztő hideget, hanem csak didergető, hűvös levegőt, szélorkánt, esőfergeteget.

Az első háromnapos eső a sárguló lombú fákat csupaszra verte, és az óvofedél híján csapzottá ázott hordát hajlékemelésre kényszerítette. Ágakból hevenyésztek össze a háztető alakú kunyhókat, minden család számára külön-külön. A gallyazatra bőröket borítottak, s így került szűk, sötét, de száraz menedék. A tűzgödör fölé is villás oszlopokon nyugvó fél tetőt rögtönöztek, hogy a szakadatlanul csörgő eső el ne fojtsa a parazsat, s ezzel tökéletesen berendezkedtek télire. A fiatalok sokszor felpanaszolták az időjárás kellemetlenségeit. Ka-Bor a régi telek borzalmainak elbeszélésével próbálta elhallgattatni őket. Ők nem ismerték az emberfagyasztó hóviharak rettenetességét, a hordát tizedelő éhséget és a többi rémséget, mely a fehér hótakaróval hullott alá a felhőkből. De bármennyire is erősítette Ka-Bor és egyik-másik az öregek közül, hogy így volt, a fiatalok nem hittek nekik.

A nedves, ködös nappalokat ott böjtölték át a soha ki nem alvó máglya mellett. Csak akkor mentek ki a szabadba, ha égető szükség kényszerítette őket. Ekkor derült ki, milyen jól választották meg tanyájukat. A sziget pázsítja a téli időszak alatt is üde maradt, s a kopár erdőkből seregszám tódultak át az állatok a dús legelőre. Ha kifogyott az enivalójuk, csak marokra fogták a fegyvert, és alig néhány lépéssel odább, valósággal a tanya küszöbén, már zsákmányt szereztek.

De azért az összezártság, a mozgás és a napfény hiánya fojtogatóan telepedett rájuk. Ingerlékenyek,- mogorvák lettek, s a tél vége felé már elég volt egyetlen szó, félreértett mozdulat, hogy kitörjön a marakodás.

Ka-Bor alig tudta féken tartani őket, úgyhogy megkönnyebbülve üdvözölte három hónap múlva az égboltról újra tisztán leragyogó, addig csak felhőrétegen keresztül sejtett napot.

A napfénytől megittasodott horda apraján-nagyján kóborlási láz vett erőt. Az erdőt bújták reggeltől estig. Hajtották a vadat céltalanul, árkon-bokron keresztül, csak azért, hogy izmaikból kicsiszolódják a hosszú tétlenség.

A hajnali madárfütty volt ébresztőjük, s alighogy ébredtek, már föl is kerekedtek. Előző napi cserkészésük során hiúznyomokra akadtak, szerették volna felhajtani ezt az erdőbetyárt. Ge-Og éjszakára is kinn maradt lesen, hogy kifürkéssze, merre van az állat rejteke, s megbeszélés szerint az előre kiszemelt találkozóhelyen kellett volna megvárnia társait.

De még a gázlóhoz sem értek, amikor Ge-Og felbukkant előttük. Nyúzott, zilált volt, telis-tele horzsolásokkal, és nehezen lihegett.

– Nem lehet az erdőbe menni! – intette le társait. – Mindenütt víz van, sok víz. Az éjjel megáradt a folyó. Alig tudtam keresztülvergődni!

A férfiak egynémelyike emlékezett valami furcsa éjszakai neszre, s ekkor értették meg, mi volt az.

A folyó valóban kilépett medréből. Piszkos hullámai szélesen hömpölyögtek az évszázados fák között. Az ingoványt is annyira elöntötte az áradat, hogy a karcú, két-három ember magas nádszálaknak csak a hegyes csücske meredt ki. Végeláthatatlan tenger örvénylette körül a szigetet, szintje egyre jobban dagadt, és haragosan ostromolta a part márgafalát.

Aggodalommal lesték a víz emelkedését. Attól tartottak, hogy őket is kiönti az áradás. Másnapra az ár elérte tetőfokát, azonban ekkor is pár arasszal a sziget alatt maradt. Holdújulástól holdtöltéig feküdt ez az irdatlan víztömeg a környéken, azután a folyó lassan, fokozatosan visszatért medrébe. A szikrázó nap sűrű párafelhőket gomolyogtatott a sárrá ázott talajról, és gyorsan megszikkasztotta a földet. Hanem az erdei árnyas mélyedésekben visszamaradt tócsákat nem tudta felszippanítani, és a bűzös, erjedő pocsolyákban hemzsegett a szúnyogálca. Egy nap aztán szürke felhőként özönlöttek el mindent ezek a kízó, vérszívó rovarok. A csípésüktől megkergített állatok bögésétől éjjel-nappal hangos volt a környék. Oly hirtelen lepték el a vidéket, hogy mire Ka-Bor sietve összekotyvasztotta füveiből a védőpépet, a hordabelieknek már alig volt emberi formájuk.

Tetőtől talpig vastagon bekenték testüket ezzel a fanyar szagú péppel, s belehasaltak a tűzön fonnyasztott zöld levelek csípős füstjébe, csak hogy távol tarthassák maguktól a szúnyogfelhőt.

A szúnyoguralom rövid életű volt. A napéjegenlőségi viharok s a rákövetkező szárazság elsöpörte őket. A horda már el is felejtette a kellemetlen napokat, mikor egyszerre ijesztő kórság ütötte fel fejét közöttük. Bágyadtsággal kezdődött, elvette az emberek kedvét az ételtől, italtól; a bágyadtságot leküzdhetetlen álomosság követte, aztán a tikkasztó melegben egyszerre hideg vacogtatta meg fogukat, s utána égető forróság áradt szét ereikben.

Az alattomos nyavalya rohamosan szívtá el életerejüket. Csonttá-bórré soványodtak, alig tudtak néhány lépést vánszorogni. Utóbb már csak heverték ott, ahol éppen ledöntötte őket a gyengeség. Bőrük nyirkot verejtékezett, ajkuk a hőség ellenére is elkékült. Gyereket, fiatal, meglettet egyformán elgyalázott ez a rejtélyes betegség. Egyedül a hihetetlen szívósságú Ka-Bort kerülte ki. Egymaga látta el az egész hordát, hajkurászta keshedt lábaival a vadat, hogy hívei tehetetlenségükben éhen ne pusztuljanak. Bőrtömlőben hordta a vizet a

folyóról unos-untalan, mert ha a betegeket megrohanta a láz, folyton italért csengtek. Elsőül a szerszámkészítő öregasszonyt ragadta el a sorvasztó kór, őt a gyerekek közül Csiu követte, rá virradatra Rao felesége hunyta le a szemét örökre.

Ka-Bor egymagában képtelen volt eltemetni őket, tetemüket keservesen lehúzkodta hát a folyóhoz, és a hullámokra bízta a temetést. És a betegség mindjobban elfajult. Hasztalan rázta a csörgőt, hasztalan hívta segítségül táncsal, áldozattal a szellemeket, mindez nem használt. Már ismerte a betegség természetét, s az ujján kiszámolhatta, hogy ha így tart tovább, mikorra pusztul el az utolsó ember is. Pong is az utóját járta, Ge-Ogot pedig akkor vette elő a hideglelés. A varázsló egész halom állatbőrt terített rá, csak hogy enyhítse vacogását. Ge-Og a varázsló inas kezébe kapaszkodott, és könyörögve nyögte:

– Segíts, Öreg Ember!

Segített volna szívesen, ez volt legfőbb akarata, de ez előtt az új nyavalya előtt értetlenül állt. Semmivé lett a tudománya. Tehetetlenségében öklét rágva kucorgott a faodú legsötétebb sarkában. Magára gondolt, arra, hogy mivé lesz öregségében, ha mindenki kipusztul mellőle. Addig, míg keze-lába bírja, ellesz valahogy, de mi történik, ha megbénítja a gyengeség? Éhen vész előbb-utóbb, vagy könnyű prédájává válik a csatangoló dúvadaknak. Ha a soha ki nem alvó tűz nem tartaná vissza őket, már most is felkoncolnák a betegek seregét.

A járvány ugyanis odaát az erdőn is elpusztította az apró állatokat. Csak a szigeten maradtak meg ép egészségben, s a ragadozók messze vidékről mind odacsődültek. Éjente a farkasok alig valamivel a máglya fénykörén túl ólálkodtak, szemük villódzott a sötétben: a vadkutyák hörgő ugatásának kórusa pedig már alkonyatkor felharsogott.

Ahogy így gondolkozott, hirtelen felötlött agyában: miért? Miért pusztította el az állatok java részét a kórság az erdőben, és miért maradtak meg a szigeten? Miért? Oly egyszerű, kézzelfogható volt a kérdésre a felelet, hogy azon csodálkozott, miként is nem jött rá sokkal előbb. A bajnak ellenszere van, s az itt zöldell a szigeten viruló növények között! Csakis ez lehet a magyarázata annak, hogy az itteni jószágok nem hullottak el!

Amilyen gyorsan csak gyenge lába bírta, nekieredt a mezőnek, s oly gondosan, mint akinek a sorsa függ attól, hogy most ne tévedjen, fűrészt fát, fűvet, virágot. Vajon melyikben duzzad a csodaszer? Ismerőse volt minden növény, a javáról tudta, hogy melyik mire való, mit gyógyít, milyen bajt okoz, de egyre sem talált, amelyben bízott volna. A kutatás hiábavalóságával együtt reménye is lohadni kezdett. Már a fűzesig jutott, és fejét rázva készült visszafordulni. A fűz haszontalan fa, ága, levele, semmire sem való. S ekkor a

szeme megakadt a fiatal fűzcsemetéken. Héja valamennyinek le volt hántva, rágya, gallybelük fehéren száradt a levegőn. Ahol legkevésbé várta, ott talált rá a vélt orvosságra. A bokrokon szemernyi háncsot sem hagytak az állatok, hát nehezen felhuzakodott az egyik forradásos törzsű, vén fűzre, s a korona friss hajtásairól szaggatta le a nedvdús héjcsíkokat. Annyit szedett össze, amennyit csak ölbe tudott kapni, s a sietéstől köhögve bukdácsolt vissza halódói közé.

Jókora gödröt vájt, kibélelte egy szorosan összevarrt bőriszákkal, a héjat apróra zúzta, beleszórta, vizet loccsantott föléje, aztán a bőrfazékba dobált, izzóra tüzesített kövekkel felforralta a vizet.

Órák hosszat főzte, s eredményül fél fazéknyi vastag, zöld léhez jutott. Megízlelte, keserű volt, akár az epe. Egy kagylóhéjat telemerített a folyadékkal, s hozzáfogott a nagy kísérlethez. Valósággal erőszakkal töltötte a levét a már alig pislákoló Pong szájába, mialatt kétségbeesetten ismételte:

– Varázsszer, idd meg... idd meg!

Pong végre keserves arccal lenyelte. Most a többi került sorra. A felnőttek engedelmesen megitták a keserű folyadékot, de a gyerekek utálkozva kiköpték. Náluk is megtalálta a módját. Orvul befogta az orrukát, s amikor lélegzet után kapkodtak, a levegővel együtt a zöld levét is bekortyintották. Elfogyott az ital, frisset főzött, s az újabb adagot is betegeibe kényszerítette.

Éjjel sem hunyta le gyulladt szemhéját. Alvótól alvóig botorkált, figyelte nehéz lélegzetüket, hánykolódásukat. Nem észlelt javulást. Hajnalderengéskor végső kísérletként megitatott velük még egy kagylónyit, dagadtra púpozta tüzelővel a máglyát, s miután szitkozódva az ólálkodó vadkutya közé dobálta a tüzes köveket, holtfáradtan pihenőre dőlt.

A farkasok is ott keringtek a tanya körül. Fogcsattogatva előrerugaszkodtak, s visszahőköltek, ha a szélhajlított láng feléjük csapott, s mikor a látóhatár alól kiragyogott a nap, tutulva csörtettek a bozót mélyére. A lázrém pedig ugyanakkor, mintha varázs kötötte volna a farkasok távozásához, alábbhagyott. A betegek mellét bő, egészséges izzadás verte ki. Szapora zihálásuk egyenletes légzéssé lassúdott, hánykolódásuk nyugodt álommá változott. A fűzhéjfőzet bevált.

Éppen hogy kilábaltak elesettségükből, a lányavalya, természetéhez híven, máris meglepte őket második rohamával. A jöttét hirdető bágyadtság első jelére a varázsló nyomban a fűzkéreg főzetéhez folyamodott, s beavatkozása idejében útját szegte a betegségnek. Harmadik rohamát a magzsendülés hónapjának szokatlanul esős volta váltotta ki. Azokat, akik még nem heverték ki teljesen a láz első két látogatását, ismét csúful elgyalázta. Csak a legszívósabb szervezetűek, Ka-Bor, Pong és Ge-Og maradtak talpon. Őket is csak azért kerülte ki, mert már lázmentesen is minduntalan szörpölgettek a

keserű főzetből.

Ka-Bornak nagy könnyebbségére szolgált két segítőtje. Az élelmezés gondját magukra vállalták, őreá csak a betegek gyógyítása hárult. Ápoltságait nagyon elkínozta az immár harmadszori megpróbáltatás. Elgyengültek, akár a legyek ősz idején. Ka-Bor új erősítő füveket keresett. Elmenőben odaszólt a szerszámaikat javító Pongékhoz:

– Orvosságfűért megyek. Mire elülnek a madarak, visszatérek...

– Csak menj! – biztatta Ge-Og, anélkül hogy munkáját félbehagyta volna.

A varázslót már rég elnyelte a bozót, amikor Pong félbeszakítva a kopácsolást, körülézett.

– Ejnye – mordult fel rosszallóan –, az Öreg Ember nem vitte el a fegyvereit! Ott felejtette mind a vén fa alatt.

Ge-Og legyeintett.

– Nem esik baja! Nincs ragadozó a szigeten a nagy vadászat óta. Pong ezzel napirendre tért Ka-Bor könnyelműsége fölött. A felépülésük után rendezett irtóhadjárat óta valóban nem mutatkozott dúvad sehhol a sziget területén.

Múlt az idő. Az est szürke egén hunyorogva tünedeztek fel a csillagok, és Pong hümmögni kezdett.

– Hm... hm... mégis hiba volt, hogy nem vitte el a baltát!... Már elültek a madarak.

– El bizony – lódította Ge-Og.

– És az Öreg Ember nincs itthon!

– Nincs!

– Utánamenjünk?

– Jó lesz!

Fölkerekedtek. A tört csapás világosan elárulta, merre baktatott a varázsló. A cserjébe érve, Pong kieresztette öblös hangját:

– Hooó, Ka-Bor... Ka-Booor! Azonnal válasz érkezett.

– Erre... erre! – sipogta a távolból is érezhető megkönnyebbüléssel a varázsló, és valamit kiáltott még, de azt már a bozót zörgésétől nem hallották.

Zajos csörtetésükre az ecetfa alól, melyen a varázsló már kora délutántól fogva kuporgott, rendkívül fejlett farkas suhant el sebesen a csalitba. Épp hogy elvillanni látták, idejük sem volt, hogy megcélozzák. A kiadós kuporgás annyira meggémberítette Ka-Bor tagjait, hogy alig tudott lekászálódni. Nyögve tapogatta fájó oldalát, közben dőlt belőle a panasz.

– Jaj... jaj... nekem rontott! Alig tudtam előle a fára kapaszkodni...és folyton ugrált fölfelé... és majdnem elérte az ágat. Anyafarkas... szoptat... a fiait féltette.

– Hát miért nem sípoltál? – faggatta Ge-Og.

– Elejtettem a sípot, keressétek meg! – dohogta Ka-Bor kesernyésen. Pongot inkább a farkas érdekelte.

– Reggel fölverjük a vackát!

Több szót nem pazaroltak a kalandra. Világos volt az eset. A farkas odavonult valahonnan az erdőből kölykezni. S mert a fiait féltő anyafarkasnál veszedelmesebb vad nincs – habozás nélkül megtámad embert és állatot –, kiirtását megkövetelte a józan előrelátás.

A hajnali szél a kezükre játszott. Szemközt fújt velük, és a szimat nélkül maradt ordast eldugott almán lephették meg. Az éktelen bűz vezette őket nyomra. Enélkül tán sohasem leltek volna rá. A farkas éppen nyolc kölykét szoptatta a fagyökerek közé vajt lyukban, amikor rábukkantak. Bősz üvöltéssel, csattogó fogakkal pattant feléjük, szinte villanó gyorsasággal. Ugrás közben verték át horpaszát a lándzsák, de még akkor, félholtan is támadni igyekezett. Ge-Og félreugrott, egyetlen baltaütéssel szétzúzta koponyáját. Pong közben már a szertemenekülő farkasfiókákból taposta ki a párat. Megszámlálta a terítéket: hét. Egy hiányzott. Nem szándékoztak írmagot hagyni, felzargatták hát a bozótot.

Ge-Og bukkant rá az utolsóra. Kövér lapucsomó alól vicsorgatta tühelyes fogsorát. Ragyogó szemében harcias láng lobogott, de amint Ge-Og csapásra emelte baltáját, a hetvenkedő fény kialudt pillantásában, és riadt, szorongó kifejezés ült ki helyébe.

A vadász – maga sem tudta, miért – leeresztette a baltát. A két tekintet, a kölyökvadé meg Ge-Ogé, rebbenéstelenül fűrődött egymásba, aztán a farkasfi hirtelen lesunyta kobakját. Ge-Og fölnevetett, a jószág nyaka bőrébe markolt, és magasra emelte. Öt-hat hetes lehetett a reszkető állat, de amikor megmarkolta ösztönösen harapni próbált. Még mindig nevetve az orrára koppintott, és erre az abbahagyta a kísérletet. Ge-Og hirtelenjében nem tudta eldönteni, mit tegyen vele. Ugyancsak nem volt szánakozó természetű, de most valami visszatartotta az ölestől.

Töprengés közben eszébe villant Ki-Ba sündisznója. Valahol fogta, nem pusztította el, hanem megtartotta játéknak. És a sün rövidesen úgy megszelídült, hogy gazdája kezéből majszolta az ennivalót... Hátha meg lehet szelídíteni a farkast is? Ez a "hátha" olyan csábító volt, hogy oda lyukadt ki: megkísérli a dolgot. Nem is lenne utolsó dolog farkassal hajtani a vadat!

Hogy végleg elvegye harapó kedvét, iszalaggal összehurkolta a farkasfi állkapcsát, és azzal hóna alá csapva visszaballagott Ponghoz. Társa homlokráncolva csattant rá:

– Hé, Ge-Og, miért nem ütötted agyon azt a dögöt? Ge-Og megvonta a vállát, és habozva kibökte furcsa tervét:

– Hát... fölnevelem!

Pong meglepődésében a kergebetegség jeleit kutatta Ge-Og arcán. Nyomat sem találta, ám mégis szent meggyőződése volt, hogy bajtársa meghabarodott. Farkast nevelni! Ki hallott ilyet?

Ge-Og elütötte Pong hüledezését.

– Lenyúzzuk? – bökött az élettelen anyafarkasra.

– Nem! – törte meg némaságát Pong. – Hullik a bundája.

– Akkor dobjuk a folyóba! – javasolta Ge-Og, s vállára kapta a kimúlt anyafarkast.

Pontot téve jól végzett munkájuk után, hazatérőben, a part szélén Pong megtorpant, s feszült figyelemmel a messzeségbe meredt.

– Ott!... – és fújó lélegzettel emelte fel karját. – Füst!

Ge-Og követte a mutatott irányt. A látóhatár alján vékony füstfonal kacskaringózott felfelé. Nem dagadt, nem vékonyodott, változatlan egyformasággal szállt az égnek. Nem erdőtűz füstje volt...

– Emberek! – mondta Ge-Og, és hangja keményen, elszántan zengett. Mert ha csakugyan emberi kéz gyújtotta tűz füstje szállt ott, akkor ez harcot jelentett, irgalmatlan, kegyetlen harcot. A kőkor emberének szótárában ismeretlen volt a békés szomszédság.

IX. FEJEZET

Életre-halálra

Sebbel-lobbal száguldottak haza. Pong azonnal széthányta a máglyát, hogy a füst hasonlóképpen árulójuk ne legyen, s eközben elhadarta KaBornak a kellemetlen újságot. Ge-Og ezalatt nyakörvet rögtönzött a kis farkas számára, s kunyhójához kötözve hangosan elmondta a birtokbavetés igéjét. – Ez az enyém, és nem másé!

A mondat értelme az volt, hogy a kölyökfarkas nem a horda közös tulajdona, hanem egyes-egyedül Ge-Ogé, s aki hozzányúl, a maga kárát látja.

Pong már fegyverkezett. Legélesebb kőbaltáját, leggondosabban pattintott lándzsáját szedte elő, iszákját megtömte kővel. Ge-Og ugyanilyen gondossággal járt el, és néhány perc múlva már indultak is kémszemlére. A betegen heverő horda mindebből mit sem sejtett. Ka-Bor is elkészült minden eshetőségre. Mihelyt eltávoztak, nyomban biztos, de szükség esetén könnyen elérhető helyre dugta kincseit. Ez volt az előkészület.

A két vadász árnyként lopózott az erdőben fától fáig, oly feszült óvatossággal, mintha közvetlen közelében lapulna az ellenség. Óvatosságukban nem volt semmi túlzás, mert akármelyik fatörzs vagy hangyaboly mögött ott lapulhatott az ismeretlen, gyilkolásra kész ellenség.

Időnként felmásztak egy-egy fa sudarára, hogy tájékozódjanak. A füst egyenletesen gomolygott a távolban, de különben semmi gyanús nem látszott. Mikor már olyan közel jutottak a tűzhöz, hogy a füst szaga is orrukba verődött, elváltak egymástól. Pong beljebb került a rengetegbe, alakja hangtalanul olvadt a zöld háttérbe, Ge-Og pedig kitérés nélkül törtetett tovább.

Surranását gyenge nesz akasztotta meg. Emberi lény közeledett. Elhasalt a reketyésben, és onnét leselkedett ki.

A talaj enyhe lejtéssel egy nyíló virágokkal teleszórt földteknőbe futott. Az átelleni oldalon forrás fakadt, vizét körül köre szökellve csurgatta le a talaj mélyedésbe. A lépések mind közelebb hangzottak, és a völgy kanyarulatból előbukkant az ember. Karcsú, magas, koromfekete hajú leány volt. Egyenes irányban taposott át a fűvön a tocsogóhoz, ott nyugodtan tépdeste fel a vízfenékről a liliumok gumóit, és rakta egy idomtalan vesszőkosárba.

Ge-Ogot földhöz szögezte a látvány. Úgy bámult, mint aki éber álmodat lát. Aztán egyszerre követelőző gondolat lepte meg.

“Rabold el – dörömbölt agyában az ötlet –, akkor neked is lesz asszonyod!”

Ge-Og már régen családot akart alapítani, de a hordában senki sem akadt, akit feleségül választhatott volna. Mindenkinek megvolt az élete párja vagy a kiszemeltje, és azok legnagyobb része, akik legutóbb kerültek legénysorba, hoppon maradtak. Pedig a vadász élete nem élet asszony nélkül! Nincs, aki dolgozzék helyette, saját kezével kell készítenie az állatbőröket, gyártani a szerszámokat és dolgozni, ami a férfi méltóságát mélyen megalázza.

S most alkalom kínálkozott. Egyszerre elfeledte, hogy kémszemlén van; elfelejtette, hogy egyetlen kiáltás életveszélybe sodorja. Előrefurakodott a reketyésben. Ismerte a módját az asszonyrablásnak. Gyors fejbe kólintás, tenyérrel befogni a száját, hogy ne sivalkodhassék; hátra kapni, aztán vedd el magad! Feje, válla már kikerült a bozótból, magában számította: két ugrás... s ekkor megroppant tenyere alatt egy száraz ág...

A halk reccsenésre a leány félig megfordult. Rémülten nézett farkasszemet Ge-Oggal, aztán elszórva holmiját, sikoltozva, eszeveszett futásban keresett menedéket. Ge-Og nem futott utána. Sarkon perdült, s ellenkező irányban eliramodott, mert háta mögött zavaros ordításoktól zengett az erdő, míg oldalt Pong hallatta harci vijjogását:

– Viii-huhuhúúúú... huhuhúúúúú!

Elkeseredett tusába keveredett a bajtársa, és sokan lehettek azok, akikkel összecsapott. Legalábbis a tombolas mértéke erre mutatott.

– Viii-vi-vi-viii! – rikoltott ő is. – Állj helyt, ha lehet, megyek már! – üzente csatakiáltása, de a várt válasz elmaradt.

A tusa moraja fokozatosan halkult, távolodott, nemsokára pedig, mint Ka-Bor szokta mondani, a fák megették a hangot. Csak tompa, inkább sejtett, mint

hallott dobogás bizonykodott arról, hogy még harcolnak valamerre. Hiába fülelt, ezúttal nem tudta kitalálni, hogy merre tartson. Nem tétovázhatott, mert már őt is üldözték. A lány védelmezői sarkában csörtettek, nekilódult tehát a rengetegnek, amerre a legcsendesebb volt. Attól nem tartott, hogy utolérik, hiszen ismert minden eldugott csapást és vízmosást, s mert nagyon nagy baj volt, a menekülés legravaszabb fogásait is elővette. A mellette álló alacsony fára lendült, és nyaktörő ugrásokkal ágról ágra tornászott. Amikor bejutott a csendbe, meglapult a legsűrűbb fák közt.

Sokáig várt Pongra. Az árnyékok már nyugatról keletre fordultak át, mire rájött, hogy valószínűleg hiába vár: Pong nem érkezik meg, talán sohasem fog megérkezni. Bizonyára megölték.

A legokosabb, amit tehetett, az volt, hogy visszatér a szigetre. Lehorgasztott fejjel tiporta a harasztot. A fák ritkuló kerítésén keresztül már odalátott a biztos tanyahelyre. Hacsak a véletlen nem segíti az idegeneket, a szigetre nem fognak rábukkanni. Ez annál is inkább kívánatos volt, mert most, amikor a hordabeliek majdnem kivétel nélkül lázban fetrengtek, a fölfedeztetésből nagy baj lehetett volna.

A folyóba ereszkedve, Ge-Og a madarak szokatlan káromlására lett figyelmes. A sziget földnyelve fölött zavarodottan repdestek a varjak, viselkedésük veszélyt jelentett. Ge-Og fejét szája vonaláig a vízbe húzta, hogy minél kevésbé legyen észrevehető, s a víztükör fölött, ha halkán is, de tisztán kivehette a közeledő ellenség beszédét.

– A szigeten tanyáznak! – recsegte az egyik. – Lábnyomuk ott van a folyóparti sárban.

Ge-Og a vízből szinte átcikázott a szárazra, de ez a rebbenésnyi mutatkozás is elég volt ahhoz, hogy fölfedezzék. Sokan voltak, nagyon sokan, mind megtermett, lobogó üstökű férfiak, sokkal többen, mint ahány tagot számlált saját hordájuk.

– Pongot megölték – bukott be vészriadóval a tanyára – jönnek már... jönnek!... – akarta még hozzátenni, de mielőtt megértették volna, üldözői felbukkantak a sziget bokros szélén. Ka-Bor tajtékozva süvítette most már vele együtt:

– Föl! Föl! Fegyverre... idegenek!

A támadás azonban oly váratlanul szakadt rájuk, hogy mire néhányan szédelegve lábra tápászkodtak, már késő volt.

A támadók előzőnlőtték a tanyát, a kőbalták már lecsapni készültek, amikor parancsoló bömbölés akadályozta meg a szándékot. Meghunyászkodva torpantak vissza az ököllel, könyökkel előretörő, Raónál is sokkal hatalmasabb termetű férfi elől. Roppant tenyerében mázsás bunkót forgatott, és úgy törtetett a tűzgödörig. Ott megállt, bunkóját a földre dobta, aztán

vérszomjas kurrogást hallatva, ökölrel megdőngette mellkasát. Párbajra hívás volt ez.

Rao addig bambán bámult a jövevényekre, de a kurrogás mintha az értelem régen kihunytt szikráját lopta volna tekintetébe. Arcán megfeszült a bőr, amint előremeredt, látszott, hogy küzd, birkózik az öntudatát béklyóban tartó tébollyal.

Az embertorony másodszor is elharsogta a kihívást. Még be sem fejezte a rikoltást, Rao, a megroskadt, addig járnai is alig tudó árnyékfőnök hatalmas lendülettel nekitámadt. A megszállottak ereje feszítette izmait. Fejjel rohant az idegen vezérnek, akit az öklelés feltaszított, és a következő pillanatban már egymásba kapaszkodva henteregték a földre.

A nézők közül nem moccant senki. Szó sem hallatszott, csak a kidülledt szemgolyók itták az életre-halálra szóló párharc minden mozanatát. Egy rút, összehasogatott képű fekete hordabeli szakállát rágta izgalmában.

55 A kezdeményezés Rao javára döntötte el a mérkőzés kezdetét. Maga alá szorította ellenfelét, ujjai már az idegen szőrös torkát markolázták. Egy pillanat még, és diadalmaskodik. Ám éppoly gyorsan omlott össze, mint amilyen váratlan volt a támadása. Ujjai meglazultak a félig-meddig betört gégén, és a levegőhöz jutó ellenfél élt is az alkalommal. Térde lökésével lependerítette melléről Raót, talpát a gerincének feszítette, és állánál fogva hátrarántotta a fejét. Gyöngye recsenés, és Rao feje lecsuklott. Eltörött a nyakcsigolyája. Életét adta a hordáért.

A győztes lilásvörössé változott arccal, fújtatva egyenesedett föl. Meglóbálta fabuzogányát, s úgy várta, akad-e még ellenfele. De a saját törzsbelijein kívül csak kókadozó betegeket látott. Otromba talpát a halott hordavezér hátára nyomta, és újra megdőngette a mellkasát:

– Hooó!... Én vagyok a főnök!

A horda kettő között választhatott. Vagy meghajolnak, vagy pedig utolsót lélegeznek.

Ge-Og ifjú volt még és tüzes. Támadásra készült. Keze görcsösen markolta baltáját, s közelebb lépett a melldőngetőhöz, de a gyorsan pislogó Ka-Bor megelőzte.

– Te vagy a főnök! – rikácsolta a varázsló, és Ge-Og a horda tagjaival egyetemben megjuhászodva hajolt meg utána.

– Te vagy a főnök!...

X. FEJEZET

Rabszolgaság

Kerr, a Rettenetes, a Fekete Horda vezére elégedetten felordított, emberei pedig a behódoltakra vetették magukat. Kíméletlenül téptek le minden ékességet a foglyokról, az utolsó szálig elszedték a fegyvereiket, szerszámaikat, és halomba hordták Kerr elé.

Ka-Bor népe görnyedve, nyöszörögve tűrte a rablást. A Rettenetes kiválogatta a halomból, ami neki tetszett, ezeket külön rakatta, és a maradékra ráeresztette a többieket. Rikácsolva estek a zsákmányolt holmimnak, foggal-körömmel dulakodva igyekezett ki-ki magának megkaparintani a javát.

Nagy lakoma követte a prédálást. A győzelmi toron felfalt hústömegek gyönyörűségét vadkender rágásával tetézték, és a bódító kendergyanta hatására őrzöngve ugráltak a máglya körül.

Végtére is a fáradság tett pontot a féktelenkedésre, de a kiáltozás csak akkor szűnt meg, amikor az utolsó is földre terült, és elaludt.

Soha pompásabb alkalom nem nyílhatott ennél az éjszakánál, hogy lerázzák a rabszolgaságot, s végezzenek a mámoros bandájával. A hideglelés azonban hirtelen rájuk tört, és ezúttal még Ka-Bor és Ge-Og is megingott. Tett helyett csak komor, vad pillantásokkal méregethették a Fekete Horda hempergő gazdáit.

Délidő járta, amikor a győztesek kijózanodtak. Talpra rugdalták a beteget, és valamennyit nekihajszolták a gázlónak.

Az egész úton végig recsegtek a husángok a foglyok fején, hátán, az erdőig; ott a Fekete Horda valamennyi iszákot hátukra pakolta, s folytatódott az út visszafelé.

A Fekete Horda átköltözött a szigetre. Elfoglalták Ge-Og és társai kunyhóit, Kerr kiverte odújából Ka-Bort, és maga telepedett helyébe.

Az Öreg Ember nyakát behúzza, meghunyászkodva fogadta a kilakoltatást. Nem fenyegetőzött varázshatalmával, hanem azon igyekezett, hogy mennél jelentéktelenebbé zsugorodjék össze. A Fekete Horda varázslójának személyében vetélytársat kapott, s ez a másik varázsló leplezetlen rosszakarattal méregette, és fenyegetésekkel árasztotta el.

Ka-Bor tudta, hogy két varázsló egy hordában nem fér meg, s ezt a sejtését az új varázslónak Kerrhez intézett sebes kereplése vészjóslóan megerősítette.

Ka-Bor mintha csak ögyelelegne, fokozatosan eltávolodott a táborhelyről, és hirtelen, mint a gyík, surrant a bozótba. Végszóra cselekedett. Még ingott a háta mögött a falevél, amikor Rettenetes már ordított, és halálra kereste Ka-Bort.

De mire kiderült, hogy Ka-Bor kereket oldott, már hiába verték fel utána a sziget minden bozótját.

A cserbenhagyottakra gyászos sors szakadt. Szabad vadászból igavonó barommá süllyedtek, reggeltől estig a megvetett, asszonyoknak való

munkában görnyedtek. Őket hajtották tüzelőért, rájuk bízták a bőrkikészítés szennyes mesterségét, s mellé szakadatlan ütlegetés volt a bérük.

A féleszű Mi-Me elégelte meg leghamarabb a rabszolgaéletet. Vagy egy héttel Ka-Bor szökése után, hajnalban csöndesen felkászálódott vackáról, ügyesen elemelte a mellette alvó fekete hordabeli baltáját, és megpróbált elosonni. Tízlépésnyire sem jutott a tábortól. Bármilyen nesztelenül mozgott is, éber álmú őrzője felpillantott, és ordítására azonnal megelevenedett a Fekete Horda. Negyedórával később Hebegő alaktalan roncs volt. Kerr bösz vadászai dühükben szinte péppé verték.

Ez az intó példa használt, de önfenntartó ösztönük is tiltakozott a szökés ellen. A magányosan kódorgót előbb-utóbb elemésztí a rengeteg, még akkor is, ha talpig fegyverben jár, fegyver nélkül pedig egyenesen a veszébe rohan. Vadászeszközeikhez viszont semmiképpen sem juthattak. Ezeket a baltás vadászok felváltva őrizték.

Ge-Ogot a meggondoláson kívül más is visszatartotta. Még mindig nem verte ki a fejéből az egyszer belefészkelte asszonyrablást.

Ma-Ra, a Hollószárm, aki fekete hajáról kapta nevét, Kerr népes családjához tartozott. Érdeklődése akkor ébredt fel Ge-Og iránt, amikor a fogly vadászt a kölyökfarkassal látta játszani.

Ge-Og a támadás után a zsákmányolók elöl félrezavarta jószágát a bokorba. Ott látogatta meg olykor-olykor titokban.

Jóllakatta néhány falattal, melyeket saját szájától vont el, eloldotta pórázáról, és gondját-baját feledve, együtt hancúrozott vele. Az ölbéli vadállat Ge-Og ökle felé kapkodott. Beharapta, elengedte, és tompa kurrogással vicsorította fogát. Egyszerre felborzolódott a szőre. Észrevette az odalopakodó Ma-Rát.

Ma-Ra megkívánta a kölyökállatot.

– Add ide! – követelőzött kinyújtott kézzel. – Add hát! – ismételte meg kívánságát fenyegetően, mert Ge-Og nem moccant. – Ha nem adod, szólok Kerrnek! Ő majd agyonver, és elveszi tőled!

Ge-Og ezek után már nem utasította vissza a kívánságot. Vonakodva felemelte a vinnyogó állatot, és a leány karjára helyezte.

– Annyiszor dobj neki ennivalót, ahányszor magad eszel, mert különben elpusztul. Ha nem ütöd meg, nem harap –, látta el Ma-Rát tanácsokkal, és savanyúan felsorolt még néhány tennivalót. Nem volt szíve szerint való, hogy megváljon egyetlen tulajdonától.

A leány a felére se figyelt.

– Én nem tudom ezt a sokat megcsinálni vele! – felelte a vállát vonogatva. – A kis farkas az enyém, és azért te is nekem dolgozol ezután. Te majd ügyelsz rá!

A váratlan fordulat Ge-Ognak határozottan hasznára vált. Dúskálhatott az addig szűken mért ennivalóban. A bő táplálék visszaadta régi erejét, s ami még inkább kedvére volt, szabadon mozoghatott a szigeten.

Körülbelül egy hónapja tartott már raboskodásuk, mikor a Fekete Hordát titokzatos kártevő kezdte tizedelni. A lesre indult vadászok nap nap után kevesebben tértek vissza az erdőből. Legtöbbször egy, de néha két vadászuk is elmaradt a rengetegben, és a keresésükre indulók, ha egyáltalán meglették, csak pozdorjává zúzott koponyával, holtan látták viszont társaikat. Akárhogy kutatták, képtelenek voltak kideríteni, hogy ki vagy mi okozza ezt a veszedelmet. A sorozatosan megismétlődő halálesetek félelemmel töltötték el a hordát. Lassanként csak csapatosan mertek kimozdulni a szigetről, de még így is gyakorta nyoma veszett valakinek közülük.

Ge-Og azonnal Ka-Borra gondolt, de feltevését nem tartotta túlságosan valószínűnek. Hogy volna képes a gyenge öregember megküzdeni ezekkel a bikaerős férfiakkal?! Hacsak szerét ejthette, a folyópartra settenkedett, abban reménykedve, hogy a varázsló előbb-utóbb a sziget közelébe is elmerészkedik, s talán beszélhet vele.

Hasztalan leselkedett, és most már arra gondolt, hogy valami rejtélyes vadállat pusztítja el a Fekete Horda vadászait. Az Öreg Ember, ha élne, bizonyára talált volna már utat-módot, hogy népének hírt adjon magáról.

Egy ízben az erdő szélén kereste Ka-Bor nyomát, s ekkor szokatlan hangra lett figyelmes. Fogolymadár csirregett a bozótban: csrrrr... csrrrr... Meglepetve nézelődött, mert a fogoly nem szokta a rétet bozótért felcserélni. Csrrrr... – hangzott harmadszor is a kirívó madárszó. Meglelte a bokrot, ahonnan a hang eredt, s ahogy széttolta az ágat, a levelek közül a porladónak hitt Pong képe tűnt elő.

Ge-Og mérhetetlen meglepődésében az öklét rázta, és Pong suttogására is csak nagy sokára tudott szóhoz jutni.

– Egyedül vagy? – lehelte bajtársa.

– Egyedül.

Pong előmászott, és fintort vágott a tanya felé.

– Nagyon félnek?! Ge-Og elérte a kérdést.

– A Feketehajúak?... Nagyon! Hát te voltál? Pong elégedetten kuncogott.

– Persze... meg az Öreg Ember! Ennyinek törtük be a fejét – mutatta a sárga szipcsinórjára bogozott kilenc hajcsomót. – Lestünk rájuk. Az Öreg Ember bőgött, akár a szarvas, és elcsalogatta őket a többiek közeléből, aztán én baltával hátulról leütöttem mindegyiket. Nem hallották meg, hogy utánuk megyek, s nem hagytam nyomot, mert arra kemény a föld... Ge-Og másra volt már kíváncsi.

– Mi történt veled akkor... he? – célzott a kémszemlére.

– Megsebeztek az oldalamon... elszaladtam, de sok vérem kifolyt. Lefeküdtem, hogy legyen erőm a szigetig. Aztán találok a varázslóval... Elbújtunk arra benn – mutatott a távolba –, jó vackot találtunk. Ka-Bor beforrasztotta a sebet, s akkor vadászathoz láttunk. Pompás vadászat volt! – tette hozzá elégedetten. – Csak féljenek! Pong baltája jó, karja erős, megeszik őket, a fekete kígyókat, mind-mind, s amikor már kevesen maradnak, nagy harcot csinálunk velük a szigeten... így akarja az Öreg Ember.

Ge-Og felragyogva helyeselt.

– És akkor lesz megint mindenünk!

– Lesz! – húzta szét Pong vonásait a vigyorgás. – Csak készüljete a harcra!

– De nincs fegyverünk! Pong a bokorba nyúlt.

– Hoztam. Az Öreg Ember küldte. Elszedtük a vadászoktól. Holnap is hozok. Gyere ki este a vízhez, és ha senki sincs a közelben, te is csirregj úgy, mint a fogolymadár. Akkor átlábalok és odaadom.

Távolról kiabálást sodort feléjük a szél. Pong villámgyorsan búcsú nélkül elsurrant, Ge-Og pedig a fegyverekkel a legsűrűbb bokorba lapult.

XI. FEJEZET

Menekül a horda

A Fekete Horda továbbra is napról napra fogyott. Ahány elhullott közülük, ugyanannyi fegyveressel bővült a legyőzőitek száma. Pong minden este elhozta a friss zsákmányt. Az időjárás, bár a fűmagok még meg sem értek, szokatlanul ősziestre fordult. Hajnaltájt meg alkonyatkor éles szelek kerekedtek, szárnyaló madárrajok sötétítették el az eget. Az erdő népét is szokatlan izgalom lepte meg. A szigeten tanyázók szakadatlanul hallották a vonuló állatseregek dübörgését, és a Fekete Hordának egyre nagyobb utat kellett megtennie, hogy vadászszákmányhoz jussanak.

Kevéssel az állatvándorlás megindulása után egy szürkületkor Pong Ge-Ogot a találkozóhelyén várta. Ábrázatára kiült, hogy valami fontos újságotni valója van. Mihelyt összebújtak, bele is kezdett:

– Az Öreg Ember azt mondja, hogy azért repülnek a madarak, és mennek el az állatok az erdőből, mert olyan tél jön, mint a régi emberek idejében. Hideg fehérség esik majd a felhőkből, a levegő kemény lesz, harapós, és halálra marja azokat, akiket a szabadban talál... El kell mennünk arra, amerre a madarak szállnak... Ka-Bor azt jósolja, hogy arrafelé hegyek vannak meg barlangok. Azokban elbújhatunk a hideg elől.

– És a harc? – tudakolta Ge-Og. Pong tagadóan biccentett.

– Nem lesz harc, még sokan vannak! Az Öreg Ember varázsszert készít, majd holnap idehozom. Eddig azért nem varázsolt, mert szereti a vért és a gyilkolást. Azt üzeni, kend rá az ételükre, attól olyanok lesznek, mintha meghaltak volna. Akkor összeszedjük a holmit, és elmegyünk...

Ge-Og nehezen várta az esteledést. Már kora alkonyatkor elbújt a parti cserjésben, és egyre-másra jelezte, hogy szabad az út. Kisvártatva megérkezett Pong, és egy darab bőrbe csavarva átadta a varázsszert. Morzsává zúzott beléndekmag volt.

Ge-Og könnyűszerrel hozzáférközhetett a pörkölésre szánt húsokhoz, és rádörzsölte Ka-Bor küldeményét. S mert a Fekete Horda megszokta, hogy a friss húst vad fokhagymával keni be, a falatokon nem érzett a beléndek. Ge-Og megsúgta társainak, hogy ezúttal ne vacsorázzanak, vagyis még az odavetett maradékot is hagyják ott.

Most már nyugodtan leste a szer hatását. A lakmározás után nemsokára látta, hogy rabtartói úgy imbolyogtak, mint akit a láz rángat, összecuklanak, ahogy Pong előre megmondotta, és halottként terülnek el a fűvön.

Mikor Ge-Og meggyőződött arról, hogy a legerélyesebb rugdosásra sem tér vissza beléjük az élet, bátran, szabadon elharsogta a törzs harci kiáltását:

– Hej-hóóóó!...

Nyomban rá felzendült Ka-Bor meg Pong felelete, s még el sem halt a visszhang, máris becsörtettek a tanyára.

A megszabadultak fegyvereket kapkodtak elő, de Ka-Bor rikácsolása megakadályozta az öldöklést.

– Gyorsan, gyorsan – hajtotta el őket a heverők mellől –, a holmit... Szedd össze... szedd össze!

Mindenki engedelmeskedett neki. Serényen cipelték halomba a szerszámokat, fegyvert, bőroket, s ugyanúgy kifosztották a Fekete Hordát, mint azok őket. Ka-Bor még ezzel az irammal sem volt megelégedve, hajtotta, noszogatta társait, s alig pakoltak fel, már az erdőnek indította a hordát. Ge-Og saját régi fegyvereit válogatta ki a rengeteg többi közül, de a parancs hallatára félbehagyta a keresgélést.

– Nem arra! – kiáltott Ka-Borra. – A folyóhoz! A fatörzsekre ülünk, akkor nem tudják, merre mentünk.

Ka-Bor megszívlelte az ötletet, és ellenkező irányba terelte a menetet. Mire Ge-Og magára aggatta megtalált eszközeit, a többiek már a sötétbe veszttek. Felnyalábolta a növendék farkast, s a csapat után rohant. A folyón Ho-Pival meg öccsével, Furfangossal hármásban átvették a vezérlést. Gyors egymásutánban indították el a fatörzsekből összekötözött, emberrel, holmival tömött tutajokat, gondoskodva arról, hogy mindegyikre jusson valami, aki ismeri a vizek cselvetéseit. Az utolsó tutajra mindössze hárman maradtak, Ka-

Bor, Ge-Og és Ki-Ba, a kölykök vezére. Már majdnem ellökték a törzset a parttól, amikor a vakhomályból futó alak bontakozott ki. Pong volt, vállán nehéz teherrel. A fatörzspárhoz gázolt, s miután terhét lecsúsztatta, heves lendülettel az árba lökte a tutajt, majd maga is felkapaszkodott.

Ge-Og még ekkor sem ismerte fel, mit cipelt magával Pong, csak Ki-Ba szava vezette rá:

– Pong asszonyt szerzett magának! Lesz, aki megnyúzza neki a zsákmányt!

Ge-Og, mintha villám sújtotta volna, ugrott talpra a gyorsan haladó tutajon. Kicsi híja, hogy fel nem fordultak.

– Nyughass! – dörrent rá nyomban Pong, de szavának nem volt foganatja. Ge-Og ahelyett, hogy leült volna, a folyóba ugrott, s teljes erővel a part felé úszott.

– Megháborodott... elnyeli a mély víz... pedig ügyes vadász volt... – szaggatta darabossá a növekvő távolság a felette tartott gyászbeszédet.

És a beszédnek majdnem igaza lett. A vállán lógó nehéz iszák ólomsúllyal húzta lefelé. Már görcs is facsarta a lábát, mire ereje maradékával kikecmergett a folyóból.

Levegőért kapkodva nyúlt el a parton, s kis időre az eszmélete is elhagyta. Arra ébredt, hogy farkasa mellette ugrál, s prüszkölve rázza ki bundájából a vizet. A hűséges állat gazdája után úszott.

Kicsit később már mindketten árkon-bokron keresztül csörtettek vissza, az elhagyott tanya felé...

Ma-Ra délután torkig lakott földiszederrel, és az elvette étvágyát a vacsorától. Csak éppen kóstolgatta, s ez okozta, hogy éjfélre felocsúdott a beléndekbódulatból. Hasogató fájás égette gyomrát. Olyan szomjas lett, hogy szédült bele, s úgy szédült, hogy alig tudott felállni. Tántorogva igyekezett ahhoz a bokorhoz, ahol a tönkből vájt vizesedényeket tartották.

Feleúton eléje toppant a homályból Ge-Og, farkasával. Rohanva közeledtek, és Ma-Ra még így bódultan is észrevette, hogy ez a Ge-Og másforma, mint az, aki nap nap után engedelmesen teljesítette minden parancsát. A feléje tartó Ge-Og nem a rabszolga volt, hanem tettekre kész, magabizó, fegyveres férfi. Amikor Ge-Og megragadta csuklóját, térdre roskadt. De kegyelemkérés helyett váratlan rimánkodást hebegett:

– Vízet!... Adj vizet!

Ge-Og megfordult, és visszatért egy tökköcsöggel, Ma-Ra az utolsó cseppig kiitta, s aztán remegve várta a férfi támadását. De Ge-Og nem emelte ütésre a baltát.

– Állj fel! Elviszlek! – mondta keményen. – És ők nem jöhetnek utánam – bökött a heverőkre –, Ka-Bor elvárásolta őket az orvosságával!

A lány megkockázta egy félénk kérdést:

– Nem bántasz?

– Ha nem kiabálsz, és sokat dolgozol, akkor nem. És akkor sem, ha már együtt vándorlunk az erdőn. És vadászok neked szép bőröket, aztán a nyakadra fűzöm a kagylóláncomat – felelt csöndesen Ge-Og.

Ma-Ra engedelmesen hajára tette a férfi öklét.

– Veled megyek – suttogta –, és megsütöm a húst, amit az erdőből hozol...

Ge-Og elégedett morgással nyugtázta a fogadalmat, aztán farkasának fütyöntve, Ma-Rával együtt hátat fordított a tábornak.

XII. FEJEZET

Versenyfutás a téllal

A tutajokat eltakarta egymás elől a sötétség. Ge-Og pusztulását rövid kiáltásokkal adták tudtára egymásnak a szálfák utasai. Reggel felé Pong és társai elől még mindig eltakarta a köd a tutajok és a tájak java részét. Csak a hátraszálló üzenetekből értesültek, hogy valahol előbbre az erdő egészen a folyóig nyúlik, ezért ott kikötnek.

Már ismerték a módját, mint kell kézzel-lábbal lubickolva arra irányítani a fatörzseket, amerre kedvük tartja; a kikötés semmi nehézséget sem okozott. Tutajuk simán a fővényre csúszott, mind egymás mellé. A partra szálltak már serényen élesztették a tüzet, és Ka-Bor végre újra kedvére parancsolhatott. Fajtájuk szerint kupacba rakatta az állatbőröket, és a legalább tíztehernyit kitevő halmok láttára elégedetten biccentett.

– Jól van... jól! – dünnyögött. – Elég lesz!... Mert ha leesik a hó, akkor mindenkinek négy bőr kell! Kettő, amellyel a hátát meg a mellét takarja be, és még kettő a lábára. A hó éget, akár a tűz, és akit megégetett, annak a lába olyan, mintha nem az övé volna, a hús lejön a csonttól, s a vadászember meghal... Az asszonyok zsineggel varrják össze a bőröket, mint az iszákot... A bundát befelé... a zsinegnél hagyjanak lyukat, ahol a kéz kibújik, hogy megfoghassa a fegyvert. Itt pihenni kell, míg kétszer felkel a nap. Ezalatt az asszonyok készítsék a bőröket, ahogy mondtam. Ez az én szavam, és én Ka-Bor vagyok, az Öreg Ember, akinek a száján keresztül a szellemek beszélnek.

Csonkaujjú attól tartott, hogy a Fekete Horda, amint feleszmél, rögtön üldözésükre indul. Aggodalmát ki is fejezte:

– Rossz helyen a tanya, Öreg Ember. A Rettenetes majd jön a vadászaival, meglát, és akkor nagy halál lesz. Bújjunk az erdőbe!

Ka-Bor letorkolta:

– Mintha víz locsogna, olyan a beszéded. A Fekete Horda nem ébred fel, csak ha már a holdat megint elsápasztja a reggel. És a fejükben sokáig sok kis

ördög fog táncolni. A kis ördög nagy fájját okoz, és nem engedi, hogy meglássák, merre mentünk...

Ka-Bor azt hitte, elfogyott a tárgyalnivalójuk.

– Vége a férfibeszédnek – akarta mondani a zárszót, de Pong belevágott:

– Rao meghalt. Nincs főnök! – recsegte, és az a mód, ahogy a baltáját kezében tartotta, elárulta, hogy nem önzetlenül aggódik.

Ka-Bor átlátott a szitán. A vadászok némasága arról is meggyőzte, hogy senkinek sincs hajlandósága összeakasztani a tengelyt a vezérségért Ponggal. Mégis úgy tett, mintha Pong a száját sem nyitotta volna ki. Méltóságának tartozott azzal, hogy a lehető legtovább odázza a választ. Feszülten leste a főnökségre pályázót, kivárta, míg türelme pattanásig feszült, és csak ekkor, de ekkor már sebesen, bökte ki véleményét:

– Rao meghalt, Pong él! Erős és ügyes! A legerősebb és a legügyesebb! Ki más lehetne a főnök?

Hívei karban zúgták utána:

– Ki más?...

S ezzel Pongra ruházódott a méltóság.

Alig zajlott le a főnökválasztás, a horda figyelmét harsány danászás térítette a folyóra. A halottnak vélte Ge-Og tudatta jövetelét jó előre. A győzelmi nóta elmondta az ifjú vadász legutolsó kalandját és Ma-Ra bevonulását a horda tagjai közé.

A felkészülésre szánt három napot kemény munka töltötte ki. Töméntelen húst fogyasztottak el ezalatt. Annyira, amennyire lehetett, sebtiben kellett behozni a rabság nélkülözéseit.

Nem tudhatták, milyen vidékeken visz majd keresztül további útjuk, és Ka-Bor nem engedte, hogy bármit is hátrahagyjanak a Fekete Horda rengeteg holmijából. Ezúttal a férfiak is beálltak teherhordónak. A cipelés alól csupán Pongot és a varázslót mentette föl elismert méltósága.

Kezdetben a vonuló madarak irányát követték, majd állatcsordák tiporta széles ösvényre akadtak az erdőn, és azon meneteltek tovább.

A növényzet akkor hanyta el érett termését, tehát rendes időjárás esetén még két hónap választotta volna el őket az esős időszaktól, de Ka-Bor tudta, hogy az idén jóval előbb szakad rájuk a hideg. Alig engedett pihenőt. Pirkadattól vakulásig hajszolta embereit Ponggal egyetértésben, akire szintén átragadt a varázsló félelme, bár ő is csak hallomásból ismerte a hóhullásos telet.

A tájék fokozatosan megváltozott. Az erdőkkel teleszórt mocsár síkját mind gyakrabban dombok szaggatták meg, és a láthatár egyre kisebbedett. Már Ge-Og fehér párduca sejtette velük, hogy a mocsár rejtekén ismeretlen állatok élnek, és ez a sejtésük most egyre bizonyosabbá vált. A mocsár fülledt,

posványos levegőjét kósza, ismeretlen hangzású ordítások reszkettették meg, s a szakadatlanul táplált máglyák mellett eltöltött éjszakákat láthatatlan állatok csörtetése, ijesztő hangzavara tette nyugtalanná. Ott kószáltak közelükben a mocsár rejtelmes vadjai, a tüzek visszfényében néha megvillant zöld szemük. Ge-Og farkasa ilyenkor szűkölve kúszott gazdája lábához. Holdfényes éjeken az ingovány berkeiből visító nyávogás szállt feléjük, mintha tébolyodottak kacagtak volna kínjukban.

A hordát, bárhogy csillapította is őket Ka-Bor, vad rettegés fogta el. Egyre nyíltabban hangoztatták, hogy térjenek vissza a folyó mellé, mert ez a rettenetes vidék a szellemek tanyája, s a láthatatlan lények sokkal biztosabban elpusztítják őket, mint a megjósolt tél viszontagságai. Pong agyában is effajta gondolatok rajzoltak, és egyre jobban belefészkelődtek.

Szótlanul gornyadoztak valamennyien a lobogó farakás fénykörében, és lesunyták szemüket, valahányszor felvisített a borzalmas kacagás. Pong külsőleg nyugodtan gubbaszkodott, de egyszerre szája szélét hab lepte el, szemgolyója kidüledt, és vad rikoltással felugorva, dárdáját a sötétségbe vágta, oda, ahonnan feléjük hullámzott a hang, és maga is nekirohant a vaskos homálynak.

Alattvalóiból iszonyodó sóhaj röppent el, amikor elrohanva a sötétségbe veszett. A röhej éles vonításba csapott át, és belevegült az ágak recsegésébe. Egy pillanattal utóbb Pong eszelős ordítása, mintha késsel metszették volna el, megszakadt, helyette teljesen egészséges zengésű füttyentés csendült fel. Aztán újra megzörrentek a bokrok, és a főnök – bár arcán még kinn ült a rémület – valamit maga után vonszolva, csendes cammogással ballagott vissza a tűzhöz.

Borjú nagyságú, csíkos bundájú állattetemet lökött vadászai közé. Egy vén hiéna volt, bundájából csak úgy áradt a bűz.

– Ez nevetett úgy! – mondta zihálva.

Mindenki az állat köre tolongott, melyet Pong vaktában elhajtott dárdája a nyakán ért. A vadászember alaposágával vizsgálták végig legapróbb porcikájáig, s mikor a körmétől a szőréig megismertek vele, hagyták, hogy a gyerekek és az asszonyok minél messzebbre húzzák a bűzös tetemet. Kevéssel később, a kijelölt örök kivételével, első ízben aludtak el álomtalan kimerültségben, mint a teelő mormota.

Most már megismerték a rémet, és akármily buzgón köszöntötték a holdat a hiénafalkák, többé még a gyerekek sem sírtak fel a zenebonára...

Hogy aggasztóan fogyó készletüket kiegészíthessék, kénytelenek voltak fél napra megszakítani a vándorlást. Pong maga vezette vadhajtásra a legjobbkból összeválogatott kis csapatot. A közeli szikkadt lápmezőn,

66 már amennyire a magasra burjánzó fűtől megállapíthatták, csordaszám

pihentek meg a vonuló antilopok, s egyéb kérődzők.

Pong csapata zömét azzal az utasítással küldötte el, kerüljék meg lappangva a mezőt, és aztán zajt csapva, mesterkedjenek azon, hogy a legelészők a völgyön keresztül keressenek kiutat. Ő néhányadmagával a völgytölcsér legszűkebb részét állította el. A zsákutcába jutó, megzavarodott jószágok közül bizton elejthetnek annyit, amennyire éppen szükségük van – ez volt a meggyőződése.

Alighogy Pongék elhelyezkedtek, üvöltő kurjongatás csapott fel a laposban, és nemsokára halk dübörgés adta hírül az üzött vadak közeledtét. A dübörgés nőttön-nőtt, és amikor Pong talpa alatt megreszketett a föld, a völgy szorosban leselkedők felkészültek a zsákmány fogadására. Ám a várt antilopbögés helyett recsegő, dühös trombitálás töltötte be a völgyet, és a fák közül idétlen, döbbenetes külsejű állatóriások robogtak elé. Öles, görbe agyaruk fölött emberderék-vastag, hosszú ormány kígyózott, hatalmas fülük a lapockájukat verte.

Pongék megdermedtek, és rámeredtek a szörnyetegekre. Az egyik bozontos bundájú rémállat futtában ormányát egy növendék cserfa köré csavarta, és szalmaszálként tépte ki a talajból. A vadászok hideglelős üvöltéssel iramodtak fel a domboldalon, ki merre látott. A mamutcsalád egy pillanattal utóbb törmelékké taposta a bokrokat, ahol az előbb Pong meg az emberei lapultak, és továbbrobogott.

A rémült vadászcsapat szédelegve, rogyadozó térddel, ziláltan tántorgott be a tanyára, és Ho-Pi dadogva mutatott ujjával a távolba.

– Öreg Ember, mi... mi az ott?

Ka-Bor hunyorogva követte tekintetével az irányt, és meglátta a messze lapályon ügető mamutokat. Zengő trombitálásuk még most is ide hallatszott, s Ka-Bor ráncárkos arcán boldog emlékezés fénye ömlött el.

– Áááá – ámuldozott ujjongva –, a Mozgó Hegy meg a családja! Jó látvány ez... jó! Ka-Bor szeme már régen látta a Mozgó Hegyet, nagyon régen... Sok-sok hús és nagy csont... Az Öreg Ember vadászott rájuk, mikor még izmos volt. – Szinte visszafiatalodott az emlékektől. – Nagy-nagy lyukat ástunk az ösvényünkön, befedtük gallyal, földdel, és a Mozgó Hegy rálépett... eltörték a gallyak, és... bumm... a lyukba esett!... Akkor dárdákkal dobáltuk, míg kimúlt, és feldaraboltuk, és ettünk, ettünk... A kövérségtől mindenkinek gömbölyű volt a hasa. Ott, ahová megyünk – szántott határozatlanul félkört a levegőbe –, ott is látni fogjuk a Mozgó Hegyket, és a fiatalok majd leterítik a görbe agyarasok borjait, hogy Ka-Bor még egyszer éhessé pecsenyéjüket.

Ekkorra már a hajtók is odaérkeztek, dühösen a hiábavaló munka miatt, és még megpillanthatták a mocsárba vesző Mozgó Hegyket.

– Sok hús – rebegte Ka-Bor sóváran –, majd vadásztok rá!

A vadászok nem mutattak túlságos lelkesedést, és ha nem is mondták, de mind azt gondolták, hogy ebben az egyben a nagy varázsló elhibázta a jövőndölést. Elég veszedelemben van részük, semhogy készakarva újat keressenek hozzá. Aztán elindultak, hogy másodszor is fölverjék a lapost apróvadért.

Közel két hete taposták már az úttalan utakat, míg végre átvergődtek az erdőn. Most már kopár, letarolt dombok, kötörmelék beszórta halmok nehezítették a továbbjutást; a mélyedésekben ezernyi tavacska csillogott, és ezek is folytonos kitérőkre kényszerítették őket. Új világ volt ez, ahol már gleccserek ragyogtak a messze hegyeken. Még a nap is másként sütött errefelé. Fénye bágyadtabb volt, melege lágyabb, az árnyékok kellemes hús helyett nedves hideget árasztottak. Az erdő és a mocsár állatnépét itt lant alakú szarvval koronázott tulokcsordák váltották fel, és a dombokon tarándszarvasnyájak legeltek. A fekete bundájú tulkok, s a rőtvrös tarándok között messze virítottak a fehér gyapjas vadkecskék.

Egy délután, mikor egy megmászott domb hátán pihenőre telepedtek, Ka-Bor a láthatár szélén a hegyekre mutatott.

– Hé! – rikoltotta. – Hé!... Ott vannak a meleg barlangok!

A Kárpátok hegylánca vonult a messzeségben.

MÁSODIK RÉSZ

I. FEJEZET

Új tanyán

...Hiiijujujuuuúúú... hiiijujujuuuúúú... dudált a metsző északi szél a Vereckei-hágó nyergén, s zúgva hajladoztak a fejedelmi fenyőszálak a délnek rohanó, rojtos szélű esőfelhők alatt. Már napok óta gomolyogtak szakadatlanul ezek a sötét fellegek, néha majdnem a földön jártak, és nedves takaróba burkolták a hegyoldalakat. Túl a hágónyergen, a szoros pereme fölött, kiugró sziklatető medencékben három rezes képű emberalak gunnyasztott. Kócos, rőt hajjal benőtt homlokukat térdükre hajtva, valósággal önmagukba bújtak, csak hogy minél kisebb felületen érje testüket a szél csípése. A felhőköd elvonulását várták.

A fellegrongy lassan kihúzódott a szorosból, átszüremkedett a fenyves résein, és fokozatosan ismét helyet adott a világosságnak. A három nyomott arcú vadember már éppen tovább akart állni, amikor a szoros mélyéből felcsapó szélroham testpárát vert az orrukba. Az illat teljességgel elűtött saját,

medvezsírral kenegetett bőrük kipárologtatásától. Leselkedtek a hágó vágásába. A mély úton népes embercsoport kaptatott a nyereg felé. A menet élén izmos, karcsú, fiatal vadász léptetett, pórázon vezetve egy növendék farkast.

A leselkedők szakállas ábrázatát vad vigyorgás futotta el. Pillanatig még mozdulatlanul fürkésztek le a sziklacsomók közül, aztán kúszva elháráltak. Távobabb, egy borókaeserje mögött fölemelkedtek, és mielőtt elsurrantak volna, egyikük kezét a szájához emelve, csámcsogva, csettintve, gonosz pillantást vetett hátra, a hágó felé.

Ge-Og a hágó legmagasabb pontján, ahonnét már lefelé vezetett a vágás, visszarántotta farkasát, megállt, és bevárta a többieket. Ka-Bor és a horda néhány örege ismerősként üdvözölte a zúgó fenyveseket, a hegyormokat, melyek az Ural képét idézték vissza, s szapora beszédükre harsány bömbölés harsant fel valahol a rengetegben. A varázsló felemelte karját.

– A Nagy Dörmögő! – szólt félelemmel vegyes elragadtatással. – Jó lesz, ha kézben a fegyver!... A Nagy Dörmögő! Foga kőmorzsoló, de húsa jó, nagyon jó, és a bundája hosszú szőrű, puha! A Nagy Dörmögő szereti a-mézet, a mézet Ka-Bor is szereti, de a Nagy Dörmögőt nem szereti!... Menjünk, menjünk, keressünk meleg barlangot!

Mélyen a hágó alatt, egy üst formájú völgykatlanban hányták le cókómókjukat. Fenn a hegyormok körül tutult, sivitott a szélfergeteg, de a völgyben csak enyhén lobogatta a fenyőmáglya lángját.

A varázsló fenyőtűkből összehalmozott, prémmel takart, kényelmes heverőjén elnyújtózva tartotta szóval a máglya körül sütkérezőket:

– Ka-Bor okos, Ka-Bor ismeri a hegyország titkait. A hegy másik oldalán is van barlang, sok... sok. De ott nem jó. Itt jó... ahol csak hallani a szél szavát, de nem harapja meg az emberek bőrét. Majd ha az égből fehér víz hull a földre, akkor a hegy gyomrába bújunk, melegsünk a paráznál, apáink vadászatáról mesélünk, és nevetünk a tél mérgén...

A horda tagjai beszédre is fáradtan heverték a fenyőágakon, és csupán mormogással adtak igazat a varázslónak. A gyerekek anyjuk ölébe kuporodtak leragadó pillákkal, és az álom lassanként birtokába kerítette a messziről jött vándorokat. Hébe-hóba felrezzent valamelyikük, féléberén gallyat vetett a zsarátnokra, aztán megint a fekhelyére dőlt. Egyedül a Ge-Og csuklójához kötött farkasfi leste álomtalanul, lábai közé fektetett fejjel az éjszaka suttozását, és amikor a rengeteg belsejében megzendült az éjféli prédát hajtó ordások kardala, felszegett állal, izgalomtól reszketve ismételte meg üvöltésüket a maga kiforratlan kölyökhangján.

II. FEJEZET

Kisvirág eltűnik

A szél kékre tisztította a mennybolt kupoláját, aztán visszavonult jeges vackára. A nap majdnem nyári melegben fürdette a horda tevékeny népét. A prémkötegeket szétbontogatták, a szörméket verőfényre teregették, majd hozzáláttak újra élesre pattintani a csorba szerszámokat. Ezalatt a férfiak közül néhány megindult egy a közelben fölfedezett, friss vaddisznótörésen, hogy dárdavégre kapja a sörtés vadat. A fenyéren világosan kivehető körömrájkok a sziklás hegyoldalra kanyarodtak, így a völgyecskeből az otthon maradtak hosszan követhették szemmel az osonó alakokat. Ka-Bor fenyőtobozokkal pizmogott. Fölfeszegette a pikkelyeket, kikaparásztta alóluk a kesernyés ízű magokat, és nagy élvezettel rágsálya.

– He... – fordult döcögős nevetéssel Ponghoz, aki mellette ült – hehe... ez aztán jó rágnivaló. Miért nem eszel te is?

Pong megvetően morgott.

– Mikor keresünk lyukat a hegyben? – förmedt a varázslóra. Ka-Bor nyugodtan harapott egy-kettőt.

– Barlangot?... Majd később!

Most gyerekes örömmel élvezte a sütkérezést, és pillanatnyilag az égvilágon semmi sem érdekelt. Pong meggyőződött róla, hogy a varázslóval, amíg a nap süt, nem lehet mihez kezdeni; dohogva otthagya, keresett valakit, akin a mérgét kitöltheti. Alig hagyta azonban faképnél Ka-Bort, figyelme másfelé terelődött.

A hegyoldalról zörgő zajjal valóságos kőáradat zuhogott le, és ugyanakkor feltűnt a lavina megindítója, Lilo is, aki csak az imént távozott el a vadászokkal. Kelekótyán rohant le a lejtőn, az alján saját lábában megbotlott, és mint a béka hasalt el a főnök közelében.

Még fektében darálta:

– Fé-fé-félfülű... lyukat... lyukat... találtunk... o-oda-fenn... e-egy... kettő... Ennyit! – mutatta fel hat ujját.

Dadogására Ka-Bor feltápáskodott, annál is inkább, mert a napot eltakarta egy lassan úszó, kósza felhő.

– Nézzük meg! – szólt, mialatt Pong azt latolgatta, mitévő legyen. Felszólítására a férfiak mind a kapaszkodónak eredtek, és felsegítették varázslójukat.

Tán százméternyi magasan a völgyecske felett, keskeny, sziklával teleszórt földpadon szűk barlangrések mutogatták fekete öblüket. A vaddisznóra cserkészek már ötöt végigkutatnak, lakatlannak találtak valamennyit, s mikor társaik felértek, éppen a hatodik bejárata előtt tanakodtak. Az üreg előtt ugyanis talplenyomatok voltak.

– Nincs benn! – erősködött Csonkaujjú.

– Benn van! – állította Rao féltestvére, Auk, a Rekedt.

- Nincs!
- De igen!

Vitájukat Pong vágta ketté. Félretolta őket, megvizsgálta a nyomokat. Régiek és új keletűek voltak. Pong nem tudta eldönteni: a barlangban tartózkodik-e vagy távol van az állat.

- Csináljunk füstöt... Ha benn van, az majd kizavarja.

Egykettőre tüzet raktak a barlang szájánál, és a zöld gallyak sűrű füstjét az üregbe hajtották. Egy ideig folytatták a kísérletezést, de az mindvégig meddő maradt.

– Még sincs benn! – vágta oda Csonkaujju diadalittasan Auknak, azzal egy égő gyantás ágat felmarkolva, bebújt az alacsony nyíláson. A többiek kíváncsian követték.

Ka-Bor a fáklya vörös fényénél szemügyre vette s megtapogatta a barlang falát. Tenyere csatakos lett a nedvességgyöngyöktől. Előrelépett, hogy beljebb is körülvizsgálódjék. Ugyanarra az eredményre jutott. Megköszörülte a torkát, hogy kimondja véleményét: a barlang nem használható lakásnak, mert vizes, és aki odabújjik, annak fáj majd a keze-lába – de pillantása a barlang legmélyére tévedt, és szava ijedt csuklásba fűlt. A koromsötét zugból hegyes fülű, vicsorgó hiúz-pofa villant elő. A füst már amúgy is ingerelte, a zaj pedig végsőkig bősztítette. Fújva, mérges tüszögéssel támadt Csonkaujjúra, akinek már nem volt ideje, hogy fegyveréhez kapjon, ehelyett a lobogó fáklyát csapta a hiúz pofájába. Visító nyávogás süvített fel. A buzogányként használt fáklya kialudt, és a vaksötétben bomlott hajcihő kezdődött. A hiúz éles körmével szántott magának utat a kijárat felé a csapkodó, kiáltozó emberek között.

Mire ismét napvilágra kerültek, a megszabadult hiúz nyávogása már a borókásból hangzott. Néhányukat alaposan megszabdalta karmaival, s ezek, Ponggal együtt, azt sem tudták, melyik sebükhöz kapkodjanak előbb.

Ka-Bornak az ijedtségen kívül semmi baja sem esett, és kijelentésére, hogy másik barlangot kell keresniük, mert ez nedves, szitkozódó morgás volt a válasz... Majdhogy azt nem mondták: Keress magad! De a varázsló a helyzet magaslatára emelkedett.

– Mi az? – vinnyogta. – Már a macskától is rettegetek? Hát ha a Nagy Dörmögő tanyázik benn véletlenül, mit tettetek volna akkor?!... He?!

Csúfolódása hatott. Rosszkedvüket lenyelve ereszkedtek vissza a vadászok a táborba, hogy asszonyaikkal írt rakassanak felgereblyézett bőrukra. Belső orvosságról viszont Ka-Bor gondoskodott. A varázsló, amikor a barlangoktól lenézett a virágszőnyeges mezőre, odvas fákat látott és bennük méhtanyát. Már akkor nagy vágyakozást érzett a régen ízlelt és áhított csemege után, és alighogy kilihegte a barlanglátogatást, a fiúgyermeket maga köré gyűjtve elcsoszogott. Rövidesen kifüstöltek egy méhcsaládot, és lépes mézzel

gazdagon megrakodva tértek vissza. A horda addig csemegézett, amíg a mézzel együtt magába nem tömte a viaszos lépet is az utolsó szemig.

Az állatvándorlás még mindig tartott, sőt fokozódott, de a hordának kedvezett a jó sors, hogy éppen akkor sikerült keresztülvergődniük a hágón, amikor éppen egyetlen csorda sem taposta az ösvényt. A szorosok állandóan dübörögtek a vonuló jószágok patái alatt. Vadménések, bölény-, tulokcsordák, szarvasok, vadszamárseregek és antilopnyájak özönlöttek át a gerincen, és a kínálkozó bő préda a hágó közvetlen környékére csábította a roppant erdőségek ragadozóit. A fenyvesek valósággal elnéptelenedtek. Legfeljebb egy-egy magányos farkas vagy róka kóricált a szorostól távolabb eső tájakon. Ka-Borék völgyecskéjében éppen ezért tökéletes békeség honolt, és a tanyázók bátran járhattak-kelhetek, akár fegyvertelenül is. A vadászok ketteshármas csoportokban a hegyeket kúszták, s alkalmas barlangot keresve felzargatták a csendes reneteg ölét. Közben az asszonyok, Ka-Bor irányítása mellett, a télre készültek. A gyerektársaság is élt a szabadsággal, s reggeltől estig a málnást bújta. A nagy biztonságban ellanyhult a figyelmük, s nem sejtették meg a tanya körül bujkáló emberárnyakat, pedig azok már úgy keringtek körül a völgyet, mint az éhes réti csikaszok a zsákmányt. Közel osontak, égő tekintettel méregették a sürgölődést, azután nesztelenül visszahúzódtak a renetegbe. Hárman voltak mindössze, akik már a hágókról követték a táborn.

Az alkonyat hazakészítette a csatangolókat. A felnőttek kiáltozva összeszólongatták a málnázó gyerekeket is. Az ismételt hívogatásnak meglett a foganatja. Csapatba verődve törtek fel a tanyára. Ki-Ba egyenesen HoPihoz szaladt.

– II nincs! – hadarta ijedten. – Pedig kerestük!

Ho-Pi összerezsent, párja meg jajveszékélésben tört ki. II, a Kisvirág, egyetlen lánykájuk volt, és nagyon szerették az öt nyarat megért csöppséget. Szarvasinú haladék nélkül ismét magára aggatta fegyvereit, és odaszólt a Ma-Ra mellett üldögélő Ge-Oghoz:

– Hallod? Kisvirág elveszett! Megyek, megkeresem!

– Várj! – biccentett kenyeres pajtása. – Veled tartok!

Ő is fegyverbe öltözött. Készülődésére farkasa odasomfordált, és várakozásteljesen függesztette rá okos szemét. Mintegy könyörgött, vigyék magukkal. Ge-Og csakugyan pórázra vette, és nekiiramodtak a lejtőnek.

Futtukban Ho-Pi haraggal csattant a mellette talpaló fiúra:

– Persze, nem vigyáztál rá!

Szemfüles méltatlankodva emelte fel kezét.

– Vigyáztam. Aztán mikor málnát ettem, II azt mondta, hogy sokat lát piroslani a szomszéd bokorban. Mondtam neki, ne menjen oda, de ő odament.

Nem ment messze. Aztán mi játszottunk, és elfelejtettem, hogy elment. Mikor hívtatok, kerestük mind, de sehol sem találtuk. Biztosan eltévedt!

Közben odaértek a málnához, és Ki-Ba fontoskodva mutatta, hová tért gyümölcsöt szedegetni a kislány. Fennszóval hívogatták, gondolván, hátha elszundított valahol a bokrok alatt. De kiáltásukra nem érkezett felelet. Keresztül-kasul járkáltak a málnást, de Ilnek híre-hamva sem volt. Már sötét volt ahhoz, hogy világítás nélkül lássanak, tehát fűcsóvát csavartak, és gyatra fényénél vizsgálták át apróra a környéket. Hiába. Ilnek nyoma sem volt. A rugalmas gypszoenyegen nem hagyott jelet a lépte. Amint rendre felverték a málnabozót, Ge-Og farkasa látszólag minden külső ok nélkül berzenkedni kezdett, ínyéről felhúzta ajka bőrét, és borzolt nyakszőrrel állhatatosan a földet szimatolta. Furcsa viselkedése Ge-Og elé villantott egy régi képet. Emlékezetébe ötlött, hogy a jószág akkor viselkedett így, amikor a csalánosban Ma-Ra meglepte őket.

– Embert érez! – szólt suttogva Ho-Pihez.

Alig ejtett szót, a farkas felhorkant, és pórázát megfeszítve húzta-vonszolta gazdáját. Ge-Og akár akarta, akár nem, kénytelen volt követni, mert semmiféle ráncigálásra nem juhászodott meg. Egyre növekvő izgalommal ment árkon-bokron keresztül. A hold sápadt világa félhomályá hígította a rengetegben honoló sötétet, és így elkerülték az állandó bukdácsolást. A farkas a szoros szakadékán át a legsűrűbb vadonnak tartott, s fel sem vette, hogy körülöttük zörög, sustorog a bozót az álmából felvert erdőnépe menekülésétől. A ragadozók megszállta övezetben jártak, és a szakadatlan mozgás, visongás erős hatással volt a kis csoport kedélyére. A láthatatlan, örökös veszedelem megborzongatta őket. Ge-Og már azon volt, hogy elengedi a póráz, hadd fusson a farkas, amerre kedve tartja. Ki-Ba hasonló nézeteket vallott, és a rettegéstől vacogva rángatta Szarvasinú karját, hogy megfordulásra készítse. Ho-Pi azonban, a néma ösztökélést figyelmen kívül hagyva, vakon követte a vezető állatot. Apai aggódása kapcsolatot érzett a farkas izgatottsága és Kisvirág eltűnése között. Megérzése váratlanul bizonyossággá változott. A farkas megtorpant, orrát odaszorította valamihez. Ho-Pi lenyúlt, és egy prémdarab akadt a kezébe... egy apró ágyékkötő.

Társai Ho-Pi felhördülése nélkül is ráismertek II gondosan megmunkált holmijára. Most már eszükbe sem jutott a visszafordulás.

A farkas újult lendülettel ügetett fölfelé a zergenyájak birodalmába, a futócserjés szikláik közé. A vadászok versenyt futottak vele. A hold óriási árnyékokat vetett róluk az ormóttalan kőkoloncok közé. Magasan jártak már akkor, alig valamivel a hegyerinc alatt, s közel három órája követték a farkast. A meredek szirtek között mély szurdok került eléjük.

Olyan keskeny volt, hogy Ge-Og és Ho-Pi éppen csak elfértek benne

egy más mellett. Ki-Ba csupán mögöttük baktathatott. Egy kanyarodó hajlatában vörhenyes, táncoló fény, lángok visszfénye verődött reájuk a szurdok faláról. A szurdok véget ért, és féloldalról szakadék határolta zergeösvény formájában lejtett tovább. A láng a szakadékból csillogott fel, s ha a levegőben libegő fény nem is beszélt volna ember közellétéről, a jószág viselkedése világosan bizonyította.

Nem tudták, kicsodák II elrablói, azt sem, hogy hányan vannak, ezért Ho-Pi nekilendült, hogy előrecsússzon a sziklára, mely alatt rikoltozással keveredett emberhang hullámmozott fel. De egy halálos rémülettel teli gyereksikoly azonnali cselekvésre készítette őket. A fél testével már fenntapadó Ho-Pi féktelen ordítással átrugaszkodott a szikla élén, és zuhanva tűnt el a túloldalon. Ge-Og, szabadjára hagyva a farkast, nem is ugrott, de szinte röppent az eléjük terpeszkedő akadályra, s mielőtt követte volna Szarvasinút, villámgyors mozdulattal előkapta és maga elé vágta ökölkövét. A dobás éppen csak súrolta az emberdúvadak egyikét, aki Kisvirág torkát a kés alá feszítette, de közben maga Ge-Og, mint az omló szikla, követte az eltévedt dobást, és szilaj rikoltással vágódott le a magasból a tagbaszakadt ember nyakába. Összeszorította gégéjét, és már esés közben vállgödrébe döfte kőkését. Pillanatnyi idő alatt végzett vele, s máris újabb ellenfelet keresett. Ho-Pi a másíknak éppen a halántékát szakította be baltájával, a harmadikat pedig Ki-Ba és a farkas együttesen rohamozta meg. Ge-Og segítségükre ugrott. A Laposhomlokú azonban már menekült. Füttykösét a farkas lába közé csapta, hogy a jószág vinnyogva felbukott, s mielőtt Ge-Og elérhette volna, óriási szökkenéssel a bozótban termett.

Utánavetették magukat, de nyomban meg is torpantak. A vad külsejű latrot elnyelte az ősengeteg. Még csak nem is találgatták, merre inalt el, annyi egérútja nyílt. Mire visszacsörtettek, a megkínzott kicsi II már apja karjaiban nyögdecselet.

– Jaj... – hüppögte. – Kisvirág sírt, mert megfogták a málnásban, és vitték... II félt és rugdalózott, és akkor megverték... – És... meg akarták ölni Kisvirágot, hogy megegyék!

– Emberfalók! – döbbsent fel Ho-Pi. Ge-Og zordonan bólíntott.

– Azok!

Most vette jobban szemügyre a véres küzdelem színhelyét. Az eldugott katlanban, melyet a farkas nélkül sohasem fedeztek volna fel, embercsontok feltört és megpörkölt sokasága hevert szanaszét. Ge-Og ordasa a jól végzett munka elégségével válsztotta ki a legvastagabb lábszárcsontot, és rágni kezdte. Gazdája elrugdosta a konc mellől, s a gyászos maradványokat Ki-Ba segítségével nyalábszámra a tűzbe hányta.

Ka-Bor hordája halott-tisztelő volt. Hittek a megholtak túlvilági életében.

Hitük megkívánta, hogy halottaikat az adott helyzet szerint elföldeljék vagy elégessék. Hasonlóan cselekedtek akkor is, ha véletlenül temetetlen halottat találtak valahol.

Ge-Og észrevette, hogy a csonthalomból hiányoznak a koponyák, és utánuk keresgélt. A szurdokoldal alá fúródó földlyukban meg is találta őket. Az Emberfalók vermében kúpba rakva ott volt valamennyi koponya, gondosan a napon kifehéritve. Egy koponya kivételével az egész halmot elhamvasztotta. A megmaradtat magához vette azzal a gondolattal, hogy Ka-Bor varázslattal megbékíti majd egykori tulajdonosát, s a koponyáját talizmánjai közé sorozza.

Az éjszaka hátralevő részét azonban nem merték a helyszínen eltölteni. Gyanították, hogy a Laposhomlokúak esetleg többen vannak, és az elmenekült nyakukra csődíti őket. Mihelyt eltakarították a csontmaradványokat, a bőven megrakott máglyára dobták a két megölt Emberfalót, és fölkerelkedtek. A szurdok kivezette őket a sziklamezőre, de a farkas ezúttal nem volt hajlandó utat szimatolni. Hogy véletlenül szakadékba ne vesszenek, meglapultak egy félig-meddig szélvédett zugban. Bár szorosan összebújva melengették egymást, hajnalra mégis majd megvette őket a hideg. Nem várták meg a napkeltét, hanem amint látni lehetett, elindultak. A vastag dér vörösre marta meztelen talpukat, s a jeges szélben kicserepesedett a bőrük. Ugyancsak igyekeztek az enyhébb levegőjű völgyek felé. Egy sziklafordulónál Ge-Og a szomszédos hegyormon felgomolygó füstoszlop láttára megállt, és gyanakvóan, sokáig figyelt. A füstgomolygás szabályos időközökben megszakadt, majd megint magasra tört, és kisvártatva a hegyekről innen is, onnan is szakasztott ugyanolyan füstkévék szálltak fel a levegőbe.

III. FEJEZET

Harc az emberfalókkal

–... Gonosz vidék... – erősítgette Pong –, én mondom, gonosz vidék – és háta megborsózdott, amint Ka-Bor közelében guggolva végighordozta tekintetét a nappali fényben fürdő tájékon. – Kisvirág nincs... és aki elment keresni, Ho-Pi, Ge-Og meg Ki-Ba, nincs. Ge-Og híres vadász, nagy harcos. Szarvasinú gyors futó, Ki-Ba szemfüles, és mégsincsenek! Nem kiabáltak, nem hallottunk harci rikoltást... elmentek és sincsenek! Fekhelyük üresen maradt, aztán reggel lett, meg dél is, és nem jönnek. Én tudom, az Apró Nép, a Rontók csalták el őket mind, Kisvirágot is, hogy varázslatot üzzenek velük. Az Apró Rontók akkorák csak, mint a hüvelykujjam: a föld belsejében laknak, és nekik szolgálnak a Barlangi Dörmögők meg a farkasok, és velük együtt leselkedtek az este csatangoló vadászokra. Ge-Og farkasa is a szolgájuk volt...

mondtam neki, hogy üsse agyon! Az vitte az Apró Nép ösvényére Ilt meg a többit!

A varázsló mérgesen hümmögetett. Hogy mer a szellemekről és Rontókról beszélni az, aki nem ért a varázslatokhoz?

– Én nem hallottam az Apró Népről. A főnök fejében bogarak furkálnak. Ha én nem tudok az Apró Népről, akkor nincs is! Ge-Og Kisvirágot keresi. Ha nem jön haza, akkor megette valamilyen úr, a Dörmögő vagy a Sörényes – a Barlangi Oroszlán. A Sörényes Úr leüti a vadászt.

Pong nem vette közönyösen Ge-Og és társai elmaradását. Ge-Og a horda egyik fő erőssége, Ho-Pinak sincs párja a vadászok között. Elmaradásuk nagy bajt jelentett, amelyért továbbra is az Apró Népet okolta.

Tűnődéséből Csonkaujjú zökkentette ki. Sebesen kúszott le arról a fenyőszárlól, melyen egy mókust igyekezett megszorítani, és már az ágak közt Pongért ordított:

– Főnök, főnök!... Gyere ide!

Mivel Pong füle botját sem mozdította, hozzárohanva megrázta a vállát.

– Emberek! – rikácsolta. – Ott is... ott is... ott is... – mutatott körbe a hegyekre. – A fáról láttam!

A kellemetlen hírre Pong úgy pattant fel, mintha alágyújtottak volna, s a legközelebbi fára kapaszkodtak. Csonkaujjú nem túlzott. A kopár hegyéleken, a törpefenyvesek széles csapásain emberek mozogtak. A távolság miatt akkorák, mint a hangya. Sokfelől közeledtek, úgy látszik, közös cél felé. Pong a célt is kitalálta: kétségtelenül ez a tanyahely itt. Az egyik raj már kellemetlen közelségbe jutott a tanyához. Egy futamodás, az erdő alatti rét választotta el őket a völgytől. Pong szája vészkiáltásra nyílt, de ez egyszerre örömkialtássá változott, mert a legelső csoport mellett hirtelen feltűnt egy békésen ügető farkas.

– Hej! – süvített le. – Jön Ge-Og! Jön, jön! Nem veszett el! Futva fogyasztották a távot. Pong ügyet sem vetve a kislányt cipelő Ho-Pira, megmarkolta vadásztársa karját.

– Emberek közelednek – újságolta Pong felindultan –, sok-sok ember! Ge-Og visszamordult:

– Azért szaladunk! Az Emberfalók... Meg akarták enni Ilt. Kettőt megöltünk. Bosszúra jönnek! Annyian vannak, mint a homokszem a pusztán.

A főnök arcvonásai keserűen vigyorogtak.

– Nem baj! Pong baltája éles, és szereti a harcot! De Ge-Og már fölismerte a védekezés módját.

– Pong – recsent bajtársára –, hajtsd fel a vadászokat a barlangokhoz! Hozzátok a holmit is!

– Siess! – ösztökélte Ge-Og még egyszer, s azzal sebesen fölfelé

kapaszkodott a meredeken.

A példa hatott. Pong a Laposhomlokúak baljós feltűnésétől megriadt népe közé rontott, bunkója boldogabbik végével kergetett mindenkit a meredeknek.

Ge-Ogot nagy munkában találták a barlangfensíkon. Szikladarabokat mozgatott ki a helyükből, és hengergetett a meredek szélére. Pong is halomra dobáltatta a terheket, s a népség apraját-nagyját ugyanerre a dologra fogta. Púpozva halmozódott a tetőélre görgetett rengeteg kődarab, amikor Ge-Og végre megelekedett a mennyiséggel. Az asszonyokat és a gyerekeket a barlangokba kergette. Hallgatást parancsolt nekik. Néhány pillanat múlva a fatetőkre küldött őrszemek loholtak hozzá:

– Itt vannak!

A meredek tövében harsány ordítás tört fel. A völgykatlan már hemzsegett a Laposhomlokúaktól, és még egyre több és több, husáanggal, dárdával felszerelt Emberfaló gyűlt össze minden irányból. Izgatott futkározással felverték a környéket, aztán rakásra tódulva, vitába fogtak. Öklüket rázva hadonásztak, körülzavarogták a még parazsas tűzgödröt, majd sarkukra guggolva hallgatták az orrában csontpálcikát viselő főember vartyogó beszédét.

Pong, hogy jobban lásson, hebehurgyán fölemelkedett, és kibújt a fedezékből, Ge-Og nyomban visszarántotta, de már elkésett a mozdulattal. A völgyben visítva felmutatott egy Emberfaló:

– Ott!... Ott!... – És a következő pillanatban az ezernyi Laposhomlokú bős ordítással rohant a görgeteges meredeknek.

Nem volt értelme a további rejtőzködésnek. Ge-Og harci kiáltást hallatva talpra ugrott, a támadók felé rázta baltáját, aztán két tenyerét a keze ügyébe eső sziklának feszítve, az idomtalan követ letaszította a peremről. Ez volt a jel a kőgörgetés megkezdésére. Tucatnyi ormótlan szikla pattant, ugrált lefelé meredeken, és vágott véres rendet a támadók között. Mire az Emberfalók visszaözlöttek, már ronccsá lapított megnyomorítottak borították széltében a hegyoldalt.

Pong vadászai harci mámorban, csúfondáros gúnyszavak közepette zúdították a sziklaköveket az ellenség után. Mire Ge-Ognak sikerült beszüntetnie a pocsékolást, már alig maradt sziklájuk. Sebtiben összegyűjtötte a még található, használható darabokat. Épp hogy befejezték a hengergetést, ismét felzendült az embercsorda harsogása, és a lejtő másodszor is megtelt rohanó, rőt üstökű alakokkal. Egy perc alatt meghiúsult ez a támadás is. Pong az utolsó hatalmas súlyú sziklatöredéket egyszerűen a feje fölé emelte, és pehelyként vágta azok közé, akik a harci láztól vakon még mindig fölfelé törtek. Egyetlen támadó menekült meg épkézláb ebből a csoportból, a többi szétmállott az óriási parittyá alatt. Mikor ez a maradék Laposhomlokú is

rémült bakaugrásokkal elrohant, Pong kiegyenesítette a derekát. Diadaltáncot járó emberei felé kurjantott:

– Jó harc volt!

– Az ám! – dünnyögte Ge-Og. – Még lesz is, pedig már nincs kövünk! Pong felelet helyett egyelőre maga is a táncot járta. Ge-Og nem vett részt az általános vigasságban. Mialatt a horda hejehujázva ünnepelte az Emberfalók fölötti győzelmet, őrséget állt. De akárhogy fülelt, semmi olyant nem észlelt, ami arra mutatott volna, hogy a Laposhomlokúak újabb támadásra készülnének. A csatatérré változott hegyoldalon nem mozdult más, csak az a néhány halódó, aki tátongó sebe ellenére négykézláb vagy hengeredve vonszolta magát a sűrűbe. A fenyvesben tüzek gyúrtak fel. Ge-Og főntről megállapította, hogy úgy körülzárták őket, hogy talán még egy egér sem tudott volna kisurranni az ostromgyűrűből. Nemsokára sült hús szagát hozta a szél a Laposhomlokúak felől. Ge-Og tudta, hogy evés közben a legszemfülesebb nyomkereső ébersége is alábbhagy, s vakmerő lépésre határozta el magát. Magához intette az arra ténfergő Lilót.

– Ülj a helyemre, és vigyázz! – parancsolt rá. – Én megnézem, mit csinálnak a vörösképűek!

Lilo szó nélkül a párkányra kuporodott. Ge-Og pedig kúszva a lejtőt borító halottak közé csúszott. Oly óvatosan és gyorsan mozgott, hogy még Lilo is szem elől veszítette a következő pillanatban. Mire leért, az éles kötörmelék összevissza hasogatta bőrét, s néhány nagyobb sebre rá kellett szorítania az ujját, hogy a vérzés elálljon. Rövid pihenés után továbbment. A bozótba furakodott, és lépésről lépésre közelítette meg a legközelebb égő máglyát.

Az emberfalók között a csontdíszes orrú vitte a szót. Hadonászva beszélt, és homloka fölött a hajából csavart két szarv a levegőt döfkölte.

– Nincs több kövük. Nem törnek össze a Bika Fiainak a csontjai többé... Éjszaka nem jó a harc. A Nap hideg képű testvére elveszi az erőt, de ha világos lesz, beverjük koponyájukat, és mind meghalnak. Megsütjük a szívüket, mert ettől hízik a mi szívünk bátorsága, és ettől leszünk okosak...

Ge-Og többre nem volt kíváncsi. Újra felmászott a lejtőn, és kiragadta Pongot a mulatozók közül.

– Ott voltam – intett az Emberfalók táborára –, tudják, hogy elfogyott a szikla. Reggel jönnek... és mi kevesen vagyunk!

Pong pislogott.

– Nem lehet arra kimenni? – bökött a tüzek felé.

– Nem. Vigyáznak!

– És másfelé? – fordult a magas sziklák irányába.

– Arra csak a bogarak tudnak mászni! – hűtötte le Ge-Og.

Lilo tiszteletlenül hallgatózott, és kotnyelesen a beszédbe vágott:

– Nemcsak a bogarak! Én is kimásztam. Van egy barlang arra, egy bokor mögött. A kő belül görbe, és aki belebújik, az kitalál a hegy tetejére.

Ge-Og maga elé rántotta a kölyköt.

– Mutasd! Hol?! Lilo megmutatta.

Keskeny sziklakémény volt. Addig furakodtak fel benne, míg meglátták a tetőkijárat világosságát. Mikor lecsúsztak, sebtiben csomagoltattak az asszonyokkal. Két fiatal vadász előrement, és kezelte a hánckötél felvonót, a többiek libasorban kapaszkodtak utána. Mihelyt teljes számban összegyülekeztek a hegyháton, Pong a varázslóhoz fordult:

– Merre menjünk, Óreg Ember?

Ka-Bor, aki nemrég még azt hitte, hogy sok időre vége a vándorlásnak, most rosszkedvűen jelölte meg a csillagok állása szerint a déli irányt, és közben dühösen acsarkodó» az Emberfalókra.

– Mindig csak arra... mindig csak arra! – dohogta, és a változatosság kedvéért, ezúttal Auk nyakába mászott.

– A hátadra ülök... – magyarázta, amikor már kényelmesen elhelyezkedett.

A torz képű Bika Fiai pedig, az Emberfalók, körben ülve lesték a hajnalt, és képzeletben már nagy lakomát csaptak a kelepcebe esettekből.

IV. FEJEZET

Vándorokat visz a víz

Egész éjszaka és még a következő napon is meneteltek egy lejtős, kanyargós szorosban.

A másfél napos gyaloglás fölemésztette a horda erejét, a gyengébbek már támolyogtak, s bármennyire sürgette is őket a szükség – elérkezett a pillanat, mikor már nem bírták tovább. Pong nem erőltette a lehetetlent. Alkonyat előtt megállást vezényelt egy széles kilátást nyújtó, tölgyligettel koronázott emelkedésen.

Még enni sem volt kedvük. Hasonló módon elfelejtkeztek a tűzrakásról is. Fadarabként vágódtak a földre, és ájulásszerű álomba merültek.

A hajnali hideg ébresztette fel őket.

Bármennyire előnytelennek tetszett, a sietség kedvéért ezúttal egy roppant kiterjedésű hegyi mezőnek voltak kénytelenek nekieredni, s kikerültek az erdőség bújató árnyékából.

Ge-Og kezdettől fogva várta a veszedelmet, s így amint a nyílt terepről meglátta a távoli hegyoldal egyikén felszökő füstöt, nem is lepődött meg.

– Pong, a nyomunkra akadtak! – mondta a körös-körül egyre szaporodó füstcsóvákra mutatva. – Látod, egymásnak üzenik, hogy merre megyünk!

81 A látványtól új erőre kaptak a roskadozók. Rohantak arra, amerről a kisebbedő dombok és a füstláncolatban látszó rés azzal biztatott, hogy végre-
valahára kijutnak az Emberfalóktól hemzsegő vidékről. Újabb nagy futás után fedezték föl, hogy magános hegyháton kanyarognak, és többé az útjuk nem visz meredeknek, mert a hegyet, akár valami félszigetet, háromfelől lapály övezi. Az Alföld és az ősi Szernye-mocsár járatlan, vad vidéke terült el előttük. A hegy lábát körülkerítő rétság határát fénylő víztükör mosta, azon túl pedig hívogatóan integetett a menekvést kínáló mocsári vadon.

Tomboló ujjongással fogadták a nem várt látványt, és akik a szigeten tartózkodásuk alatt csak kényszerűségből hatoltak be az ingoványba, most paradicsomi gyönyörűségű tájéket láttak a süppedékes zombékok birodalmában.

Ge-Og tettere készen fejtette ki tervét összecsendült társai előtt:

– Fát döntünk, tutajt készítünk, és bemegyünk a nádasba. Az Emberfalók nem tudnak vízen járni.

Egy órával később már fákat döntögettek a réten. Leástak a vékonyabb gyökerekig, és a rostos nyúlványokat eldarabolva emelték ki a fák tövét. Az első tutajok már készen ringatóztak a vízen, a többi fáról pedig javában csonkolták a gallyakat, amikor az Emberfalók jelzőfüstje egyszerre megdöbbenő közelségben tünt fel a nem sokkal előbb elhagyott hegytetőn.

A horda nem késlekedhetett. A törzseket a vízre görgették, és nyakig merülve a hullámokba, kötöztették egymáshoz az összeálló szálakat. Lázás sietségük kapkodássá fajult, úgyhogy sokkal tovább tartott minden, mintha kényelmeskedtek volna. A hegyről egyre közelebb hallatszott az üvöltés, s az emberfarkasok előzőnlötték a lejtőt. Egy futamodás még, és Pong hordájára csapnak.

Ge-Og a tutajra lökte az utolsó batyut, asszonyt és gyerekeket, csupán Csonkaujjú és Auk vesződtek még a maguk szálfáival.

– Induljatok! – harsogta Ge-Og, és a két ügyetlent elzavarva a félkész tutajnak esett, hogy az utolsó kötések helyükre bogozza, mit sem törődve azzal, hogy az Emberfalók már néhány köhajtásra értek.

Ma-Ra látva, hogy párja hátramaradt, az úszó fáról a vízbe ereszkedett, és ura mellé lépett.

– Mit akarsz? – mordult rá Ge-Og a munka hevében.

– Segíteni! – felelt csöndesen az asszony, és szorosabbra húzott egy laza kötést. Ge-Ogot az életveszély ellenére is büszkeséggel töltötte el a felesége. Ugyan kinek van még ilyen asszonya a törzsben, aki önkaratból az ura mellé lép a veszedelemben? Senkinek! – válaszolt önmagának, aztán megkönnyebbülten fújt egyet.

– Kész!... Hamar fel!... Gyerünk!... – biztatta társait, Ma-Rát a tutajra

emelve. Ki-Ba még a vízben gázolt Lilo mellett, s közben hátratekintve látta a szárguldó rőtkepűeket és a száraz füvet, amelyen tapostak. Ráadásul déli szél fújt.

– Hej, Ge-Og! – kiáltotta felbuzdulva. – Tűz kell nekik! A mező égjen! Tűz kell!

Villámgyorsan megértették a jó gondolat velejét. A vadászok egyszerre leugráltak a tutajokról, és visszasiettek a partra. Csak az egyik ült le, míg szikrát pattantott, a többi pedig száraz sásból csóvát markolt. Már égett az első, a második is, és a vadászok láncba húzódtak szét. A száraz fű a gyújtogatók keze nyomán vagy húsz helyen lobbant fel egy időben, s az egymást kereső tűzkigyókból lángkerítés emelkedett. A tűzfüggönyön túl az Emberfalók ordítottak, mert a szél egyenesen közibük vitte a tűztengert. Néhányukat körülkerítette már, ezek úgy égtek, mint a fáklya. Közülük az egyik keresztültört a lángfergetegen, és a fájdalomtól eszelősen lódult Ge-Ognak. Mire a meglepett vadász megmoccanhatott volna, a megpörköldött Emberfaló szakócája csontig vágott bal karjába, és könyöktől csuklóig felmetszette. De mielőtt az Emberfaló visszahúzhatta volna a sebtől a kést, négy kőbalta csapott le rá.

Ge-Og eltaszította magától a haldoklót, s tenyerét vérző karjára szorítva néhány ugrással a víznél termett. Ma-Rának nem kellett utasítás, tudta, mi a tennivalója. Gyors mozdulattal csapott le a vízben úszkáló csiborokra, és sűrű egymásutánban nyújtogatta fel Ge-Ognak a vízibogarakat. Ho-Pi összefogta a sebszéleket, Ge-Og pedig a bogarak fejét a vágás piros csikjához nyomta. A csibor ösztönösen belevágta rágócsápját a kínálkozó prédába, Ka-Bor pedig kitekerte a nyakukat. A csiborok még pusztulásukkor sem engedték el a sebszéleket, csápjaik úgy összeharapták a hosszú vágást, mintha finom öltésekkel varrták volna be. A vérzés elállt. Ge-Og jókedve egyszerre visszatért, és olyan derülten hallgatta a tűzbe szorult kannibálnép ordítózását, akár a hajnali madárfüttyöt. Önfeledten nézte, mint kúsznak fel a viharzó lángok a hegy oldalára.

– Mindjárt ég az erdő! – suttogta gyönyörűségtől fulladozva Ka-Bor. – Megsülnek az Emberfalók mind, mind!

Am a széljárás egy másodperc alatt megfordult, dél helyett észak felől kavarta meg a levegőt, és a lángokat visszacsapta a mocsár felé. A parton álldogálók éppen hogy tutajra ugorhattak a hátraözönlő tűz elől. Mire a tutajokat rudakkal kitaszították a víztükörre, már füstölgött a parti cserjés. A szabad vízben átcsáklyáztak a legközelebbi szigetre, és Pong diadalmasan hirdette az összebújt asszonyoknak:

– Hol vannak az Emberfalók?... Nincsenek, és nem kergetik többé a hordát!... Ha a tűz elalszik, visszamegyünk a hegyre, és jó lesz megint!

De jóslata kissé gyenge lábon állt. A tűzropogás csillapodott, helyette fejhangú üvöltés csapódott a fülükhöz az erdőből. Az Emberfalók életben maradt fiai gyászolták halottaikat. És még a siratókból is ötszörösen kikerült volna a horda létszáma. Ka-Bor összehívta a férfiak tanácsát. Az ingadozó fatörzseken guggolva meghányták-vetették a helyzetet.

- Másik hegyet kell keresnünk, mert jön a tél! – nyekeregte a varázsló.
- Keresnünk kell! – mormogták utána hallgatói.
- Arra – intett a száraz felé Ka-Bor – nem mehetünk. Lesnek ránk!
- Nem mehetünk. Lesnek ránk! Bizony! – szólt az eleven visszhang.
- A vízen megyünk!
- A vízen! A vízen!
- De merre?!...

Tanácsalan hallgatás volt a felelet. Ge-Og töprengve nézett egy száraz levelet a vízen, mely alig észlelhető sodródással úszott a lagúna felé. Ge-Og utána bökött.

– A víz arra folyik – dörmögte –, úsztassunk mi is arra. Ha már messze leszünk, kereshetünk hegyet meg barlangot.

Ezt elfogadták, és a tutajokat a nád övezte csatornába kormányozták.

A zöld túlevelű fenyvesek között csak az időjárás sejtette a közelgő téli évszakot, míg a Szernye titokzatos birodalmában már minden jelenség erre a közeli nagy változásra utalt. A rozsdásodó nád, az ezernyi fajta növény csillagsokaságú levele a sápadt zöldtől a bíborló piroson keresztül a mély liláig káprázatos színes szőnyeggel búcsúzott az ősztől. A délre röppent lúd-meg kacsafajták, a vöcskök, szárcsák helyét hidegkedvelő északvidéki rokonaik foglalták el. A locsogva haladó tutajok elől felhőnyi seregű, hófehér tollazatú sarki lúd szárnyalt fel éktelen gágogással, közrefogva a sötétbarna hátú meg a sűrke hasú, vörös lábú téli ludakat. A levegőben búsan szállongott az ökörnyal ezüstös pászmája. Gólyának már híre-hamva sem volt, a kócsagokra egyedül az elhullajtott fejedelmi tollszálak emlékeztettek.

Ősz vége járta. A nádasból zajló víg élet ellenére a földből, vízből, növényből egyaránt lehangoló komorság áradt. Kényelmetlen, szorongó érzés fogta el a vadászokat. Mogorván összeráncolt szemöldökkel taszigálták a tutajokat lagúnáról lagúnára. A folytonosan fecsegő gyereknépség is elhalkult, csak néha-néha köhintett valaki...

A nádas folytonosságát egyre-másra víztükrök szakították meg, némelyik valósággal tószerű volt, és hogy a hasonlóság még kirívóbb legyen, apró szigetecskék emelkedtek ki szintjükből. Az egyik ilyen szigetfőökán kikötve, szállást vertek. A rengeteg gyanútlan víziszárnyasból könnyűszerrel agyonhajigáltak annyit, amennyire éppen szükségük volt, s Ho-Pi rögtönzött esti halászata is bő eredménnyel szolgált. Csak hálóhelyet kerestek hiába. A

talajból sáros lé buggyant fel mindenütt. A megszokott bő tűzű máglya helyett csak senyvedt és parázslott a száraz ág; így is éleszteni kellett állandóan, pedig a magukkal hordott készletből rakták. Más megoldás híján magas almot vetettek sásból, fűből, és erre terítették az alvóbőröket. A szigeten egyetlen satnya fűzfán kívül egyáltalában nem tenyészett bokor- vagy faféle.

Ho-Pi reggeltájt rázogatóra ébredt. Öccse keltegette fontoskodó ábrázattal.

– Alszom! – förmedt Lilóra kedvetlenül, de az nem tárgított.

– Te... Ho-Pi! – hajolt rá titokzatos képpel. – Ez a sziget úszik... Ho-Pi felnyitotta szemét.

– Miket beszélsz? – torkolta le öccsét. – A sziget nem hal, és nem tud úszni!

Lilo felcibálta bátyját, és kézen fogva a partig vezette.

– Nézd!

Ho-Pi pillantása végigsöpört a tavon, apróra megvizsgálta a környéket, és derengeni kezdett benne, hogy Lilónak igaza lehet. A táj, amelyik előző este még a sziget körül volt, hátrahúzódott.

Most már kettesben verték fel a többieket.

– Én már hallottam valamikor ilyenről – szólt Ka-Bor, aki nem szerette a meglepetéseket, és a világon mindenről hallott már. – Most már ülhetünk, alhatunk, és mégis vándorolunk...

Kijelentése határozott sikert aratott. Két napig tétlenkedtek, de ezalatt rájöttek, hogy előrehaladásuk csigalassúságú. Két nap alatt alig tettek meg akkora utat, mint máskor egy óra gyaloglással. Újra tanácsot tartottak, és elhatározták, hogy másnap továbbutaznak a tutajokkal. Azzal tovább folytatták az alvást. Mire a nap vörös képpel lenyugodott, valamennyien az igazak álmát aludták, így senki sem vette észre, hogy az eget sebes hömpölygéssel viharfelhők borítják be.

Nem sokkal napszállta után arra riadtak fel, hogy a sziget hevesen megrázkódik alattuk. Abban a pillanatban tört ki az orkán. Óriási villámmaláb süvített ki a felhőkből, kábító csattanással ütött a mocsárba, és bevágódásával egyidejűleg odaért a szélfergeteg is. Hideg, sűrű esőostorral vágott végig a tájékon, dombmagas hullámokat vert fel, és az ormótlan, görgő vízhalmok táncoltatni kezdték az úszó szigetet.

Ge-Og első gondolata a tutajok sorsa volt. A széllokések jó néhányszor földre hengerítették, mire megküzdve az orkánnal, céljához ért. A kikötött tutajok béklyóikat rángatva hanyódtak a sistergő habokon. Ge-Og fölismerte a fenyegető veszedelmet, hogy a folytonos rángatás elvágja a tartózsínörokat, és a tutajok elpusztulnak. Egymaga tehetetlen volt, akárhogy próbálta, nem tudta a nehéz fatörzseket felrángatni a partra. Segítségért kezdett kiabálni, hangja azonban elveszett a harsogó zajban. Helyét nem hagyhatta el, mert a sziget

egyetlen fája köré csavart háncksötekek már foszladoztak a súrlódástól. Egyszerre százfele nyúlt, és az egyik kötél a markában pattant el. A rántás megperdítette, és a vastag hánccs a derekára csavarodott. Egy hullám éppen fölemelte a tutajt, ez volt a szerencséje. Elkaphatta a parton álló fát, és mire a víztömeg szétsztergett a tutaj alól, görcsös öleléssel már hozzá is tapadt, és a visszazuhanó törzsek nem ránthatták magukkal. Könnyen megszabadulhatott volna, ha világgá engedi a tutajt, de ez a megoldás eszébe sem jutott, hiszen e gyatra alkotmányoktól függött a sorsuk. A derekát fűrészelő kötél majdnem kettőbe vágta. Ho-Pi nélkül elvesztette volna az elemekkel vívott csatát. Ho-Pit is az aggodás hajtotta oda éppen a legjobbkor.

Verejtékes fáradozással új köteleket vetett a tutajra, és ezzel szabadabbá tette Ge-Ogot. Kettejüknek aztán keserves küszködéssel sikerült a vad erejű orkán ellenére is végrehajtaniuk Ge-Og szándékát.

És ekkor ismét megrendült a talaj. A sziget alsó vége felpúposodott és szerteszakadt. Az ítéletidő megbolygatta a sziget alapját adó, egymásba gabalyodott uszadékfát, és ezzel megpecsételte sorsát.

A két vadász döbbenet tatógott a különös jelenségre, aztán bukdácsolva vágatott vissza a hordához. Társaik – kicsik, nagyok – a vizenyős földön elnyúltnak, a sátorzsok alá furakodtak a fürgeteg elől. Külön-külön kellett fülükbe harsogni a veszélyt.

– Tutajra... tutajra... széttörik a sziget! – süvöltött a két vészhiénok.

Kezdetben nem értették meg, hogy mi fenyegeti őket, s csak akkor fogták fel a szavak értelmét, mikor közvetlen közelükben vált el egy szigetdarab, és süllyedt a fortyogó örvénybe.

– Tutajra... tutajra... – s az ijedtségükben meghabarodottak végre is fölismerték a teendőket.

– Kösd meg a gyerekeket... kösd magad oda!... – hangzott üvöltözve a szélszaggatott utasítás, s alighogy ez megtörtént, alighogy rálapultak a törzsekre, bekövetkezett az elkerülhetetlen. Talaj rengés küldött új figyelmeztetőt, és mire Ho-Pi elordította volna magát, már nem volt sziget. Egyszerűen szétomlott alóluk, és a tutaj egy domb nagyságú hullám taraján leszánkázva, kivágódott a dühöngő viharba.

A szakadatlanul cikázó villámok kékes világa megmutatta, hogy valamennyi tutaj egyformán hanyódik a háborgó vízen. A szélvész a hullámokkal együtt hajtotta a páros törzseket. Fel-le, fel-le – hintáztak a tutajok, a fehér habtarajok minduntalan áticsaptak rajtuk, és magukkal sodorták a rosszul lehurkolt prémcsomókat. Kisvirág rémülten nyöszörgött, Ho-Pi felesége jajgatott, Lilo hősieen bátorította a gyerekhadat... Fel-le... fel-le... hintázott a tutaj a hullámok csúcsán, völgyek fenekén, s amikor egyszer megint körülfürkészték egy hullámtetőről, híre-hamva sem volt a többieknek.

A kavargó tó látványa, a tutaj hintamozgása felkavarta Ho-Pi gyomrát. Elővette a rosszullet. A tengeribetegség félig-meddig az öntudatától is megfosztotta, és a bensejét facsaró görcsöktől meggyötörtén fel sem figyelt arra, hogy közvetlen előttük fortyogva megtorlódnak a hullámok. A tutaj mozgása hevesebbé változott, valósággal röppenve fűrődött a habtorlaszba, és az elöntött nádat, bokrot súrolva, hirtelen irányt változtatott – és Ho-Pi homályosan érezte, hogy most már nemcsak a szélvihar kergette hullámok ragadják magukkal a tutajt, hanem valamilyen magától mozgó víz sodra is... aztán végleg eszméletét veszítette a tüdejébe nyelt víztől...

Amikor feleszmélt, az orkán tomboló zajához mérten halotti csend vette körül, és az égen tovavágtató felhők résein kiszüremelő holdfény elömlött az eltiport mocsáron. A fürgeteg dús rendet vágott a náderdőben.

És hideg volt, nedves, metsző hideg. Ho-Pi embertelenül fázott. Gémberedett ujjáival alig volt képes kicsomózni a köteléket, mely a tutajhoz ragasztotta. Néhány torokköszörülés visszahozta hangját. Vacogva buggyant ki ajkán a kérdés:

– Éltek?

– Én igen! – töredezte öccse. – És Kisvirág is. Csak fázunk... Felesége is felköhögött. Elkészott Ho-Pi mellett, és feloldozta a megdermedt Kisvirágot, aztán serény ütögetéssel, dörzsöléssel kezdte melengetni.

– Hol vagyunk? – éledt fel Lilo, körülnézve a tájékon.

– Egy folyón! Látod?

– Látom – köhécselt Lilo. – De hol vannak a többiek? Ho-Pi bizonytalanul rántotta meg vállát.

– Nem tudom! Semmit sem tudok!

A kanyargó Tisza felelhetett volna, de hol akadt olyan emberfia, aki megérti a vizek locsogását?

Az orkánban a télire előkészített holmik java része lesodródott a tutajról. A cserzett prémek kötegei egytől egyig elvesztek. A szerszamosbatyu maradt meg egyedül, s ezenkívül csak az a két bőrbugyor, mely Lilo féltve őrzött kincseit rejtegette. Lilo mindig körültekintő volt, de ez csak most látszott igazán, amikor gémberedett tagjaiból kigyúrta a hideget, és bugyrait szétbontotta. A vadász- és halászkészség közül egypár tollafosztott kövér vadlúd került elő, a másik formátlanra nyomódott zsákból pedig rövidre tördelt gyantás rőzssecsomó, amelyet még a hegyi tanyáról cipelt magával.

Bár erősen billegett a tutaj, hamarosan összeügyeskedett rőzséből egy rendes kupacot, és fellobbantotta a tüzet. A vizes szálfákra rakosgatott gallyak sisteregve égtek, de egy kis meleget mégis árasztottak. Az alig pihegő lángokon nem lehetett húst sütni. Nyersen falták fel a vadludakat.

A parázból szívott gyenge meleg és az evés visszaadta erejüket. Ho-Pi

később Lilóval megpróbált kikötni, de hiába vesződtek. A Tisza sebes sodra meghíúsított minden kísérletet.

– Majd ott szállunk partra, ahol lassúbb a víz! – mondta Ho-Pi, miután felhagytak a meddő kísérletezéssel. – Akkor nagy tüzet gyújtunk, és újra megtaláljuk a hegyeket. Mert az Öreg Ember szava igaz. A hideg nagy, és harap a levegő. Ilyet még nem ért apám fia.

– Igen! Bizony nem ért! – lódította Lilo. – Majd lesz nagy tűzünk, és holnap kiköthetünk.

De nem kötöttek ki sem másnap, sem harmadnap. Az ár egyre tovább ragadta őket. A meleget, életet kínáló Tokajhegyalja elsodródott mellettük, pedig emberfeletti erővel küzdöttek a partra jutásért.

Mikor már semmi reményük nem volt, hogy partra jussanak, és egyre jobban távolodtak a hegytől, Ho-Pi megadta magát sorsának.

– Meghalunk!

Nem kapott választ. Lilo és az asszony elszunnyadt, Kisvirág is lehunytt pillákkal feküdt.

De azért keresztülvergődtek ezen az éjszakán is. Csak szívósságuk tartotta még bennük a lelket, s nem engedte, hogy végképp elernyedjenek addig, míg kezüket emelni tudják.

Ho-Pi elaludt, és álmában frissen ejtett bölény máját ette óriási, égig lobogó máglya mellett, hol meleg volt, pirító, finom meleg, és amikor a nevének szólították, nem akarta meghallani. – Nem megyek – mondogatta álmában. – Nem, akárhogy hívtok. Nem megyek el a tüztől, mert akkor hideg lesz, borzasztó hideg és éhség...

–... Ho-Pi!... Ho-Pi!

Ho-Pi mégis kinyitotta szemét, és nagy nehezen a hang felé fordult. Széles homokpadot látott, és az álmához hasonló roppant máglyát. A máglya előtt pedig, közvetlenül a folyószélen, Ge-Og állt, ép erőben, egészségben.

– Ho-Pi... fogd meg! – harsant újra a hang, és a tutaj felé repült a háncskötél végére kikötött kő.

Maga se tudta, hogyan, de elkapta, és ráhurkolta a tutaj egyik bütykére.

– Hej... hóóóó! – köszöntötte bajtársát.

Azt hitte, hogy csengő, harsogó hangon kiált, pedig oly halkán szólt, hogy Ge-Og éppen csak meghallotta.

V. FEJEZET

Kincs az Avason

A tutaj simán felszaladt a puha fővényre, és Ho-Pi Kisvirággal a karján a

szárazra támolygott. A tűzhöz akarta vinni a kislányt, de nem futotta erejéből. Térdre roskadt. Az ott termő Ma-Ra elkapta tőle a gyermeket, és egy farkasbundába burkolva a lobogó máglyarakás közelébe fektette. Ka-Bor is ott gubbasztott szokott csontváz-soványságában, töretlenül. Szeme ugyanolyan élénken csillogott, mint a horda dús napjaiban. Nem látszott rajta az elmúlt öt nap szenvedéseinek nyoma.

– Itt vagy? – volt Ho-Pihoz intézett üdvözlete, és egyúttal Aukra mordult: – Dobj a tűzre, te vénember!

Ho-Pi némán bólogatott. Ge-Og nem faggatta. Várta, hogy magától oldódjék meg nyelve. Mikor a lángok heve átjárta a testét, és étel is nyomta már gyomrát, valóban megszólalt:

– Itt jó! – mondta tenyerét süttetve. – De ott – bökött a folyóra –, azt hittem, elpusztulunk! És én nem tudom, mit csinált velünk a szél meg a víz ott a mocsárban, mert szédülő betegség vette el látásomat.

Ge-Og a maga részét tette hozzá:

– Elveszett sok bőr, de ennivalónk maradt. Fáztunk, és mi is azt hittük, meghalunk, de akkor jött ez a jó part, és ott a hegy. Várunk még, hogy a víz a többieket is idehozza. Pong sincs még itt.

Felugrott, és a folyóra nézett, mert a kanyarulatban megint felbukkant egy tutaj. A rajta heverő vadászok nem moccantak kiáltozásra. Ge-Og derekára kötötte a zsinórt, és a farkassal együtt a vízbe ugrott. Ezeket is kiráncigálta; a félholt Ki-Ba volt három gyerektársával.

Még a délelőtt folyamán hat másik tutaj is révbe ért, hasonlóan végüket járó utasokkal. Csak Pongék szálfáin volt néhány mozgásképes férfi. Egy tutaj hiányzott, de azt már hasztalanul lesték délután és fél éjszaka. Hárman maradtak vele oda, egy idősebb vadász és két öregasszony, így hát nem sokat veszített a horda ezen a rettenetes utazáson.

Valamennyinek kedve lett volna egy-két napot heverni, bár az ennivalóféle nagyon hiányzott. Ka-Bor éppen ezért izgatottan hajszolta útra a hordát.

Amennyire a távolságból látszott, a hegyek felé hosszú gyaloglás várt rájuk a bozótvidéken keresztül, így is volt. Öreg este lett, mire maguk mögött hagyták a cserjevadont, és elérték a hegy lábát. Csak addig törtettek fel, míg pihenőhelyre nem találtak. Egy kiugró földpárkány védelmet adott a szemerkélő eső ellen, és végre átaludhattak egy éjszakát didergés nélkül. Egy egész bükktrözszt hengerítettek a parázsra, és az meleggel töltötte meg a zugolyt, ahol meghúzódtak.

A korán ébredők Ka-Bort legédesebb álmából rázták fel.

– Mi ez? – tartottak a pislákoló öreg elé egy szivárványosan fénylő, olvadozó jéglapocskát. – Tele van velük minden-minden lyuk, ahol megállt az esőlé... Elcsúsztatja a vadászok lábát, és földhöz vágja őket.

– Jég! – dörmögött Ka-Bor. – És nekünk még nincs barlangunk. A jeget azonban elolvasztotta a napsugár, és mire felértek az Avas simára csapott tetejére, ragasztó sár fogadta őket ott, ahol rögök takarták a sziklát. A lapos tetőről beláthatták az egész vidéket. A hegyek karéját mindenfelől völgyvágások metszették be, és válogatni lehetett, hogy merre induljanak. Ka-Bor végighallgatta a vitát, és döntött:

– Nem megyünk sem ezen, sem azon! Mindegyiken megyünk. Barlang itt sok lesz, kicsi és nagy, rossz és nem rossz, és mi keressük a jót. Ezért a vadászok külön mennek, az egyik erre, a másik meg arra! – mutogatott köröskörül a botjával.

Pong beleegyezett.

– Úgy lesz! De előbb megpattintjuk a dárdák hegyét, mert kopottak. A baltákat is!

Azonnal hozzáfogtak.

Sercenve repültek szét a megviselt fegyverekről hasadó szilánkok. Pong nagyon rosszkedvűen nézte a munkát. A kőfegyverek nem örök életűek. És ez most nagy baj volt, mert alkalmas anyagot egész vándorlásuk alatt nem találtak, a csont pedig nem pótolta a kőfegyvert. A csonteszközöket könnyebb volt élesíteni, mint a köveket, de kisebb volt az erejük, és nem ejtettek halálos sebet a vadakon.

Elégedetlenül tapogatta új javai a maga szakócáját.

– El kellene dobnni mind, de ha nincs más?! – vetette oda a mellette dolgozó Ge-Ognak.

Ge-Og igazat adott neki, egyúttal ráfordult az eléje vetődő árnyéokra, hogy mozduljon odább, és ne fogja el a napot. Ám az árnyék nem mozdult. Ki-Ba állt előttük, és ékesszóló némasággal tartotta feléjük a markát. Tenyerén tompán fénylő, hamuszínű, vörösen erezett kődarab feküdt, a másikon meg ugyanebből az anyagból formált szép, éles szakóca. GeOg és Pong karvaly módra csapott le Ki-Ba tenyerére. Az új anyag összehasonlíthatatlanul kiválóbb volt, mint a kezükben megfordult eddigi kőfajták.

– Honnét van?

Ki-Ba földre bökött az ujjával.

– Innen! Az egész hegy ilyen kő! Ilyenen ültök ti is!

Pong felugrott a szikladarabról, s mintha megháborodott volna, baltájával verni, csépelni kezdte, aztán mohón a töredékeknek esett. A kalcedon apró, kagylótörésű szilánkjai csengő hanggal pattogtak baltaütése alatt, s az idomtalan szilánkból lassan lándzsahegy lett. Pong felemelte verejtéktől gyöngyöző homlokát.

– Jó kő! Éles! – recsegte. – Nagyon jó, éles kő!

Egyszerre felnyüzsgött a tábor. Már mindenki ott guggolt a hamarjában

összekapkodott kalcedonhalmocskák mellett, és ujjongva pattintgatott. A régi, vaskos holmik helyett a kalcedon sokkal laposabb, keskenyebb szerszámokat adott.

Ka-Bor elégedetten vonult pihenőre. Nem sürgetett senkit. Engedte, hogy kicseréljék a fegyvereket, pedig fél napnál is több eltelt a kopácsolással, és a felhők aggasztóan lógtak a fejük fölött. De most nem fázott senki. Megizzadtak a kőfaragók. Fel tudták volna aprózni az egész hegyet, de a varázsló végre is megszokta.

– Útra, vadászok, útra – kiabálta újra –, a kő itt marad, de a fehér víz jön! Hideg van, és holnap még hidegebb lesz, és itt a hegyen rossz tanya van!

Sokáig tartott, míg összegyűltek, de végre is elindultak a Bükk belseje felé. Egy csomóban haladtak a deres fűvön. Az erdők alján szétváltak, befordultak a legyező alakú völgykatlanokba.

Az eddigi tanyán, az Avason néhány legényke kivételével egyáltalán nem maradt fegyverbíró vadász, csak öreg, asszony meg gyerek. Ka-Bor ezeket sem engedte tétlenkedni. Sziklát törtetett velük, s a lerepesztett töredékekből maga választotta ki az alkalmas darabokat.

Estére egyedül Csonkaujjúk érkeztek vissza. A másik három csoport elmaradt éjszakára is. Csonkaujjú kutatása eredménytelen volt. Nem találtak semmiféle üreget, és az este első jelére visszafordultak. Mivel alkalmasabb hely nem akadt, így az éjjel az előző napi menedéken töltötték el. Amikor a távollévőket még a következő reggel sem vetette haza, KaBort hatalmába kerítette a félelem. Fölment a hegytető szélére, és csökönyszerűen a távolba figyelve, szinte a tekintetével húzta haza a többieket. Örömeiben nagyot kiáltott, amikor végre megpillantotta őket:

– Vaa! Jönnek!

Ge-Og emberei bukkantak ki legelőbb a rengetegből, de alig valamivel később Ho-Piék is feltűntek. Most már csupán Pong és társai késlekedtek. Kisvártatva a Szinva-patak völgymedréről is elövetődött valaki. De csak egyedül, bár a főnök szintén hármában vágott a hegyvidéknek. A másik kettőt hasztalan leste a varázsló. Pong friss ütemben közeledett. A különböző irányból érkezők egyszerre kaptattak fel a tetőre jókedvű zsvij gással. Csupán az egymagában megérkező Pong volt szokása szerint komor. Némán hallgatta a kiabálást, és válasza sem méltatta az aggódva fürkésző Ka-Bort, aki az elmaradottakról szeretett volna hallani. Ge-Ogék tágas, északnak forduló barlangot találtak, ahol ha szűkösen is, de elférnek mindannyian. Ho-Piék sok apró üregre akadtak egy rakáson. Miután mondanivalójukat elfűjták, Pong megköszönte torkát.

– Ho-Pi barlangjai egérlyukak, Ge-Ogé meg hideg, mert belefúj a szél... Az enyém a legjobb!

Magyarázatot vártak, de a főnök elfordult, és egykedvűen elballagott hívei közül. Egy pocsolyához ment, és a ragacos földpépet szétmázolta a sziklán.

– Gyertek ide! – szólt hátra, s amikor köréje gyűltek, mutatójával egyenes vonalakat húzott a sártáblára.

– Patak! – bökte ki velősen. – Hegyoldal... – fűrt hullámos kacskaringót a patakra merőlegesen, és a hegyoldal jelképe fölé egy idomtalan tojásformát rajzolt két rézsútosan nyúló csáppal. – Barlang! – fogta rá a tojásra. – Nagy, nagy... nagyon nagy! És besüt a nap, és a barlangnak ez a két szarva – mutatott a csápokra – belefűrődik a hegybe. Messze van. Meleg tanya – fejezte be előadását.

Ka-Bor összehúzott szemmel vizsgálta a térképet, és kimondta véleményét:

– Finom bizony... De hol hagyta meg Ki-Bát meg Aukot? Pong ezúttal elégtelen mosolygott.

– A nagy barlangban őrzik a tüzet, hogy ne tudjon bemenni, aki ott van. Mert nagy állat aludt benn, nagy körme volt és hosszú szőre. Szarvast eszik, amikor éhes.

– Elzavartatok? – kérdezte vadászérdeklődéssel Ho-Pi.

– Nem volt ott – dünnyögte a főnök. – Csak a körme nyomát láttuk a földön, és sárga meg fekete szőrt találtunk. Ilyenre még nem vadásztam! – mondta az égre sandítva.

Parancsszavára a horda népe felszedelőzködött, hogy besötétedés előtt elérje a célt.

VI. FEJEZET

Barlanglakók a Bükkben

A Bükk hegység tölgyeseiből a Granada-patakhöz lecommogó vadak fejüket nyugtalanul kapkodva szürcsöltek a vízmedencében. Ritka jelenség idézte meg a szemüket. Meredeken a patak fölött, a Szeleta-tető sziklapárkányá alól, a máskor feketén ásitó barlangszájából vörös fény verődött ki. Minden állat réme, a Piros Virág – a tűz – nyiladozott ott, természetével ellenkező, helyben tétovázó lobogással. Az ivó állatokat annyira meg

93 zavarta a Piros Virág, hogy éppen csak az orrukát mártották a vízbe, s máris menekő csörtetéssel fordultak vissza a rengetegbe.

Ki-Ba a barlang bejáratát támasztó sziklához dőlve fürkészte a hegyes-völgyes tájéket. Számolgatta a patakparton szaladgáló karcsú őzeket, a zömök vaddisznókat, aztán hátraszólt a boltozatos kupola alá, a tűz körül hajladozó Aukhoz:

– Lesz zsákmány! Az erdőben sok az állat, a vízben sok a hal!

Auk nagyon el volt foglalva, és nem felelt. Főfájdító munkával foglalkozott. Lépése hosszával méregette a terem nagyságát, és keserves töprengéssel számolgatta ujján, hányat lépett. A szokatlan gondolkozás elbágyasztotta, s le kellett ülnie a tűz mellé, mielőtt a végösszegig eljutott volna. Előtte akkora máglya égett, mint egy szalmakazal, de fénye mégsem tudta elűzni a bolthajtás alatt borongó sötétséget.

– Erre – mutatta az előcsarnok szélességét – kétszer annyi lépés van, mint ahány ujj van az egyik kezén. Befelé is annyi, de még a másik kezedet hozzá kell tenni!

Auk rövid sütkérezés után egy lángoló fenyőágot húzott ki a tűzből, és a barlangfolyosónak fordult. A bal oldaliba tért be, és Ki-Ba kénytelen-kelletlen követte. A fáklyától egyszerre megelevenedett a fűrtökben csüngő denevérek világa. Sivítva, a fénytől vaksin kerengtek összevissza. Ki-Ba ijedten hasalt le, mert félt, hogy valamelyik a hajába ragad.

Auk is félt, de mégsem ennyire. A füstölgő ággal végigszaladt a harmincméteres folyosón, és szélesen hadonászva valósággal kiséperte a tárnából az ijesztő szárnyasokat.

Ki-Ba végre legyűrte ijedségét. Ki akarta köszörülni a tekintélyén esett csorbát, s most már úgy nekifeszült a kergetésnek, hogy Aukot elhagyva, az előcsarnokban csapkodta máglya parazsába a denevéreket.

Szórakozása közben észre sem vette, hogy az előcsarnokba besütő nap világát megszakítja egy odatolakodó testtömeg. Zavartalanul kergette a denevéreket tovább, mígnem egy tompa hörrentés a bejáratra vonta figyelmét. Fél testével már a barlangba bújt, rettenetes állat nézett szembe vele. Busa fejű, hullámos, sárga sörényű szörnyeteg volt. Széles, gonosz képét még döbbenetesebbé torzította a szája környékén szétmázolódott vér. Ki-Ba igézetten állt, kiáltott volna, de nem tudott, hangszálai felmondták a szolgálatot. A véres pofájú bestia zöld ragyogású szemét Ki-Bára szegezve hirtelen hátrahúzódott, és éktelen ordítással ugrásra lendült.

Ki-Ba villámsebessen az imént elhagyott tárnába rohant.

– A barlang gazdája! – sipította a rémülettől ijedt hangon, majdnem feldöntve a kifelé igyekvő Aukot.

Mögötte egyenesen a máglya kellős közepébe, puhán puffant le a tűztől elkáprázott s rövidet ugró barlangi oroszlán, aztán megfordult, és megperzselt bundával, üvöltve iramodott ki a szabadba.

Oly gyorsan pergett le az egész jelenet, hogy Auknak ideje sem volt az ijedségre. Mire remegni kezdett, a megperzselt oroszlán már a völgyben nyargalva üvöltött.

A Pong vezette horda éppen akkor került meg a vízmedence felső csücskére, mikor a Ki-Bára támadó oroszlán első ízben eresztette ki hangját. A

légrengető bömböléstől megtorpant a csoport. Ka-Bor égnek emelte karját.

– A Sörényes Úr! – vacogta. – Készítsétek a lándzsákat!... Készítsétek a lándzsákat... – És példát mutatóan maga elé szegte aszott kezében a görcsös botot.

A vadászok egyszeriben gyűrűbe fogták a gyerekeiket cipelő, teherrel megrakott asszonyokat, bár fogalmuk sem volt a veszedelem nagyságáról. Csak akkor ocsúdtak fel, amikor az égetten elrohanó dúvad veszekedett ordítása elhalkult az erdő belsejében. Ekkor kanyarodtak – még mindig viadalra készen – a hegyoldalon burjánzó szederceserjés felé.

Auk, alighogy az oroszlán eliramodott, a tűz felé indult, de Ki-Ba visszarántotta.

– Ne menj! – dadogta. – Visszajöhet!

Az intésre Auk meggondolta a dolgot, és lelapult Ki-Ba mellé az árnyékba. Onnan leselekedtek. Félelmüket Pong dörmögése oszlatta el.

– Hé!... Hol vagytok? – kérdezősködött fennhangon, látva a hamvadó máglyát és az üres előcsarnokot.

Hangoskodva bújtak elő, elmesélték az oroszlán látogatását, de kevés hatást értek el. A vadászok, a barlangfoglalók ámuldozó felkiáltással üdvözölték új otthonukat. Ez vont magára minden érdeklődést.

Itt bent a máglya körül tavasziasan enyhe volt a levegő. A horda egyszerre megszabadult az utóbbi hónapok feszültségétől. Nevetve, fecsegve szórták ki a szabadba az oroszlán lakomáinak maradványait, és a megviselt prémekeket leteregetve, véglegesen elhelyezkedtek.

Szokásuk ellenére késő estig zajongtak a máglya körül, és már javában huhogtak a prédára röppenő baglyok, mikorra elcsendesedett a Szeleta. Most, amikor jó tanyára találtak, az időjárás téliesből ismét langymelegre fordult.

Ki is használták a természet engedékenységet. Az asszonyok Ka-Bor parancsára rőzsegyűjtéshez láttak, s nagy halmot raktak a barlang előtti térségen. A gyereknép a völgyben burjánzó tökbokrok sárgára érett gyümölcsseit cipelte fel és vájta ki. Ezekből víztartók lettek. A gyűjtés nehezebb része a férfiakra hárult. Holmijukat kis kivétellel megsemmisítette a mocsárvilág veszedelme. A megvarrt téli gúnyák közül összesen hat maradt épségben, s ezt a hiányt haladéktalanul pótolni kellett. Ezúttal Pong is levetette lassúságát. Ügyetlenebb vadászait örül hagyva a barlang környékén, hatodmagával vadhajtásra indult a Bükk belsejébe.

A déli lejtőt borító mogyorósban az apróvadak légiója tanyázott. Vörhenyeges mókusok, nyulak százai törogették békés barátságban a mogyorótermést. Az ökölkövek könnyűszerrel szedtek vámot közülük, annyira elmerültek a csemegzésben.

Nem volt értelme, hogy cserkészés közben végig magukkal cipeljék az eljett zsákmányt. Összeszedve felaggatták őket egy szembetűnő hársra azzal, hogy visszajövet majd érte fordulnak.

Az erdő a hegyháton túl sűrű jegenyefenyő-rengetegbe vezetett. A faderekak olyan tömötten fonódtak össze, hogy elzárták a talaj satnya növényzete előtt a világosságot. A vadászok libasorban lopakodtak előre a fenyőtűlevelek neszfogó szőnyegén.

A menetet vezető Pong a fenyves szélére érve karját hirtelen fölemelte, és belesimult a magasra nőtt gazba.

Künn a terjedelmes hegyi legelőn, kőhajításnyi távolságban számos bozontos sörényű vadló lépegette a füvet. A sötétpej vezérmén magányosan állott, és fejét főlszegve őrizte a ménest. Az ellenkező irányú szél miatt nem sejtette a veszélyt. A ménes mögött pedig – Ge-Ogék azt hitték, káprázik a szemük – hatalmas szarvascsorda legelt.

A hat vadász zajtalanul hajtóvonalba állt fel. Ho-Pi és Ki-Ba, a két könnyű lábú fiatal volt a szélén, s középen a biztos kezű vadászok. Aztán megindult a hajtás. A vonal már félkörbe hajlott, és a két szélső befelé készült, hogy bezárja a kört, amikor a pej mén élesen nyerített, s dübörögve vágta lendült.

E pillanatban a vezérmént más oldalról is támadás érte. A barlangból kiüszött, égett bundájú Sörényes Nagyúr rohanta meg. Mint a repülő szikla, vágódott a bozót mögül kiszemelt áldozatára. Sárgásbarna bundája tökéletesen egybeolvadt a hervadó növényzettel, olyannyira, hogy a térden csúszó Csonkaujjú, bár karhossznyira volt mögötte, csak akkor hökkent meg, amikor kirugaszkodott a leshelyről. De ekkor a vezérmén már kettétört gerinccel hevert a földön.

A meglepetés nagysága meghaladta Csonkaujjú lelkierejét. Rekedt kiáltással egyenesedett fel, és csak állt, állt földbe gyökerezett lábbal, rézsút döntött lándzsája nyelét szorongatva. Állt a préda fölött visszaforduló fenevad előtt, bár minden azt vijjogta fülébe: Fuss! Rohaj! Menekülj!

Képtelen volt megmoccanni. Rettentő ütés érte a vállát, és a rázuhanó súly földre nyomta. Az önkéntelenül előretartott lándzsa kőhegye keresztülszaladt az oroszlánon, s az vérözönt okádva tépte, marcangolta Csonkaujjú mellét. A vadász embertelen fájalmában pusztá kézzel esett kínzójának. Görcsösen kaparászó ujjai belevájódtak a Sörényes Úr szemgödrébe; bukfencezve vergődtek egymáson, majd hirtelen Csonkaujjúról legördült a bordáit törő teher.

Csonkaujjú talpra tántorgott, épp csak rápillantott a hánykolódó, megvakított oroszlánra, és amint volt, csontig szabdaltán, mellkasát a szélnek tárva, futásnak eredt. Újra zsákmányért küzdő vadász lett. A szükség parancsa hajtotta: a kell! Hús kell... bőr kell! Ez zargatta a szarvasokkal összekeveredett

gomolygó ménes után. Hörgő ordítása társait is visszatérítette a célra.

– Zsákmányra... zsákmányra! – kiáltott rohanás közben. – Elvész a préda!

Ez a vadászláz ragadta magával Ki-Bát is. A mozgó állattömeg eltakarta előle a hátteret, a százhangú nyerítés, szarvasbögés elfojtotta az oroszlánbömbölést. Nem látta, nem hallotta, mi történik ott hátul, és amikor lábra kerekedett a négy lábú sereg, habozás nélkül eléjük rontott, süvítve, hadonászva próbálta megfordulásra kényszeríteni a megvaduló csordát.

A riogatás semmit sem ért, de most már nem hátrálhatott meg.

A félelemtől megbódult állatsereg körülözönlötte és elsodorta.

A vadászok, bármennyire is erőlködtek, nem tudták lándzsavégre kapni az elrohanó jószágokat. Közel hozzájuk és mégis legyőzhetetlen távolságban robogtak át a völgy peremén. Ho-Pi járt leginkább a sarkukban. Jóval a többiek előtt jutott a mező végére, és ahelyett, hogy leszaladt volna a lejtőn, megtorpant. Ingadozva igyekezett talpon maradni, miközben kétségbeesetten kiabálta:

– Állj!... Megállj!

A mögötte futók az utolsó pillanatban fékeztek meg iramukat. Előttük szakadék tátongott, és nem völgy. Örvénylő mélység volt, és vagy húsz méterrel alább, a fenéken, bögő, rángatózó halmokban heverték a szakadékba zuhant állatok. A százas tömegből csak két ló élte túl a halálugrást, de azok is lógó fejjel, sántítva topogtak a többi körül. Ge-Og azonnal felfogta a tömeghalál jelentőségét. Nem kellett mást tenni, mint leereszkedni a szakadékba, és máris akkora mennyiségű húshoz, irhához jutnak, amennyi sokáig... nagyon sokáig elegendő. Ekkora zsákmányt a horda még életében nem látott. Nem is volt nagy ár érte Csonkaujjú sebesülése! Elragadtatva álltak a vadászok a szakadék peremén, s csak akkor zúgtak fel, amikor meglátták Ki-Ba zúzott, tört testét. Látszólag élettelenül lógott fejjel lefelé egy hasadékból kinőtt somcserjén. A bokor felfogta esésében, de olyan helyzetben csüngött, hogy egyetlen ágmozdulás vagy széllökés leledíthatta volna a mélységbe.

Lekúszni érte lehetetlen volt. A csupasz sziklafal közvetlenül a perem alatt befelé hajlott, és így a kötélén való leereszkedésen kívül más lehetőség nem volt. A súlyra legkönnyebb Lilo derekára bogozták az ínhúrt, és lassan, vigyázva aláeresztették, utánaengedve a Ki-Ba számára szánt bőrszíjat is. Lilo sokáig motozott ott lent a levegőben lógva, míg végre felhangzott a kiáltása.

– Húzd Ki-Bát!

Néhány perc múlva a sebesült biztonságban feküdt a hegytetőn, s az erőlködéstől kivörösödött ábrázattal felkerült Lilo is. Pong kemény marka kíméletlenül nyomogatta végig Ki-Ba tagjait, sarkától a feje búbjáig, s a félj aj dülő nyöszörgésre megállapította:

– A fején kívül minden csontja eltörött!

Hamarjában saroglyát hevenyésztek, mindjárt kettőt, mert Csonkaujjút is ledöntötte a vérveszteség, és hazafelé fordultak. Ge-Og most már nem is találta olcsónak a zsákmány árát. Egy esetleges emberveszteséggel még csak felér az eredmény, de kettővel már nem. Harmincan voltak, amikor a tűz kiverte őket a pusztáról, és azóta két nyár meg egy tél alatt a halál a horda több mint egyharmadát ragadta el, s immár ugyancsak erősen latba esett minden hordatag pusztulása.

Ka-Bor sópánkodva fogadta, és nyomban ápolás alá vette a sebesülteket. De mire kérdezősködhetett volna, hogy-mint esett meg a kettős szerencsétlenség, nem volt kit faggatnia. A férfiak mindenkit magukkal vittek a zsákmányért. Mire karavánjuk odaért, a szakadék már csendes volt.

Egész napjukat zsigerelessel töltötték, s csak a sötétség beálltával hagyták abba a munkát. De a nyúzás, darabolás a pattogó fáklyák világánál mindaddig folyt, míg az utolsó szarvast is ki nem fordították bőréből.

A vérszag a szakadék köré csalta a ragadozókat, ámde tisztos távolban mozgolódtak. Csupán a baglyok csenegettek el egy-egy falatot a párolgó pecsenyéből.

A következő reggelre a dér vastagon beborította a tájat, és a hideg többé nem engedett fel. Ez egyúttal a hús eltartását is megoldotta. A barlang előtt kazalba rakták a rengeteg combot, gerincet, befedték ággal, lenyomtatták kőnehezékekkel, körülrakták sziklatörmelékekkel, és biztonságban volt az élelmiszerraktár.

A bőrök hosszadalmas kicserzésére nem gondolhattak. Tisztára kaparták az írhak hártvás belsejét, és ez egyenlőre elég volt.

Néhány nap telt el, mire az asszonyok hozzáfoghattak az öltözékek megvarrásához. Ge-Og kedvetlen nézegette, mint dolgoznak a csonttúvel a tűz körül. Már elvetették az aznapi vacsora gondját, jóllakottan ülték körül a máglyát, szerszám pattintgatással, varrogatással töltve az időt, amikor a fakéregbe kötözgetett s addig mozdulatlanul heverő Ki-Ba ennivalót kért. Kívánságához a javulás útján levő Csonkaujjú is csatlakozott, aki gögös büszkeséggel gyötrődött az oroslán bőréből vetett ágyon.

Ge-Og ült legközelebb a szikladarabokkal elrekesztett barlangszájhoz, s maga ballagott ki a sötétségbe, hogy teljesítse a sebesültek kívánságát. Hamarosan visszafordult egy jókora szarvaslapockával. Amint bebújt a nyíláson, a máglya sziporkázva csillant meg a haján tündéri dísszel ékeskedő fehér hócsillagon.

– Aah! – mutatott Ka-Bor Ge-Ogra. – Hó... hó! – s azzal a bejárathoz topogott.

Mindnyájan kitódultak a barlang elé. Legtöbbjük ekkor látott először havat, s ezért hallgatagon, csöndben lesték, miként hull, szállingózik libegve, teríti be

palástjával a rengeteget s a patak völgyét a milliárdnyi hópihe. A felhők hasadékán kikandikált a telihold nevető képe, és KaBor, befordulva a meleg tanyára, holdtöltét jelző új rovást rótt a naptárt jelentő bölénylábszárra, hol már sűrűn sorakoztak a hasonló rovátkák.

– Hehe – mondta, inkább önmagának –, egy... kettő... három... három holdtöltével ezelőtt indultunk el a szigetről!

Vagyis nyolcvannégy nap alatt jutottak el a rokitnói mocsarakból a bükkbéli Szeleta barlangjáig.

VII. FEJEZET

Beköszönt a tél – új jövevények

Ge-Og ásítva kászálódott ki a vastag szőrmetakaró alól, s a tüzet fölszívta, ráhunyorgott a barlangcsarnok nyílását kitöltő fehér hóderengésre. Kívülről mindenki horkolva aludt még, ezért csöndesen tett-vett, hogy meg ne zavarja a többiek álmát. Megszeszenített egy erősen kormozó pálcikát, és két arcára odarajzolta vele a tömzsi jegyet, a fültől állig húzódó kettős zezzugos vonalat, azután reggelijét bekebelezve, dupla réteges ködmönbe bújt, és szuszogva lábára csavarta az erre szolgáló bőrcsíkokat. Mozgolódása felébresztette Ho-Pit. Meglepetten szólt Ge-Oghoz.

– Hová megy?

– A vörös csíkos kövű hegyhez – felelt Ge-Og. – Kell még szerszám! Estére megjáróm az utat.

Ho-Pi is kikecmergett.

– Én is megyek!

Magára hányta téli ruháját, és a fegyvereket fölszedve, elindultak. Künn száját nyalogatva eléjük toppant a házi farkas. Éjszakáról éjszakára az erdőn kóborolt, és bőven lakmározott a jégge fagyott jószágokból.

Lecsúszkáltak a havas hegyoldalon, majd áttaposva néhány hótörleszen, a Szinva jegére ereszkedtek. A völgybejáratból kihömpölygő szél a porló havat lesöpörte a jégtükörről. Könnyfacsaróan metsző hideg volt, olyan hideg, hogy az erdőn recsegve pattogtak a zúzmaraköntösbe öltözött fák, és ez a zengés mindenfelé hangzott a vadonban.

Nagyokat csúszva törtettek tova a jégen, s mire rájuk köszöntött a reggel, már a völgyben jártak. Állukat behúzták a nyakukra csavart jégpárnás prémbe, nagy néha váltottak egy-egy szót.

Déltájt minden kaland nélkül megérkeztek az Avasra. Azonnal tüzet raktak, mert már úgy vágyakoztak a melegítő lángnyelvekre, mint szopós gödölye az anyja után. Kinyújtóztatták elgémberedett tagjaikat, aztán félrekaparva a

havat, szakértelemmel törögették a szikláról a kisebb-nagyobb repesztékeket. Alig egy óra múltán együtt volt a kívánt mennyiség. Mivel még futotta a napból, körülkerülve a pompás kilátást nyújtó hegytetőt, végigfürkészték a Tisza mocsarai felé terjengő lapályt, milyen is behavazottan. A Sajó menti bozotos síkon, alapos távolban, féltucatnyi fekete folt mozgott az egyenletesre simulót hótáblán. Előredugott állal, kíváncsian találgatták, miféle állatok küszködnek ott a hótaposással.

– Bölény? – vélte Ho-Pi.

– Nem! Szarvasok! – ellenkezett Ge-Og.

Csigalassúsággal közeledtek a foltok, de ahogy jobban látszottak már, Ho-Pi tagadóan megrázta üstökét.

– Nem szarvas! Kisebb!

– Kosorrúak?

– Még kisebb!

– Akkor farkasok!

– Nagyobb állat! Ge-Ogot elfutotta a méreg.

– Hallgass! – kiáltott Ho-Pira. – Látom: farkas! – És többé ügyet sem vetve a talányos vadakra, hátat fordított a lapálnak. Az eget méregette, nem ígérnek-e a felhők havazást.

Ho-Pi kisvártatva újból megszólalt.

– Mégsem farkas! Emberek! – De ekkor már izgatottan csattant a hangja.

Ge-Og hirtelen sarkon perdült.

Ho-Pi nem tévedett. Hat, tisztán kirajzolódó emberalak vonszolta magát keservesen, egyre-másra elpuffanva, a hegy felé. Alig tántorogtak.

Ge-Og sokáig nézte őket.

– Az állat jó... az ember rossz! Idegenek. Öljük meg őket! Ho-Pi élénken helyeselt.

– Öljük! Könnyű lesz! Nagyon gyengék már! Nekiereszkedtek a lejtőnek.

A rogyant vánszorgók még akkor sem vették észre őket, amikor GeOgék kőhajításnyira jutottak hozzájuk. A jövevényeken bocskorfélén kívül más téli holmi nem volt. Meztelen bőrüket hamuszürkére csípte a fagy.

Támolyogva szédelegtek előre lépésről lépésre, a hátukra púpozott teher alatt meggörnyedve, a sor élén nyomot taposó vezetőjük nyomán. A leghátul vánszorgó elbukott, s többé nem is tudott fölemelkedni. Nyöszörgése nem ért el társaihoz. Süketen bukdácsoltak tovább. Az elhagyott négykézláb vonszolta magát utánuk, aztán mozdulatlanra merevedett a hóban.

Ho-Pi nem tudott megküzdeni indulatával: még céltávolon kívül feléjük vágta lándzsáját. A süvítő fegyver rezegve fűrődött a hóba a nyomtörő előtt, s ez felriasztotta a közeledőket. Szánalmas lassúsággal emelték föl fegyverüket, és a támadók irányába fordulva, megpróbálták védekező állásba helyezkedni.

Ge-Og rikoltva lendítette dobásra a hajítódárdát, miközben farkasa ugatva rugaszkodott a gyámoltalanoknak, de aztán leesett a karja, és öklével megdörzsölte szemét, mert azt hitte, káprázik. Ám bármennyire is dörzsölte szemét, a saját képére festett törzsi jel pontos mása a megtámadottak pofacsontján is ott feketéllett.

Ugyanez a csoda állította meg Ho-Pi rohamát is.

– Ge-Og, látod?!... meredt bajtársára, és a rokonjelre mutatott. Ge-Og még mindig hitetlenkedve, de már gyors elhatározással lándzsáját a hóba szúrta, és közelebb lépett a kis csoporthoz.

– Hé!... Honnan jöttök? – szegezte nekik a kérdést.

A férfiak között egyetlen öreg néhány hangtalan tátogás után kinyögte a feleletet:

– A Nagy Mocsár... túl... messzi hegyekből. Ge-Og odavetette a másik kérdést:

– És... hol vadásztak apáitok?

Az öreg értően simította meg ujjá hegyével az arcára festett zezugos vonalat.

– Amerre a nap fölkel – szólt –, sok-sok napi út; amíg a tavaszból ősz lesz, addig kell menni... A hegyek között, ahol a Nagyfogú és a Mozgó Hegy uralkodik.

– Egy a jelünk! – válaszolt most – már barátságosan Ge-Og.

– Akkor... akkor... – mérlegelte óvatosan a szót a vénség – egy a jelünk... testvér... testvérek vagyuk!

– Ez jó találkozás – szólt közbe Ho-Pi. – És segítünk rajtatok, mert ez a szokás!

Ge-Og megerősítően bólogatott, örült. A törzs jele szent, és bárki legyen, akinek az arcán ott van, ételt-italt kell adni neki, segíteni, mert az ősök szelleme él benne.

A jövevények, amíg veszedelem fenyegette őket, tartották magukat valahogy, de Ho-Pi szavára egyre kilobbant belőlük az akarat mécsese. Erőtlenül, mereven eldőltek. Elereszkedve túrték, hogy a két vadász, KaBor tanítása szerint, hóval dörzsölte tagjaikat. Mire a legutolsó ajkára is ordítást csalt az újból meginduló vérkeringés, ápolóik annyira kiizzadtak, mintha napsugaras nyár lett volna.

– Most már tudtok járni! – mondta Ge-Og elégedetten az öregnek. – Felmegyünk a hegyre, ott ég a tűz, megmelegszünk és eszünk.

A vénember lehajolt, hogy fölszedje csomagját, de nyögve visszaengedte. Ho-Pi fitymáló legénykedéssel, két ujjal akarta fölemelni a kis csomagot, azonban meg sem tudta moccantam. Nagy bosszankodására két kézzel bírta csak fölemelni. Mérgében ismét a hóba vágta, és a nagyapjának is beillő

öregre förmedt:

– Bolond vagy? A hegyek közé viszel követ? Itt hagyjuk!

– Nem... nem! – tiltakozott erélyesen a varázslóhoz hasonló fonnyadt teremtés. – Tedd csak a hátamra. Nem kő! Ez ennivaló.

Ehető kő?! Ho-Pi most már tudta, hányadán áll. Persze hogy bolond ez a vénség! De hát cipelje, ha nagyon akarja!

A többi öt férfi is hasonló csomagok alatt roskadozott, és Ho-Pi szégyenleni kezdte a rokonságot. Hiszen ezek mind háborodottak!

Felhúzták-taszigálták mindannyit az Avas tetejére, és eléjük táalva a náluk levő húst, maguk is falatozáshoz láttak volna, ha az aggastyán kézzel-lábbal hadonászva várakozásra nem inti őket.

– Várj!... Várj! – hadarta titokzatosan, miközben csomagját bogozta. Csillámos, sárgásfehér kötőrmeléket kaparászott ki a batyuból, és a baltájával ledörgölt port rászórta a húsokra. – Most egyél! – biztatta kettejüket várakozóan.

Ho-Pi gyanakodva harapott pecsenyéjébe, és mikor megforgatta szájában a falatot, nyelvén addig soha nem érzett finom íz áradt el. Felkapta a követ, megnyalta, és ugyanazt az ízt érezte, akárcsak a húson.

– Mi ez? – faggatózott bámészan.

Az öregapó térdét verdeste, úgy mulatott Ho-Pi álmélkodásán.

– Só! – hangsúlyozta erősen a kifejezést. – Mondtam, hogy kő, amit meg lehet enni. Hehehe... – mekegett. – Só... só... só...

Ho-Pi gondolkodóba esett, és többé nem erősködött, hogy szórják el a haszontalan holmit.

A nehéz sózsákok terhe alatt esteledésre alig tették meg a hazaút kétharmadát. Ge-Og felfogta, hogy ezzel a vánszorgással éjfélre sem érik el a barlangot, és közben megveszi őket a hideg. Előreküldte tehát HoPit, hozza segítségül Pongékat, maga pedig máglyát gyújtva letelepítette embereit egy hótól védett körisfa tövében.

Nem sokkal később a kíváncsiságtól siettetve befutott a segélycsapat. Kérdőzködéseikre a megmentettek nem adtak feleletet, csak kínos nyöszörgéssel makogtak. A pihenő felfrissülés helyett eltompította őket, megszólalni sem volt erejük. Mind a hatot támogatni kellett a hátralévő úton.

Otthon izgatottan várták a vendégeket. Ka-Bor türelmetlenségében a barlangbejáratból lesett ki a sötétbe. Mikor végre betolonngtak az előcsarnokba, és a tűzfény megvilágította a jövevények vonásait, a varázsló égnék emelt kézzel bicegett oda a rokon vénséghez.

– Roff... a Látó! – ujjongott, levetkezve megszokott méltóságát. – Ka-Bor anyja fia, apja fia!... Ó! Ó! Fektesd a bőrökre!... A Látó... a Látó... – és örömben körülbabusgatta időtlen ideje, a hordák szertevándorlása óta nem

látott testvérbátyját.

Az öt fiatal a barlang langyos levegőjében rögtön mély álomba merült. Ka-Bor élesztgetése azonban Roffot ébren tartotta.

– Ó, “Ember, Aki Látja a Halált”, öcséd van előtted! – sipította KaBor ünnepélyesen, a horda feszült figyelmének középpontjában, és pislogva leste, milyen hatást okoz a név, mely akkor ragadt Roffra, amikor kiskorában megálmodta valakinek a halálát. – Ó, Látó – ejtette ki a nevet másodszor rövidebben. – Megismeresz-e?

Roff nevetésre húzta a száját.

– Megismerlek! – köhögte. – Te loptad el egyszer a nyakláncomat. A barlangban felharsogott a sziklarengető vigasság.

– Az nagyon régen volt – vidult a varázsló is. – És most hol tanyáztok? Roff a maramarosi havasok tájékát festette le előttük.

Ge-Og közbekérdezett:

– Aztán mennyi vadász kutatja az erdőt?

Látó, ha tud kétszázig számolni, ezt a kerek számot mondhatta volna, de ilyen tudomány híján határozatlanul intett:

– Többen vannak, mint a medvék! Pedig a Barlangi Dörmögő is sok arra. Jó tanya. Van ennivaló, és van a hegyekben só és még más is. – És hogy példával is szolgáljon, az egyik bugyor tartalmát a máglya elé öntötte. Sziporkázó hegyikristályok, szivárványos opáldarabok, tompa fényű j áspisok gurultak szét a csodálkozó vadászok elé.

Ka-Bor nem értette.

– De hát akkor... ha ennyi jó van ott... minek vándorolni?

– Minek? – válaszolt Roff. – Hát nem tudod? Hogy cseréljünk!

– Mi az? – bámult rá a varázsló.

Roff látta, hogy öccse valahol nagyon távol élt a világtól. Kirázta még egy zsák tartalmát, csupa kőfegyvert, külön kupacba rakta az ékköveket, a nyakáról levett kagyló- és borostyánláncot, azzal türelmesen magyarázni kezdett. Beszédéből kibontakozott az ősi kereskedelem képe, a hosszú, csoportos vándorutak ösvénye, csupa olyan dolog, aminek ott a keleti mocsarak és hegyek közt soha-soha hírét sem hallották.

– A vadászok sót meg fényes köveket keresnek, és fegyvert készítenek télen – magyarázta. – Tavasszal pedig arra mennek – mutatott dél felé –, le a hegyek másik oldalára, és mennek a nagyon nagy vízig, és ott szép kövekért azt kapják, ami nekünk nincsen... A nyár végén meg erre indulunk, átme gyünk ezeken a hegyeken. Arra mögöttünk még magasabb hegyek vannak, és odajönnek ősszel, amikor a hattyúk szálldosnak, a másik sós víz partjáról, aminek nincsen se vége, se hossza, és ahová a nap este belefűl, azok az emberek, akiknek olyan a hajuk, mint a kender kóca, és kék a szemük, és a

termetük nagyon magas. Ezek bátor harcosok, állatvért isznak, és nem vizet, és ilyen sárga köveket hoznak magukkal – emelte föl a borostyánláncot, hogy mindenki lássa –, meg fehér medvebundát, és elcserélik sóért, szerszámért, mert az ő országukban nem találni rendes fegyverkövet. Most is mentünk, mert nem tudtuk, hogy hideg lesz, és sok fehér víz...

– Én tudtam! – mormogta Ka-Bor.

– Senki sem tudta – erősítette Roff –, és mi eljöttünk, és ránk tört a hideg, a többiek visszamentek... egyszer... kétszer ennyien – számolgatta kavicsokkal, hogy hányan –, mint amennyien én és fiatal vadászaim vagyunk. Meghaltak már, mert a hegyek még messze vannak, és a hideg meglepte őket.

Ge-Og megvárta, amíg elhallgat, és akkor eléje tartotta a kalcedonból pattantott szerszámokat. Roff egyenként megforgatta a darabokat, és látszott szemén a csodálkozás.

– Cseréljünk! – ajánlotta azonnal.

Ge-Og magasra tartotta az árát. Kristályt, sót, borostyánt kért értük. Látó nem volt kicsinyes. Megadott mindent. Ge-Og Ma-Ra ölébe kaparta a szerzeményt, és utána gondolatokba mélyedt.

– Nekünk egész hegyünk van ilyen kőből! – És már látta, hogy tavaszfakadtán ő is elindul kincseivel a messzi világba.

VIII. FEJEZET

Mamut a jégcsapdában

Kétszer kelt fel a nap, de Roff kísérői még mindig aludtak. Amikor felébredtek, majdnem fél napig ettek egyfolytában a lópecsenyéből, s utána valósággal újjászületve vegyültek a törzstestvérek közé. Marcona, viszontagságtól edzett fiatalok voltak mind az öten. Izmaikon megfeszült a fehéren beforrott, sebhely szántotta bőr.

Bol-Don, a Dobos, a sorssal elégedetten egy vékonyra kapart irhával bevont fahengert szedett elő batyujából, és a tűz mellé telepedve térde közé szorította. Tenyere csattanva csapódott a feszesre vont hártýára, és a barlangot döngő, büfögő hang árasztotta el.

– Töm... töm... tom-pam... tom-pam... – pattogta a fadob, és különös, ütemes hangja megbizsergette a tunyáskodásból felneszelő hordát. Fülük mohón itta a zengő újdonságot.

– Töm... töm... pam... pam... – ellenállhatatlan indulat buzgott fel bennük. – Táncolj... táncolj... – követelte a dob... – tom-pam...

Mintha forgószél emelte volna fel őket ültükből, úgy ugrottak talpra a

vadászok, és Roff visongására... hóóójihóóó!... billegve, rezegve, topogó gyors táncba kezdtek.

– Hóóójihóóó!... – Ott hajlongott zötyögött kirobbanó lelkesedéssel már az egész horda a Dobos körül; tom-papa-pam... tom-papa-pam... – zengett, dongott a fadob, és a lábak ropták a táncot.

Az ütemes puffantás mind sebesebben csattogott, végül egybefolyt a pattogó dobbanásokkal, és a táncolok lihegve, kiáltozva pörögtek körbekörbe, szédülten. Amikor már a barlang tótágast állva ugrált szemük előtt, a dobdöngetés váratlanul megszűnt, és mindannyian kóválygó fejjel roskadtak a földre.

A vadászrokonok egyike, Tarr, a Nyomkereső, letört egy kövér jégcsapot a bejárat jégfüggönyéről, és hanyatt fekvé nagy élvezettel oltogatta vele szomját. Kívülről tisztán bezengett a szélvihar zúgása. Sivítva cibálta az erdőket, és a föl kavart hóból sáncokat rakott a barlang elé. Két napig tartott a hóvihar, harmadnapra elült, és még nagyobb dermedtséget hagyott maga után. A hideg még jobban fokozódott, a levegőben úszó jeges tűk cserepesre bökődtek a kimerészkedők arcát. A húshalmok tömegbe fagytak össze, a baltával kellett a combokról lefaragni szükséges adagokat. A patak fenéig befagyott, hasztalan lékelték meg a jeget, hogy vízhez jussanak. Minden cseppje szilárd volt és zöld. A jégréteg ráfeküdt a patakmeder homokjára.

Tökbödönökben havat olvasztottak. Ezt a lágy, íztelen levet itták, s csak akkor mozdultak ki a dermesztő külvilágba, ha a kényszer mindennél nagyobb volt. A máglya szakadatlanul égett, s ha lángja lohadni készült, mindjárt betódult az eltömött, szűk résen a csikorgó fagy. A férfiak egész nap vacskaikban heverésztek unottan, tétlenül. Sehogy sem volt ín्यükre ez a pihenő. Életük volt a vadászat, majd belegebedtek a tespedésbe.

Mert ugyan mit tehettek volna? A tájéket öles hó takarta. Még a járás is fáradságos volt. A vad üzése pedig a lehetetlenséggel határos. Ki volna képes most cserkészni? Sóvárgó irigységgel nézték a gyerekeket, akiket nem kötött a vadászméltóság, és kedvükre nyargalásztak egyik barlangfolyosón ki, a másikon be, hangos üvöltözéssel, kipirulva és izzadtan. A dob pattogására járt mindennapos tánc nem pótolta a vadászat féktelen rohanását, azt a jó, egészséges fáradságot, mely nyugodt álmod borított az elpihenőkre. A tánc után kedvetlenül fáradtak voltak, de hát táncolniuk *kellett!*

Bol-Don dobja bűbájos szerszám volt. Pattogó, dübörgő hangja úgy hatott akár valamilyen mámorító ital, akár a kender mérge. Megfosztotta akaratuktól azokat, akik hallgatták, s szaggatott, varázslatos zenéje mindannyiszor ellenállhatatlanul táncba csábította őket.

Ho-Pi sínylette meg legjobban a kényszerű tétlenséget, amihez a táplálkozás egyhangúsága is hozzájárult Roff ízt adó köve, a só ugyan sokkal

ízletesebbé tette a húst, de a folytonos szarvas- és lópecsenye sok volt a jóból. Tűrhetetlen vágyakozás lepte meg valami változatosság után. Friss, nedvdús harapnivalóra áhítozott. Micsoda jó íze is van a bőréből azon nyomban kifejtett bölényborjú combjának – gondolt sóvárgóan visszaemlékezve az elmúltakra, s megállt egy gondolatnál.

Vadászni lehetetlen, de hátha lehet halászni? A víz most kemény ugyan a hidegtől, de a hal nem mozdulhat. Könnyű lesz megfogni.

Az ötlet annyira föl villanyozta, hogy holmija közül sebtében kiválogatta és kezében meglóbálta a kőbaltát. Pong az imént járt kint, őt kérdezte meg:

– Elvitte a szél a jégről a havat?

– Elvitte – szólt a főnök a máglya mellett melegegdeden. – Hová még?

– Halászni fogok!

– Nem lehet! – vetette ellen Ka-Bor. – Megkeményedett a víz.

– Én kitaláltam a módját. Összetöröm a víz tetejét, és megfogom a halakat!

Erre a kijelentésre valamennyi vadász, mintha összebeszél volna, a szörmegúnyák után nyúlt. Indult az egész barlang. Henteregve bukfenceztek le a csúszós hegyoldalon. Alig vették észre, hogy elértek a patak öbléhez. Ho-Pi lerakta cókókját, és a parthoz közel Lilóval együtt baltákkal nekigyürkőzött. A vastag jégtábla kemény munkát adott. A többiek ezalatt tüzet gyújtottak a parton, és onnan lesték kettőjük fáradozását. Jégforgácsok röpködtek a levegőbe, és az üregből egyszerre kibuggyant a víz. Ho-Pi meztelen kézzel dobálta ki a lékből a jégdarabokat, aztán vetésre kész szigonyral letérdelt a nyílás mellé.

Készülődése ismét a jégre csalogatta a melegegdedeket. A várható eredménnyel vitakoztak.

Ho-Pi rosszalóan mordult rájuk:

– Hé... a halak elmennek, ha beszéltek! – Azzal a lékbe vágta a szigonyt. Ezüstpikkelyes pisztráng vergődött a felrántott eszköz szakállán. Nem is maradt ideje örülni, mert szinte egymás hátára úsztak a szabad vízfolthoz törtető halak. Lilóval kettesben alig győzték felszurkálni a zsákmányt. Mikor már halomban hanykolódtak a jégen, Ho-Pi elégedetten törölte le homlokáról a hidegben is kiütkező verejtéket.

– Elég lesz? – fordult kérdő szóval nézőközönségéhez, de nem kapott feleletet. Társai riadtan meredtek valahová a háta mögé, a ködbe. Ő is arra fordította fejét, és kellemetlen érzés futott végig hátgerincén. Alig néhány ugrásnyira tőlük, a vastag ködrétegben lassan, semmivel sem törődve, otromba állatoriaiás cammogott át a patak kiöblösödésének jegén. Oldalazó léptei egyre távolabb vitték a mozdulatlanul álló embercsoporttól, és az öles agyarpár között lógó ormánya, hatalmas füle, egész dombnyi teste fokozatosan ismét beleveszett a ködbe.

– Mozgó Hegy! – dadogta hideglelősen Csonkaujjú. – Nem látott meg bennünket. Szaladjunk, mert még visszajön.

Megszívlelték tanácsát. Összekapkodták a halakat, és eliramodtak. Pedig Ka-Bor szavai után nem volt okuk az ijedségre. Az Öreg Ember szelíd jószágnak festette le a mamutot, azt mondogatta, hogy a Mozgó Hegy csak akkor támad, ha mérges, azt azonban elfelejtette megmondani, hogy miért és mikor mérges, így inkább a futást választották.

A mamut tanyát ütött a völgyet borító fiatal tölgyesben. Zengő trombitálását ezután már gyakran visszhangozták a hegyek, s a fák ropogása főlhallatszott a barlangba, mikor ormányával valamelyiket derékba törte. Most már csak olyankor merészkedtek ki, ha csendben volt, de az első zajra megint szaporán visszabújtak a menedékbe. Az állatóriás mindamellett hasznára vált a hordának. Valóságos védelmezőjük lett. Tülkölése messzire elriogatta a völgyből a ragadozókat, amelyek a nagy hidegben csapatosan tódultak fel a Bükk rengetegeibe.

A Mozgó Hegy mindent legázoló, mázsás talpa, sújtó ormánya hamarosan megtisztította a tájéket a vadkutyától és ordastól egyaránt. Még a medvék is tiszteletben tartották felségjogait, és igyekeztek kikerülni a rengetegnek ezt a részét. Ezért az egyik éjszaka a hegyrengető trombitálásra, dühödtt viaskodás zajára ébredt barlanglakók képtelenek voltak kitalálni, melyik állat lehetett annyira bátor, hogy párviadalba mert bocsátkozni a félelmes nagyúrral. A láthatatlan tusa tombolása olyan méreteket öltött, hogy a kíváncsiság ingere legyőzte a rettegést, és a vadászok kitolongtak a barlang előtti földpadkára. Innét kandikáltak le: az eléjük táruló jelenet valóban bámulatos volt.

A hold majdnem nappali világosságot árasztott a tájakra, és az éles fényben tisztán kivehetően csatározott a Mozgó Hegy egy másik szörnyeteggel. Zömök termete egyhamrada volt a mamuténak, de kápráztatóan gyors mozgása kiegyenlítette hátrányát. Fejét leszegve rontott ellenfelének, hogy hasába vágja az orrából kinőtt dupla szarvat. Az ormány rettentő csapásai azonban minduntalan félresodorták. Ilyenkor megpördült maga körül, felhőt rúgott a hóból, és újra rohamozott. A két óriásivá nőtt árnyéka kísérteties küzdelmet vívott a havon, és a leselkedők kidülledő szemmel nézték ezt az árnyjátékot. A kígyózó ormány megint lecsapott, ráfonódott az orrtülkös fenevad derekára, és roppant rántással félig a levegőbe emelte súlyos testét. Rekedt röffenés visított fel újra és újra viharzón.

A mamut szuszogva döntötte oldalra kapálózó ellenfelét, és lábát rácsapva, teljes súlyával a legyűrt állat bordáira nehezedett. Felhallatszott a barlangig, ahogy törtek a csontok. A Mozgó Hegy vad haraggal gázolta az orrszarvul, amíg csak ellenfele el nem csöndesült, utána dörgő diadaltrombitálással, kényelmesen cammogva odébbállt. A győzelmi harsona beleolvadt a

messzeségbe, s ekkor a horda megmozdult, és lavinaként görgött le a küzdelem színhelyére. A férfiak késeiket előrángatva nekiestek az agyontiport, gyapjas orrszarvúnak, és szabdalni kezdték az olcsón szerzett prédát. Ge-Og baltacsapása elválasztotta az óriás fejét a rövid nyaktól.

– Láttatok már ilyet? – kérdezte a comb kikanyarításával foglalkozó Kígyótól, a kelet felől jött új vadásztól.

Az kését markolatáig a párolgó húsba mélyesztve felelt:

– Láttunk! Arra a hegyek között láttak már a vadászok. Most már csak kevés van belőle. Azelőtt sok volt, de mind elment. A szőke hajúak, akikkel csereberélni szoktunk, azt mondják, hogy most az ő földjükön, azon a vidéken legelnek, ahol a hegyek mindig jégből vannak.

Hajnalig tartott, mire az orrszarvút szétvagdalták és fölcipelték a megindult hóhullásban. A rövid havazást újabb fagyhullám váltotta föl, olyan csikorgó, hogy a madarak szárnysegetten hullottak le a fákról. A mamut a csata óta nem tért vissza a völgybe, és a férfiak, élve az alkalommal, kimerészkedtek, hogy összeszedjék a dermedt szárnyasokat. De nem hagyták el a menedéket, hanem csupán a környező hegytájon gyűjtögették a hófajdot, a varjút és a síkságról az erdőbe szorult tyúkféléket. A didergés a meleg prémruha alatt is elővette őket. Sorra eltűnedeztek, úgyhogy a hideget jól tűró Pong lassacskán egyedül maradt. Nyugton megtérhetett volna ő is. A fűzerbe kötözött madarak már hovatovább nem fértek el a hátán, de a vérebe oltott mohóság további szedegetésre sarkallta. Annyira elfoglalta a válogatás, hogy nem neszeit föl a tölgyesből előbukkanó mamut hangos szuszogására, de még a Mozgó Hegy talpa alatt összepréselődött hó csikorgására sem. A mamut kíváncsi hunyorgással fürkészte a bokrok között hajladozó főnököt, és minden ártó szándék nélkül a háta mögé került, hogy megszagolhassa ezt a szokatlan állatfaját.

Pong arra riadt, hogy egy rózsaszínű, nedvesen fénylő ormányvég lengi körül hangos szüresöléssel, és amint hátraugrott, pillantása találkozott a mamut magasról rácsodálkozó tekintetével. Szívdobbanása is elakadt a rémülettől. Halálfélelem viharzott át rajta. A megsemmisüléstől való rettegés ösztönös mozdulata lándzsáját a Mozgó Hegy legsebezhetőbb pontja, az ormányvég felé lökte.

A penge félig behatolt az ormányba. A fájdalom annyira elképesztette az állatóriást, hogy röpke másodperce tétlenül maradt. Aztán bűdülve felcsapta fejét, és a kötöskét kirázva sebéből, nehézkes vágtaival az eszeveszetten loholó Pong után rontott. A cserjével, sziklával teleszórt meredek oltalmába vette a menekülőt. Míg a mamut megsebzője után csetlettbotlott, addig Pong felhasználta mindazt az előnyt, amit a terep nyújtott. Nyílegyenesen fölfelé futott, s bár kis távolság választotta el a tomboló állattól, mire elérte a csupa

sziklarészt, a roppant mészke torzszok között szökdelve egerutat nyerhetett.

A barlang közel volt. Máskor meg sem pihegtette volna akkora iramodás, most azonban az út utolsó harmadán tüdejét gyilkoló szúrások hasogatták, és szédülés fátyolozta el tekintetét.

Az emberfeletti ijedtségtől némán zuhant keresztül a barlangküszöbön, és a benn tartózkodókat a nyílás közeléből a háttérbe terelte. Amikor nem akarták megérteni, vicsorogva vágta hozzájuk az el nem potyogtatott néhány madarat.

Ekkor elsötétült a bejáró, és a süketítő bögéssel benyúló ormány Pong hátába öklözött. Most már mindenki a legbenső kőtorlaszok mögé rohant. Onnan pislogtak a barlang bejárata felé. A taszigálás alatt dübörögve omlott le az útbá tett pár szikla, és a nyílás keretében megláthatták a Mozgó Hegy lábait, befelé kígyózó ormányát. A mamut böszülten tombolt a barlang előtt, és bár az alacsony bejárat lehetetlenné tette befurakodását, eszébe se jutott, hogy elmozduljon.

A barlanglakók viszont felfogták, hogy a Mozgó Hegy betörésétől nincs mit tartaniuk, és visszafordáltak a tűzhöz. Szörnyülködve hallgatták Pong kiabálva előadott kalandját, s néha-néha kifelé leselkedtek, hogy vajon mit csinál odakünn a félelmetes állat.

Cövekként állt a barlang előtt, időnként világgá eresztve egy-egy vad trombitálást.

Leszállt az esthomály, s a mamut még mindig a helyén maradt. Ott találta a reggel, a dél, sőt még a rákövetkező két nap is. Odabenn az első éjjel elfogyott a bekészített tüzelő, és az eledel sem futotta tovább. Balszerencséjükre az összehordott madarakat künn hagyták az "éléskamrában", ahol a ló- meg szarvashúst is őrizték. A barlang gyorsan kihűlt, és a horda szörmekbe göngyölődve, komoran kuksolt szerteszét a hálózugokban, szapora átkozódásokkal könnyítve rosszkedvén. Ez azonban nem csitította a sivalkodó, éhes gyerekeket. Az sem volt vigasz számukra, hogy a mamut is étlen-szomjan ácsorog ott kint hajmeresztő, konok türelemmel.

Harmadnapra már éhség kínozza a foglyokat, és ekkor kora reggel végre elmozdult helyéről a szörnyeteg. Hallották, ahogy letopog a lejtőn, és eldöcög valamerre. Felszabadultan tódultak ki, mihelyt a döngés elhalt, és mialatt az asszonyok tüzet élesztettek, a férfiak szaporán gondoskodtak a húsról.

A mamut a délelőtt folyamán már nem tért vissza, és pótolni lehetett az átbőjtölt napokat. Határtalan étvágyú falatozásukat déltájt különös, csengő, pattogó, mennydörgő robaj zavarta meg. A pataköböl tükrén kettéhasadt a jégpáncél.

Roff rémulten a hamuba ejtette a húsdarabot.

– Mi volt ez? – kiáltott. – Ó, testvéreim, mi ordít így?

Ka-Bor kavargó érzelmekkel fülelt, és várta a dörrenés megismétlődését.

Ámde hiába.

Annyit tudott csak, hogy nincs állat, amelyik akkorát bömbölne, és azt sem foghatta rá, hogy ézengés. De csak egy pillanatig volt zavarban, és már kivágta:

– Varázslat!... Valami szellem ordított!

Látó egyik kísérője, Dirk, a Nagyevő mindjárt csatlakozott:

– Csak kiabáljon! Ha nagyon ordítana, Ka-Bor majd elúzi! Ugye, Öreg Ember, el tudod kergetni?

– El hát! – hagyta helyben Ka-Bor, ha nem is mutatott hozzá különösebb kedvet.

Dirk folytatta:

– Csak Mozgó Hegyet nem lehet elkergetni. Megint idejön majd, mert szomjas a főnök vérére. Ha idejön, az nagyon rossz. Olyan rossz, hogy inkább menjünk, és dobáljuk meg lándzsákkal. Ha sok lándzsa éri, elpusztul, és nem jön többet vissza.

Tervét nagy csend fogadta. Még nagyon jól emlékeztek az orrszarvával vívott párbajra.

De a szélcsend és a napfény csatangolásra hívogatott, s mivel nem volt valószínű, hogy az éhes Mozgó Hegy másfelé jár, mint a tölgyesben, az pedig messze van, a vadászok egymás után kibújtak a barlangból. A nagy hóban nem mertek a patak mentére leszállni, hanem inkább a hegytetőre húzódtak, ahonnét szélesen áttekinthették a Hámori-völgyet. Havas felületén temérdek állatsapat szántott keresztül. Tarr a mélységbe intett:

– Nézd! Arra ment!

A vékony, frissen esett havon kiütközött a többi közül a mamut hatalmas nyoma. Végighúzódott a jégtükrön, és eltűnt a völgyfordulóban. Amint tekintetükkel követték, látták, hogy végigrezdül a befagyott öböl, s a délelőttihez hasonló zengéssel zezzugossá reped a jégréteg.

A hasadás árkától vagy százlépésnyire itt-ott víz csapott ki a óra.

A vízből néhány hal is kivetődött, s ezek vergődve ugráltak a havon. Lilo felélénkült.

– Gyerünk le – indítványozta –, megfogom a halakat!

Lefelé indultak a lejtőn. Lilo becsúszkált a halakért, Mika, a Hallgatag pedig a beszakadást kockáztatva a hasadásra merészkedett. A jég pattogott, hajladozott, de nem szakadt be. Tarr esze szokatlanul nekiindult:

– Cccc... cccc!... Ha Mozgó Hegy erre jön vissza – gondolkodott hangosan –, eltörik alatta a jég, ő beleesik, és nem tud kiszabadulni.

– Vaaa! Igazat mondtál! – kiáltott elismerően Csonkaujjú. – Bizony beleesik!

Pong más véleményen volt:

– Rossz beszéd! A Mozgó Hegy okos, meglát mindent, és kikerül a partra.

Ge-Og mindeddig szótlánul figyelte a vitatkozást, de ekkor élénken közbevetett:

– Nem kerül ki! Idecsaljuk! Pongra nagyon haragszik, és ha haragszik, akkor nem lát. A főnök a jégre áll, és ha jön a Mozgó Hegy, szaladni kezd. A Nagyúr dühösen utánaszalad, és beesik a vízbe.

Pong mérgesen tiltakozott:

– Nem szaladok! Én már szaladtam, és az nagyon rossz volt. Menjen más... Ho-Pi! Ő a leggyorsabb!

Ho-Pi felelet helyett futáspróbát tartott a jégen. Alighogy nekirugaszkodott, kiszaladt a lába alól a jég, nagyot puffant, és az oldalát tapogatva kecmertget vissza.

– Kétfelé megy a láb, és a kemény víz megüt! – dörmögte mérgesen, de hirtelen homlokára csapott. Kikaparászott iszákjából egy sörtés bőrdarabot, és azt talpára kötözte. Újra ráment a jégre. A rövid, durva sörték keményen tartották a lábat, nem csúsztak kétfelé, sőt futhatott is már kedve szerint.

S ekkor közeledően feldörgött a mamut trombitálása. Ho-Pi izgatottan lehányta szarvasbundáját, s a könnyfakasztó hidegben majdnem csupaszon indult a jégtükörre.

– Hó-hohohóóó! – terelte magára elnyújtott kiáltással az előcammogó állatfejedelem figyelmét.

A mamut megtorpant, rekedt röffeléssel nekilódult.

...Dröm... dröm... – dübörgöit a jégpáncél széles patája alatt, s Ho-Pi úgy érezte, hogy nem is a jeget, hanem a csontjait kalapálják a Mozgó Hegy öles léptei. Annyira lenyűgözte a rohanó mamut látványa, hogy – elfelejtkezett a futásról.

Pong előbb bámult ezen, de utána felüvöltött:

– Ho-Piii... szaladj!

Ho-Pit a hang magához térítette. Sarkon perdült, és szinte repült a hasadás felé, nyomában az ormányát csavaró mamuttal. Ho-Pi átugrott a szakadék vékony jégfedelén, és továbbszáguldott.

Várakozásuk ellenére a mamut is túljutott a hasadékon, amikor hirtelen beroppan a gyenge burok. Fél testtel zuhant a résbe. Mellső lába megbicsakolva támaszkodott a rianás innenső peremére, és tehetetlenül kigyózott ormánya is, miközben irtózatos erőfeszítéssel próbált kirugaszkodni. A vizet csapkodó hátsó lába tompa döngéssel törte darabokra a jeget.

Nem volt kiútja.

A vadászok örjöngtek örömben. Tele torokkal üvöltözve vették körül Ho-Pit, és öklüket rázták a mamut felé.

– Megöltük... megöltük...! – bömbölte Pong. – Nagy vadászok vagyunk!

– Azok! – vacogta szilvakék ajakkal Ho-Pi. A félmeztelenül eltöltött néhány perc elég volt ahhoz, hogy érzéketlenné fagyjon. Alig tudott lépést tartani a többiekkel, akiket hazafelé hajtott a dicsőség.

És a hurokra kerített Mozgó Hegy magára maradt haláltusájában. Teste elernyedtt az iszonyatos erőlködéstől, időtlen feje lecsuklott, és az ormányából kibuggyanó vérpatak mind vörösebbre festette a jeget. Késő éjszaka újra megmoccan, ormányát nehézkesen a gyémántos fénnel sugárzó csillagokra emelte, s utolsó erejét harsogásba öntve, elbúcsúzott a földi világtól.

IX. FEJEZET

Farkasvész – pusztul a horda

– A róka ravasz, a kígyó is az – fejtegette Pong mondanivalóját a máglya körül tanyázó hallgatóság előtt –, a Sörényes Úr ravasz és erős, a Mozgó Hegy pedig még ravaszabb, és még erősebb. És hol van a Sörényes Úr?... Csonkaujju megölte!... És a Mozgó Hegy a vadászokat taposta meg?... Nem és nem!... A vadászok a kemény vízre csalták a Mozgó Hegyet. Ki hát a ravasznál is ravaszabb, s az erősebnél is erősebb? Kicsoda, kérdezem én. Mi vagyunk azok! Mi vagyunk a legbátrabbak, a legerősebbek és legravaszabbak.

A horda tetszésnyilvánításán keresztül a barlangba verődött a mamut búcsúkürtölése. Pong diadalmasan kiáltott fel:

– Most vége!... Most... most! – Elégedetten sóhajtott, amikor a harsogás elfűlt.

– Élesítsétek a késeteket! – kiáltott. – Élesek legyenek. Reggel nagynagy vadat bontunk, és a szívéből eszünk!

Beszédét egyre hangosabb vontatott tutulás festette alá. Egy ordas hívta konkra a falkát. Künn a rengetegben, mind a négy égtáj felől, hasonló üvöltés nyugtázta a hívogatást.

A farkasüvöltés Ge-Og házi jószágában is felébresztette az ősi hajlamokat. Felrugaskodott fektéből, kifelé a szabadba. A barlang előtt megállt, éppen csak annyi időre, míg elcifrázhatta a választ, s azzal az embereket tökéletesen elfeledve, az erdőnek rohant.

Ge-Og nem búszult farkasa után. Azelőtt is megesett ilyesmi. Hajnalra majd csapzottan visszasompolyog, mint már annyiszor tette.

– Farkasok – dűnnyögte Bol-Don a tutulásra.

– Férgék! – felelt megvető mosollyal Ge-Og, miközben magára vonta takaróját. – Gyávák. Csak az anyafarkas bátor.

Ezúttal azonban tévedett. A tanácskozást befejezve alig szunnyadtak el, dühös kaffogás verte fel őket. Meglepetten, harapásoktól összemarcangoltan a

barlangba robbant a horda szelíd farkasa. Megvetve lábát szembefordult az utána tóduló ordasokkal, és a következő pillanatban már gomolyagban hemperegtek egymáson a bejárat közelében. Az erdőlakók eszeveszett méreggel tépték emberszagot árasztó társukat. Az éktelen zenebonára mindenki fegyverre kapott. Lándzsák repültek a bejárat felé, mások a máglyából ragadtak ki egy-egy szikrát köpködő fahasábot, és a parázsló doronggal verték a beözönlő farkasokat.

Ge-Og egy vén, deresedő bundájú hímmel akaszzkodott össze, baltájával csépelte a bestiát, de azért észrevette, hogy Mika a kiszorított farkasok után nyomakodik.

– Ne menj ki! – süvöltötte feléje a vad kiabálás, rémült gyereksírás, tébolyító farkasüvöltés közepette.

Mika vagy nem hallotta, vagy eleresztette füle mellett a szót, és kibújt. Egy pillanatra rá halálfélelemmel teli ordítás sürgette gyors cselekvésre Ge-Ogot.

– Segíts! – verődött be kintről. – Se...gííííts!...

Ge-Og baltájával szétzúzta a combjába harapó ordas koponyáját, és lefeszítve a húsát tépő állkapcsokat, kirohant.

– Mika!... Itt vagyok! – bömbölte, aztán két kézre fogva baltáját ütött... ütött... hogy visszaférközhessék a bejárathoz.

Bajtársukat nem találta sehol, csak sejtette, hogy ott hever a tajtékos szájjal egymásra ugráló bestiák alatt, és számára már nincs segítség. Amelyik fenevad nem férközhetett a konchoz, az öles ugrással szökött a feltűnő újabb áldozat felé.

Ge-Og gépiesen csapkodott baltájával... Egy!... lendült fel karja... kettő!... csapódott le, és... ismét beszakadt egy koponya... Ennyi farkas sohasem volt még egy rakáson... soha... és ezek mások az eddig ismert fajtáknál erősebbek, bátrak... hegyifarkasok!... Hogy parázslik a szemük... megették Mikát... engem is fel akarnak falni... – gondolta, miközben háttal beszorongott a bejárórésbe, és egy frissiben leütött farkasdöggel elzárta a többi elől az utat. Hemzsegtek a barlang előtt, mintha szentjánosbogarakkal hintődött volna be a keskeny földpad, szemük villódzott, és leheletük mint a köd gomolygott a hidegben.

– Tegyétek ide a tüzet! – recsegte kongó fahangon, mikor sikerült életét visszamentenie a barlangba. – Gyorsan!... Gyorsan!... Nem oda... egészen a lyukhoz... – És tekintetét le nem véve a bejáróról, pusztá kézzel igazgatta össze a paraszat.

Odaben Ge-Og jószágán kívül már nem volt élő farkas. Nyolc dög nyúlt el a barlang padlatán a sebeiket vizsgáló emberek között. Pong véres kezével hadonászva indulatosan mutogatott a házi farkasra.

– Ez vezette őket! – bizonygatta csökönnyösen, mert megint feléledt az Apró Népre vonatkozó babonája.

– Bolond vagy! – csattant rá Ge-Og. – Hát nem láttad, hogy harcolt ellenük?

– Az ám! – hült le a főnök. – Jól mondod, harcolt a többi ellen. De akkor mi hozta ide őket? – tanakodott fennhagon.

– A tél hozta! – krákgota Ka-Bor, és sebtiben egy követ vágott a tűz mögött felrémlő ádáz farkasporfára.

A máglya elől a bestiák szűkülve húzódtak vissza, s bent a barlangban lecsillapodtak a kedélyek. Az asszonyok ismét álomba ringatták a gyerekeket, majd maguk is leheveredtek. A férfiak nem tértek nyugovóra. A melegre kucorogva táplálták a máglyát. Csak most, a nagy felfordulás után fedezték fel, hogy valaki hiányzik közülük.

– Hol van Mika, Görbeláb fia? – kérdezte Roff recsegő hangon.

– A farkasok gyomrában! – mordult fel a combját fájlaló Ge-Og. – Kiment az égő fával, és megették... Annyian voltak, mint a homok a földön.

A kijelentés mély hallgatás követte. Roff tenyerével eltakarta szemét, s aztán felsőtestét himbálva éneklésbe fogott.

– Hó-hóóóó! – szállt a barlangkupola felé a halottas ének. – Hóhóóóó! – kapcsolódott a búcsúztatóba a vadászok zümmögése, és elsorolták Mika tetteit, hogy cselekedeteiről tudomást szerezzenek az éjszaka árnyai, és szívesen fogadják a messze útra tértet. A búcsúztató sirámot Ho-Pi szakította meg:

– Hallgassatok!... A farkasok falják a szikla alá tett húst! Hallottam, hogy kaparják a köveket!

Gyanúját megerősítette a morgással kísért csámcsogás. Ka-Bor bosszúsan, de vigasztalva legyintett.

– Nem baj! A Mozgó Hegy csontjain sok az enivaló. A farkasok elmennek, és mi feldaraboljuk. Azt mondom, amit Pong mondott: élesek legyenek a kések!

Az alatt kint az ordások hajnalra az utolsó morzsáig magukba tömték a felhalmozott élelmet, és elégedetten elvonultak.

A virrasztó vadászok kibátorkodtak abban a reményben, hátha megmenthetnek valamit a felprédált raktárból, de csak fehérre rágott csonthulladékot találtak.

Abbahagyták a haszontalan keresgélést, behúzódtak a tanyára, hogy felkészüljenek a mamutbontásra. Visszamenet meglátták egy kopasz bokor alatt Mika lemarcangolt koponyáját.

Mogorván tördeltek tüzelőt, és Mika testmaradványait összegereblyézve halotti máglyára rakták, megadván bajtársuknak a végtisztességet.

Cudar hangulatban kecmeregtek a halottégetés után a pataköbölre néző hegyoldal felé. Még búsabbá változott a kedvük, mikor meglátták a

mamuthulla körül tolongó állatseregletet.

Vörös bundájú rókák szaggatták sunyin a maguk peccsenyéjét a szemtelenkedő nyesteket pofozó, hatalmas barlangi medvék mellett. A mamut feje tetején hiúz nyávogott mérgesen a közelébe toladó vadmacskára, és a sok ingyenvendég fölött lusta szárnycsapkodással kóválygott egy méltóságteljes szirtisas. És minderre ráadásul a szemközti magaslaton felbukkant a csavargó farkasfalka. Mohó vonítással hömpölyögtek le a lejtőn, és belekavarogtak a többi közé.

– Átok... átok!... – rikoltotta Pong, és tehetetlen dühében sziklarögöket dobált a marakodók felé.

Roff megrángatta szőrmeujjasát.

– Menjünk! – szólongatta. – Nem tudjuk elkergetni őket.

Még egyszer jól megnézték az elvesztett zsákmányt, aztán keservesen visszafordultak.

A horda helyzete egy nap alatt nagyot romlott. A kényelmes pihenés korszakának vége volt. Az addig csak látogatóba járó életveszedelem állandó lakosként telepedett a nyakukra. Nap nap után, szélcsendben éppúgy, mint süvöltő orkánban, ki kellett menniük lesre, hajtásra, és örömnepnek számított, amikor a vadászesapat épségben, sebesülés nélkül tért vissza a barlangba.

A hó pedig hullott szinte megállás nélkül. Betemette az árkokat, elsimította a mélyedést, takarója alá gyömöszölte a bokrokat, és felpúpozza a földig hajolt fák koronáját. A kővé keményedett hó betemette a barlang száját, s alagutat kellett fúrni benne, hogy kijussanak a napvilágra. Ez a torlasz teljesen kizárta a világosságot, és a barlangba rekesztette a füstöt.

A fényel együtt künn szorult a levegő is. Az alagúton keresztül alig szellőződött az üreg, és a lecsapódó pára nyirkossá áztatta a sziklafalakat.

Mindez kikezdte a tanyázók egészségét. Hasogató csúz állt a tagjaikba, éles fájdalom szaggatta vállukat, karjukat, és mindjobban gyengültek.

Ka-Bor előre érezte, hogy a szakadatlan húsevés előbb-utóbb meghozza a maga böjtjét is, és nem győzte a cserkészésre indulók lelkére kötni, hogy szedjenek össze ehető gyökérféléket.

Ha másként nem lehet, kaparjanak elő a hó alól. Ezt legtöbben elengedték a fülük mellett. A vadászoknak nem volt sok kedvük ahhoz, hogy néhány szál hitvány gyökérért egész hódombokat túrjanak szét.

Az ötödik hónapja tartó tél valósággal kicserélte az embereket. A tűz mellett gornyadoztak, s aki elmozdult, igyekezett hamar a dolga végire járni, csak hogy mennél előbb visszasüppedhessen a tétlenségbe. S egyszerre csak felütötte fejét közöttük a betegség.

Bol-Don volt az első, akit előszedett. Napok óta fájdtotta száját, s azt

gondolta, ezért nem ízlik neki az étel. Eleinte ügyet se vetett rá. Mikor azonban evés közben egyszerre három foga törött ki a kemény falatban, odamászott a varázslóhoz.

– Ka-Bor – dünnyögte –, nézz ide! Kipotyogtak! – Megmutatta feketére színeződött, vérző ínyét.

– Mondtam! – háborodott fel Ka-Bor. – Mondtam, hogy ne csak húst, gyökeret is hozzatok! De ti süketek vagytok! És most a hús megvérzi a szájatokat, és kitöri fogatokat! Ez a szellemek büntetése.

Erre a beszédre valamennyien fájditani kezdték ínyüket, nyelvüket, s aggodalmas pillantásokat váltottak egymással. Tarr kinyögte a varázsló előtt a bűnbánó ajánlatot:

– Ha akarod, keresünk füvet meg gyökereket!

– Most már mást kívánnak a betegség ördögei – zörgött az Öreg Ember. – Olyan növény kell, amelyiknek kövér levele zöld, és széle fűrész, mint a csorba kés. De fölötte hó van, sok, sok hó! Tarr elsavanyodott, de azért vállalkozóan felelt:

– Elmegyünk érte, akárhol rejtőzik. Ám sok fünek kövér és fűrész levele. Gyere velünk, és mutasd meg!

A varázsló ráfordult:

– Bajt mondtál! Ka-Bor nem mehet! Őrá haragszik a hideg, elveszi lélegzetét, és nem engedi menni!

Roff segített a bajon.

– Tudom, milyen fű az! Én is megyek! Mert már az én fogam is lazul. Leintette a készülődő Pongot meg társait, és a saját embereit parancsolva maga mellé, elbaktatott.

Ge-Og képzeletben követte Roffék útját, és hosszú hallgatás után ásítva szólt:

– Most már odaértek.

Kint éppen ekkor puffanó robaj hangzott. Felfüleltek, aztán megint közönybe süllyedtek. Csupán Lilo törte meg a csöndet:

– Fehér víz gurult le a hegyről.

Az újabb hosszú hallgatást Ka-Bor törte meg.

– Jönnek! – mondta.

Kint közeledve csikorgóit a jég.

–...topp... topp... topp... – tappogtak a közeledő léptek, és Tarr támolygott be – egyedül.

A várakozók közé szédelgett, s mire kiszakadt belőle a szó, valamennyien tisztában voltak azzal, hogy itt az új csapás. Tarr borzadva nyöszörögte:

– El... eltemette őket... mind... a szaladó hó!

A kérdésekre nem adott felvilágosítást, csak egyet hajtogatott szüntelenül,

eszélős módon:

– Menjetek... menjetek!

Biztatása felesleges volt. A bajtársakat ért veszedelem elsöpörte a vadászok tunyaságát. Ka-Bor is elfelejtette, hogy hadilábon áll a hideggel, s a fölkkerekedő mentőcsapattal tartott. Pong és Ge-Og támogatta fel a hegytetőre. A betemetettek lábnyoma vezette őket a szerencsétlenség színhelyére.

A tető szélén lógó hópárkány leszakadása idézte elő a bajt, és amikor aláereszkedtek a lavina szántotta ösvényen, a fennragadt hóereszről egyre-másra váltak le a meglazult, jeges rögök, újabb lavinákkal fenyegetve az erdővilágot. A széttört roppant hógömb roncsai befedték a hegy lejtőjét. Pong a kigyózó menetsor élén tétován megállt. Ugyan hol, merre keressék ebben az egyformaságban az eltűnteket?

– Tarr nem jött el! – dörmögte. – így nem találjuk meg őket. Tétován álldogáltak, Ge-Og farkasa szimatolva szaladgált körbe, majd ugatva iramodott valami láthatatlan cél felé.

Mire gazdája utánanézett, már meg is torpant, és lehasalva vonítani kezdett. Ge-Og hozzásietett, és látta, hogy a hóból egy görcsösen ökölbe szorított kéz nyúlik ki.

– Ide, ide! – ordította, ahogy torkán kifért, és már vájta is a gödröt a kar mellett. A farkas kurta vakkantással szintén a havat kaparta.

A hideg szemfödő alól az áléit Roff került felszínre. Révetegen körülnézett, majd kinyitotta ökölbe csukott tenyerét.

– Mondtam, hogy ismerem?! – dugta Ka-Bor orra alá a duzzadt levelű, sárgászöld zuzmót.

Öccse megrázta.

– Hol vannak a többiek? – kiáltott rá.

Roff Ho-Piba karolva feltápászkodott, és tájékozódóan méregette maga előtt a havat.

– Itt! – bökött rá egy jókora hódombra. – Lyukat ástunk a hóba, nagy lyukat, itt is, ott is – magyarázta –, hogy megtaláljuk a fület... Sokat láttunk, s akkor jött a guruló fehér víz, és sötét lett minden.

A sok kéz gyorsan kihantolta a jeges sírt, és napvilágra hozta előbb Bol-Dont, aztán Dirket és Úrt. Alig-alig pislákkolt bennük az élet, s ugyancsak kevés hiányzott, hogy a halál egészen kilopja lelküket.

A havas dörzsölés azonban megtette a magáét. Bol-Don és Úr úgyahogy visszanyerték erejüket, Dirk azonban, bár beszélt, de mozdulni nem tudott.

Mentés közben el is felejtkeztek a gyógyfűről, és ha Ka-Bor nem kiabál rájuk, otthagyják a keserves áron megszerzett zuzmócsomókat az üregben és szerte a havon.

A zuzmópép ugyan már nem tudta megakadályozni a betegség

elharapódzását, de legalább enyhítette a nyavalyát, és egyéb küzdelmesen megszerzett gyökér- és fűfélékkel vegyítve lassan helyreállította a horda egészségét. A betegség után valósággal megcsömörlöttek a hústól. Ezután már olyan eleségen éltek, amit a földtől tudtak kicsikarni. A mókusok odvából raboltak száraz gyümölcsöt, és vad helyett lépes mézre vadásztak.

Ka-Bor pálcáján egyre szaporodtak a holdtöltéket jelző rovátkák, és az Öreg Ember mind aggodalmasabban rágcsálta szakáilát. A tél idestova hét hónapja dühöngött, és nyoma sem látszott annak, hogy megelégette volna a duhaj kodást. Pedig a romlott levegőben és a sötétségben majdnem áttetszővé csenevészedett a horda reménysége, a gyereksereg.

Dirk is sóváran várta a tavaszt. Azt remélte, hogy fullasztó köhögését, amit a lavina alatt szerzett, meggyógyítja az első napsugár.

Ezt azonban nem érte meg. Egy szokatlanul derűsen beköszöntő reggelen megölte a köhögés.

Felcicomázták, hűlt testét vörös anyaggal bekenték, és négyen kivitték elégetni. Alig fordultak ki a barlangból, Ge-Og gyászos feladatához egyáltalán nem illő viselkedéssel, kergén ugrándozva rohant vissza.

– Víz csöpög a fákról! – újságolta lelkendezve. – Olvad a hó!

X. FEJEZET

Ge-Og, a messziről élő

Olvadt. Kezdetben alig egy-két vízgyöngy pergett le a fák hősüvegéről, és rögtön meg is üvegesedett az árnyékban, de aztán a kikelet egyre jobban erőt vett a halott világon. A vékony patakfonalak csörgedezését már csak az éjszaka lehelete némította el, mígnem a feltámadó déli légáramlat megtörte a hideg éjszakákat is. A pataköböl jégpáncélja ropogva töredezett szilánkokra. A Szinva medre képtelen volt befogadni a növekvő vizet. Folyammá dagadva előntötte a völgyeket. Egyszer csak kipattantak a rügyek.

Amikor a tavasz beköltözött a hegyek közé, egyik napról a másikra felzendült az erdő. Madárdal csattogott szüntelenül, és az állatok más hangon bögték, mint eddig. A horda a tavaszi szél első fuvallatára lerontotta a barlang nyílását elzáró, feketére füstölődött kőfalat, s a napfény és a levegő behatolt a bűzös tanyára. Most már naphosszat sütkéreztek a verőfényben, és senki se bűjt addig a barlangba, míg nyugovóra nem hajlott az égboltról lesugárzó aranytányér.

A kikelet mindenkit felélesztett, és felszabadultan vágta neki a tengerré duzzadt vidéknek. Különösen Roffot és legényeit fogta el a nyugtalanság és a honvágy. Kora hajnalban, mikor még vastag köd gomolygott a tájékon,

cserkészésre indultak, és vissza sem kerültek esteledés előtt.

Ge-Og hűségesen velük csatangolt, edzette izmait az egyre közelebbi vándorlásra, mert feltett szándéka volt, hogy elmegy Roffékkal a testvérhorda tanyavidékére. Az indulást akadályozó feneketlen sár szikkadt, és a bokrok fehér meg sárga virágköntösbe öltöztek, mikor Roff végre kiejtette az áhított szót:

– Elszaladt a víz a nád közül! Reggel megyünk! Hazaértük! Ge-Ogot Ka-Bor tiltó kézmozdulata állította meg.

– Csinálj áldozatot, mielőtt bemegy! – fogadta a varázsló. – Nagy ajándékot adj, mert mialatt távol voltál, fiút küldtek neked a szellemek!

Ge-Ogot forróság öntötte el a hírre. Kimarkolta iszákjából a Rofftól cserélt hegyi kristályt, és odahajítva az Öreg Embernek, félrelökte maga elől, majd hálakiáltozással a barlangba futott.

Látó elragadtatva rázta fejét.

– Fiú! – recsegte. – Ez pompás előjel! Szerencsés lesz utunk! Ám azt hiszem, Ge-Og nem tart velünk, és ez rossz újság! Itthon marad, hogy lássa a fiát.

De Ge-Og szándékát fia születésének örvendetes eseménye sem változtatta meg. A fiú megérkezését ünneplő, hajnalig tartó hangos vigalom után búcsúpillantást vetett a hópárduc bundájába pólyázott, szuszogva alvó csöpp teremtésre, s Ma-Rához fordult.

– Mire a gyümölcsök érni kezdenek, Ge-Og megint itt lesz, és annyi szép holmit hoz Hollószárnynak, hogy irigyelni fogják az asszonyok! – mondta búcsúzóul, aztán vállára vetve batyuját, Roffhoz szolt:

– Látó! A hegyek fölé kúszik a nap... Előre! – És magához futtyentve farkasát, kilépett az üde hajnalba. Roff a láthatáron túl már úgy ismerte a mocsárvégtelenség rejtett ösvényeit, akár a tenyerét, és biztosan vezérelte követőit a máramarosi havasok felé. Tíz nap alatt átvergődtek a Tiszahátság meg az Ecsedi-láp határtalan ingoványain, és újra fenyvesek közé jutottak.

– Négyszer, igen, még négyszer gyűjtünk tüzet éjszakára... és akkor ott leszünk, ahol a hegyekben só van, és örülünk, mert jó dolog az, ha a vándor meglátja a testvérek tüzet... – magyarázta Ge-Ognak.

Az otthon közelsége azonban akkora sietségre sarkallta őket, hogy harmadnap alkonyatkor már a máramarosi sóbányavidék kellős közepén jártak, a horda táborhelyének közelében. Iramodva talpaltak át a lucvadonnal borított hegygerincen, és amint a tábort bújtató zegzugos völgynek fordultak, az erdő belsejéből valami szokatlan búgó hanggal keveredő, ijedt szarvasbögés tört ki.

Roff megtorpant, és Ge-Og ámulására hujjogást eresztett a levegőbe három – örömeiben ugrándozó – társával egyetemben.

– Hallod? Tülkölnek! – vetette oda ragyogó arccal Ge-Ognak. – Ők üzik a szarvast!

A hujjantásra a tisztás túlsó szélén, mintha a földből kelt volna ki, zömök emberalak bukkant fel. Szemét tenyerével beárnyékolva kémlelt a feléje sietőkre, és fölemelte lándzsáját.

– Hóó... Roff!... Látlak! – csengett kiáltása. – A Bagoly vagyok!

– Hé!... Incs!... Látlak! – rikoltotta az üdvözlést Roff is.

Mire Incshez értek, már a tisztáson zajongott az odasereglett vadászcsoport. Valóságos diadalmenetben vonultak le a mélyebben fekvő hordaszállásra.

Az örökre elveszettnek hitt Roffék megérkezése fenekestül felforgatta a tanya rendjét. Kurjongatva tapogatták végig a hazatértek testét, hogy vajon csakugyan elevenek-e.

Incs szétpüfölte a tolakodó embergomolyagot, és az érkezetteket a főnöki tűzrakáshoz vezette. A többiek tisztos távolban telepedtek le. Az öles termetű Ge-Og eltekinthetett a sokaság feje felett. A lobogó máglyák már eddig is meggyőzték Incs törzsének nagyságáról. Tíz máglyaalja ember sok, nagyon sok, egyenként megszámolni nem képes senki sem!

Az ő hordája, amikor a legtöbben voltak, elfért két máglya alatt.

Incs, a Bagoly, azt gondolta, hogy ez a nagy szál, csoda módon szelíddé babonázott farkassal járó legény azért nem ül le, mert még nem végezték el vele a barátság szertartását. Torkát köszörülve fölemelkedett tehát, és a hagyományos ördögűző jelet a levegőbe rajzolva, elmormogta az ígéket:

– A te testvéred az én testvérem, és az én barátom a te barátod! Ülj a tűzünkhöz, egyél, és aludj békén!

Ge-Og illő méltósággal ismételte el a szövetségkötő mondatokat, és kényelmesen lekuksolva alaposan megnézegette a főnököt. Találkozásukkor a homályban nem vehette ki arcvonásait, és termetéről fiatalnak ítélte, míg a tűz világa barázdált arcú, szürkülő hajzatú, élete delén járó férfinak mutatta Incset.

A főnök kedveskedően megcibálta Roff szakállát.

– Látó! Hát hazataláltál?

– Haza! – bólogatott elégülten Roff.

– És hol hagyta Dirket meg Mikát?

– Dirk mellét a köhögés rága ki, Mikát a farkasok falták fel! – számolt be a halottakról az öreg. – És azok a fiatal bolondok, akik a hó elől errefelé fordultak a mocsárból, tán eljutottak a tanyára? – kérdezte most már ő is.

– Nem! – rázta meg üstökét Incs. – És azok sem, akik a Nagy Víz partjára mentek dél felé. Gonosz év volt ez. Nem volt sok bőr, amikor eljött a hideg, és a vadászok kékre fagytak. Sokan meghaltak. Aztán meg nagy lett a hó, nehéz

volt a vadászat, és éhezünk. A Barlangi Dörmögők megszaporoedtak, verekedtünk velük, a barlangba akartak jönni, ahol mi laktunk. Volt sírás és jajgatás. A fegyverek nem jók a Dörmögők ellen! Mondtuk az öregeknek, hogy csináljanak jobb fegyvert, de elvette eszüket a tél, és nem tettek semmit, így hát agyonvertük őket, hogy ha nem tudnak segíteni, hát ne egyék az enivalót... Úgy ám!

– És azóta elmentek a medvék? – érdeklödött Ge-Og. Incs lemondóan legyintett.

– Nem mentek! Itt vannak mind! De most szelídek a tavasztól. Ti is verekedtetek velük a télen?

Roff felelt:

– Arrafelé most nincs sok Dörmögő. Ott a Sörényes Úr tanyázik, és megöltük a Mozgó Hegyet! Pompás vadászkönyék. Ott olyan fegyverkő van, hogy azt nem látta még a harcosok szeme! – És sorra rakosgatta a kalcedon fegyvereket a főnök elé.

Incs sóvárogva tapogatta meg egyenként a szerszámokat, és kívánó sóhajjal lökte vissza Roff elé. Az öreg a baltát vezére kezébe nyomta.

– Neked adom! A zsákomban van kés, lándzsa és balta, csak fára kell kötözni. Úgy gondolom, hogy ha a Dörmögők nem mennek el, és haragosak lesznek megint, menjünk el mi! Menjünk oda, ahol Roff és a fiatal vadászok melegedtek a télen.

– De honnan veszünk akkor sót? – aggodalmaskodott Incs. – Anélkül mi már nem eszünk húst.

– Viszünk magunkkal; minden férfi és asszony vigyen, és ha elfogyott, eljövünk érte megint. A fegyverkő többet ér, mint a só, és azért jó ott lenni.

– Később beszélünk még erről! – fejezte be hirtelen a beszélgetést Incs. – Most hozzák ide az asszonyok az enivalót, és együnk, aztán üssék meg a dobokat, és táncoljunk, mert a vadászok hazatérése mindig nagy öröm!

Nem is lakoma, de mértéktelen tobzódás volt az, amit a testvértörzs művelt a megkerültek tiszteletére a dobok pufogása és egy másfajta, döngicsélő hangszer zümmögése mellett.

A nap már magasan járt, mire Ge-Og másnapra kialudta mámorát. Felkelt, és odafordult a vele együtt tápázkodó főnökhöz:

– Incs, köszöntelek!

– Jó álmot adtak a szellemek? – kérdezte Incs.

– Jót! – bizonykodott Ge-Og. – A ti alvóhelyetek puha és meleg. De én szeretném tudni, hogy hogyan veszitek ki a hegyből a sót.

A vendég kívánságát megtagadni sértésnek számított, tehát Incs – bár sem teste, sem lelke nem kívánta az éjszakai tánc után a mozgolódást – intett Ge-Ognak, hogy kövesse.

A barlangba mentek, s fáklyát gyűjtve, a legkülönbözőbb vadak prémjével tömött sziklaodún keresztül egy keskeny résen a hegy gyomrába jutottak.

Szennyesfehér sziklából álló útvesztőbe kerültek, hol a fáklyák rőt fénye sziporkázva verődött vissza a csillogó kristályokról. A tömbökön tisztán látszott a fejtőbalták nyoma.

– Ez mind só? – bámult Ge-Og.

– Nyald meg! – dörmögött Incs.

Ge-Og megtette, és elismerően bólogatott.

– Nagy kincs!... Nagyon nagy kincs! Ezt a főnök is elismerte.

– Nagy kincs, és a barlang jó! Amikor jöttek a Dörmögők, az egész törzs ide húzódott. De mégis sok pusztult el. Fáért kellett menni és húsért, és az erdőben minden fa mögött volt egy medve... Úgy lesz, ahogy Roff mondta, mert az okos dolog. Mind elmegyünk innen, és a barlangot betömjük, hogy más ne találja meg a sót. Nem ölnek meg a vadászok, ha odamegyünk?

– Nem ölnek meg! – felelt Ge-Og. – Egy vérből valók vagyunk.

Kimenet belebotlott egy földön heverő pengetőszerszámba. Ilyen muzsikált múlt este a tánchoz a dob mellett kettő is. Ge-Og fölvette, és töviről hegyire megvizsgálta. Pengette, majd megfeszítette a húrt. Az heves rugódással vágódott vissza, és messziről röpítette Ge-Og kezéből a pengetéshez használt fűcskát.

– Hóóó... hisz ez fegyver! Ez új fegyver! – kiáltott felindultan. – Ha nagyot csinálunk, még a lándzsát is eldobja.

De Incs bosszúsan lehűtötte.

– Megpróbáltuk! Nem jó. Dobja, de nem oda, ahová kell. Mindig másfelé megy!

Látva, hogy a vendégvadász tovább töpreng, letört egy bokorhajtást, és megtisztogatva Ge-Ognak nyújtotta.

– Próbáld meg te is, ha akarod!

Ge-Og kikeresett egy mohos sziklát, kilötte az ágat, és leverten tapasztalta a főnök igazát. Repült a vessző, de egészen máshová, mint ahol a szikla volt. Eldobta a haszontalan szerszámot, de azért ezután is rajta járt az esze. Élte a törzs közös életét, vadászott, kóborolta a hegyeket, fejtette a sót, de a pihenés óráiban ellopakodott társai közül. Végigtanulmányozta, melyik fa milyen szívós, és a legjobbnak talált kőrifából erős őzbélhúrral majdnem akkora íjat szerkesztett, mint önmaga.

Arra egykettőre ráötlött, hogy ennél a szerszámnál a sikeres megoldás titka a röpített vessző megformálásában rejlik. Százszámra gyártotta a dardafiókákat, könnyűt, nehezet, rövidet, hosszút, vékonyát, vastagot. Az egyik túl súlyos volt, és nehezen repült, a másik sebesen szállt, de ferdén. Végre megállapodott az égerhajtásból faragott vesszőnél, és eltalálta azt a

nagyságot is, amelyik a legjobban száll a messzeségbe.

Kitapasztalva a szerkezet csínját-bínját, rengeteg próbával elérte, hogy tíz vessző közül kettő-három többé-kevésbé célba talált. Ez az eredmény alig volt több a semminél. Mit ér az olyan fegyver, amelyiknél a véletlen őrzi gazdája életét?

Ge-Og tisztában volt fegyvere gyengeségével, de akárhogy is töprengett, nem jutott odáig, hogy nyílveszője a kivetett lándzsa biztonságával fúródjék a célpontba.

A virágillatos májusi délután órái sorra elperegtek, miközben egy eldugott tisztáson üldögélve tűnődött nagy gondján, anélkül hogy tapodtat is közelebb került volna a megoldáshoz.

“Miért nem tudom megcsinálni?” – rágódott a dolgon.

Gondolatait átható vércsevijjogás zavarta össze.

Két egymásba kapaszkodó fészekfosztogató verekedett fönt a kékségben. Csőrük csomószám szaggatta ki egymásból a pihét. Ge-Og most már nagy kedvteléssel leste az ádáz párviadalt: vajon melyik lesz a győztes?

A világosabb színű madár cselező szárnybillentéssel elrebbent a másik elől, és mielőtt az megfordulhatott volna, már farktollait szaggatta. Röpké másodperc múlva a kicselezett héja megfutott. A futás előtt káprázatos repülőmutatványokkal remekelt, de most bukdácsolva imbolygott, és a fák alatt keresett menedéket. Ide-oda csapongott, és bármint igyekezett, nem volt képes kitérni üldözője elől. Faroktalan sutaságában olyan mulatságos volt, hogy Ge-Og harsányan felcacagott... S aztán... mintha görcs állott volna gégéjébe, elcsuklott a hangja. Az öntudata küszöbe alól eszébe világlott a magyarázat: *Nem tud repülni, mert nincs farka, nem tudja kormányozni az útját!*

S ezzel rábukkant a nyílvesző titkára is. Persze, hogy a vessző sem repülhet egyenesen, ha nincs kormánytolla.

Bánta is ő, miként végződik a vércsecsata. Mintha élete függne ettől, úgy figyelte, hová hullanak a kitépelt tollak, és nagyobb vigyázattal szedegette fel őket, mint a legdrágább kincset.

Aztán megszűnt számára a világ. A kettéhasított tollakat kétoldalasán a legjobb vessző végére erősítette, és mikor így feltűskézte, célt keresett.

A fák alatt sunyi, vörös bundás róka surrant, bundája éppen csak kivillant a bokrok nyílásain. Ge-Og rákapta az íjat, és már suhant is a kőhegyű vessző – ... s a róka vonítva fölhemperedett. Mire hozzáért, ki is fújta páráját. Az izgalomtól reszketés állt a lábába, amint megfordította az elejtett rókát. Hangosan felsóhajtott. A nyílvesző teljesen átverte a vörös bundás horpaszát. Hegye a teste másik oldalán kandikált ki.

Győzött! Ilyen fegyverrel a harcos, a vadász úr minden élő, mozgó

teremtmény fölött.

A táborban azonban, bár szíve telve volt büszkeséggel, szót sem ejtett az íjról. Másnap délelőtt magányos kóborlásra indult, és hazatérve magához csődítette három leghűségesebb társát. Úrt, Bol-Dont és Tarrt.

– Délután medvére vadászunk! – mondta olyan hangon, mintha járkálni hívta volna őket.

Bol-Don felhúzta szemöldökét.

– Betegség van a fejedben, hogy ezt mondd?!

– Ge-Og feje nem beteg. Medvére vadászunk! – állhatatoskodott. – Ha nem jöttök, egyedül megyek!

– Megyünk! – döntött Úr. – Gonosz vadászat lesz, és ezért menjünk együtt.

Tarr Bol-Donnal helyeslően bólintott, de újra megriadt Ge-Og szavától, hogy nem lesz a vadászat gonosz, ellenkezőleg: könnyű, nagyon könnyű!

Több szó nem esett a lesről, csak akkor néztek össze kelletlenül, amikor észrevették, hogy Ge-Og a tábortól távol fekvő félreeső kis forrás felé vezeti őket, ahová a hatalmas Dörmögők közül is a legnagyobb hím medve szokott ellátogatni.

– Beteg a feje! – súgta Bol-Don Tarnak. – A nagy Dörmögő megesz bennünket!

Ge-Og elbújtatta kísérőit a forrás melletti csalitban, maga pedig egy kökénybokor mögé húzódott, ahonnan szemmel tarthatta a tisztástól a völgybe vezető csapást.

A tisztáson muzsikáltak a méhek, egy vörösbecy csattogva ugrált a földön. A természet nyugalmat hirdetett, de bezzeg nyugtalan volt a három vadász. Mozdulatlanul feküdtek a fűvön, mégis annyira izzadtak, akár a legkeményebb munkában, és amikor a forráshoz vezető ösvényen fojtott szuszogás, dörmögés hangzott fel, hátukon végigfutott a hideg.

– Itt van! – lehelte Tarr, és dárdáját megmarkolva ugrásra kuporodott, aztán bárgyún meredt érthetetlen furcsaságot művelő vezetőjükre.

Ge-Og eldobta lándzsáját, baltáját is a gyepre fektette, amikor a két ember magasságú medveszörnyeteg felbukkant, s villanásszerű mozdulattal emelte fel az íjat. Ő is átborzongott a nagy próba előtt, szíve a torkában vert, mintha ki akarna ugrani mellkasából. A medve gyanútlanul közeledett.

Ge-Og a távolságot méregette, aztán összecsikorgó foggal kilépett a bokor mögül. A Dörmögő rögtön észrevette.

Dühös ordítással két lábra állt, ölelésre tárva derékvastag mellső lábait.

A vakmerő vadász minden porcikájában érezte, hogy elérkezett a pillanat. A húrhoz illesztette a vesszőt, és hegyét lassan a dühödten bömbölő medve nyaka felé fordította, oda, ahol a bozontos áll alatt az ér kigyózott.

Majdnem magánkívül felrikkantott... zengett a húr, és röppent a nyíl a

levegőn át. Vak biztonságérzet öntötte el egyszeriben. Csak a medve szíve tájkát látta, minden más elködösödött előtte, és nyomban kilőtte a második vesszőt. Megbűvölten nézte, hogyan fűrődik a kócos szörbe, és füle mennyei zeneként itta a halálra sebzett fenevad ordítását. A Dörmögő lassan négy lábra ereszkedett, és fetrengve nyúlt el a kiáradó vértócsában. Ge-Og soha-soha nem érzett nagyobb diadalt. Mialatt a Dörmögő kilehelte páráját, magasra emelte feje fölé az íjat:

– Látjátok... látjátok... ez ölte meg!

Tarr és társa lába szinte a földbe gyökerezett a bokrok mögött. Eszükkel alig-alig mérték fel a sebesen lepergő eseményeket, s amikor a rengetegeg zsarnoka ledőlt, anélkül hogy megsebzőjéhez közel jutott volna, kezdték megérteni, hogy amit láttak, az az ember hatalmas győzelme volt a dúvadak fölött.

Ordítva futottak Ge-Oghoz, megragadták karját, és eszeveszett loholással vonszolták magukkal a tábor felé. Tarr elől rohant, és üvöltözése messze harsogott:

– A Messziről Ölő... Ge-Og, a Messziről Ölő!...

XI. FEJEZET

Az új népe

A tábort fenekestül felkavarta a hír, hogy Ge-Og kezében fegyverré, távolból ölő fegyverré változott az az eszköz, amit a törzs vadászai félrelöktek. A tanyavölgy teljesen kiürült, szélvész sem seperhette volna tisztábbra. Egymást előzve vágatott a nép a forráshoz, hogy részese legyen a csodának. Ge-Og kenyeres pajtásai melldüllesztve fűrődtek a barátjukat elárasztó dicséret hullámaiban.

Körülállták a medvét, s újra végigkiabálták a Dörmögő halálának történetét.

–... és akkor két madárszárnyú dárdát dobott fegyverével a Dörmögőre... huss... huss – repültek, és a rettentő Dörmögő elesett, és a földet tépte kinyájában, és meghalt, mert a tollas vesszők átjárták a torkát meg a szívét... Ge-Og okos, Ge-Og bátor, Ge-Og az új fegyver ura, a Messziről Ölő...

– Vigyük a Dörmögőt a tanyára! – szállt szájról szájra az ösztökélés. Zsinórt hurkoltak a kimúlt fenevad lábára, és a vontatóháncsba akaszkodva, szakadatlan ujjongás közt szánkázatták le a völgybe. Rudakkal ülő helyzetbe támogatták a máglya mellett, és mialatt Roff Inccsel együtt kitördelte a rémállat karmait, hogy nyakláncra fűzzék a győztes számára, körbefogozva körülkeringték, táncoltak, énekeltek.

Bár ez egyszer alapos okuk volt mulatozásra, nem éltek túlságosan az alkalommal. Mihelyt a nagy állatot kifordították bundájából, abbahagyták a vigadozást. Ahány vadászt és vadásznövendéket számlált a törzs, mind annyifelé tódult ijnak, nyílvesszőnek való fáért. Feláldozták éjszakai pihenőjüket, és Ge-Og utasítására buzgó hévvel, áradozva mesterkedtek össze az íjakat.

Felfordult napok követték az új ünnepét. A férfiak megmámorosodtak a felülmúlhatatlan ölőszerszámtól. Reggeltől estig csapatostul hujjogatták a bozótot, okkal, ok nélkül lődöztek minden madárra, állatra, és gyerekes visongatással örvendeztek az elejtett zsákmánynak.

Ge-Ogot földöntúli hatalmasságként kezdték tisztelni, és elhalmozták ajándékokkal. A legszebb prémekkel kipárnázott barlangba rakták át szállását, ahol egyes-egyedül lakhatott, étkezéseknél pedig részére hasították ki a legízesebb falatokat. Még pillája rebbenését is lesték, hogy eltalálják az óhaját.

Ge-Ogot kezdetben teljesen eltöltötte a megelégedés, de a hetek teltével, amikor a fák, elhánnyva virágjaikat, gyümölcszeit kezdtek érlelni, egyre nagyobb nyugtalanság fogta el. Eszébe jutott az elhagyott horda, és egyre jobban vágyott hazafelé. Kisfiára gondolt: kövér kezecskéjével bizonyára a levegőt öklözi már, és követelőzni kiabál, ha éhes. Ilyenkor büszkeség töltötte el, és tervezgette, milyen nagyszerű vadászt nevel a gyerekből. Gyors lábú lesz, acélos izmú és sasszemű. A fiatalság között ő vezérkedik majd, és talán megszerzi a főnökséget is...

– Holdtöltekor elindulok! – határozott, de közbejött valami marasztaló esemény; kitolta a határidőt az első holdnegyedig, a másodikig, és a következő telehold is a sóbánya vidékén taláta. Egy éjszaka aztán álom lepte meg. Fiacskája sírva hívogatta, és az álmkép oly eleven volt, hogy felserkent.

Most már nem volt többé maradása.

– Merre lehet szedni azokat a fényes, szikrázó köveket? – tudakolta Incstől a hegyi kristályok lelőhelyét. – Szeretnék vinni belőle. Mert hazamegyek! – fűzte beszédjéhez a csattanót.

A főnök nehezen titkolta örömét. Ge-Og népszerűsége nem volt kedvére. Félt, hogy elragadja tőle a vezérséget.

– Magam vezetek oda! – ajánlkozott készségesen, – És annyi só t vihetsz, amennyit elbírsz! A szellemek tegyék széppé az utadat!

– Ha nagyon bántják a törzset a Dörmögők – folytatta Ge-Og –, csak gyertek a mi vidékünkre. Legalább megint együtt leszünk, mint apáink idejében, és vidáman fogunk élni.

– Nem, nem megyünk máshová! – utasította vissza Incs a kedveskedést. – A te fegyvered legyőzi a medvéket. Énekelünk majd rólad minden este – tette

hozzá hízelkedően –, hogy senkinek se essék ki az emlékezetéből, ki készítette a vadak pusztítóját!

Ge-Og útra készülődése felbolygatta az egész törzset. A fiatalok összeesküvők módjára állandóan súgtak-búgtak, a meglett korú vadászok pedig a távozni készülő körül forgolódtak, és minden szavuk marasztaló volt. Ge-Og azonban hajthatatlannak mutatkozott, és ekkor Úr, Bol-Donnal és Tarral közösen, suttyomban szintén felkészült az elvándorlásra.

Incs nagy pompával akarta megtartani a búcsúlakomát, ám Ge-Og türelmetlenségében a tor előtti hajnalon felszedte sátorfáját. Halkan átvágott az alvókkal zsúfolt máglyatéren, s azt hitte, észrevétlenül távozik. De mielőtt eltűnhetett volna az erdőben, árnyként csatlakoztak hozzá Tarr és társai, akik útiteherrel felpakolva várták.

– A mocsár veszedelmes a vándorra! – köszönt rá Bol-Don. – Egy fegyver az csak egy, de négy az négy!

– Hallom szavadat, és örülök neki! – felelte Ge-Og, és továbbstiettek a harmatos fűvön.

Félnapi járás után telepedtek le első pihenőre. Jókora távolságot hagytak maguk mögött, s így kényelmeskedtek kicsit. Éppen felcihelődtek, amikor éktelen zajgással egész sereg ember özönlött ki a hegy derekát ellepő fenyvesből. Lándzsáikat lengetve loholtak a négy vándor felé. A törzs fiataljai voltak, felpoggyászolva mindannyian. Ge-Og nevét kiáltozták. Csendes szónyi közelségbe érve visszafogták léptüket, és előtuszolták maguk közül Roffot.

– Messziről Ölö, látlak! – kiáltotta a vénség. – Hozzád jöttünk. A vezérünk vagy, így akarják a fiatalok, akik szeretnek téged. A te utad a mi utunk is, és oda megyünk, ahová te mégy!

Tarr meglazította lövésre feszített íjhúrját. Ő már harcra gondolt, és most elégedetten bólintott.

– Ez jó újság! – dűnnyögte Úrhoz, mialatt Ge-Og felelt Roffnak:

– A ti utatok az én utam is. Együtt vadászunk ezután, egy tűznél ülünk majd, és ez a tűz a mi tűzünk lesz.

Az immár főnök Ge-Og, hordájával gyors ütemben vágott keresztül a mocsarakon. Amily mértékben nőtt a láthatáron a Bükk tömege, úgy virult ki ábrázatán a derű. A Tiszához érve a Sajó beömlése fölött egy gázlón lábaltak át a borsodi partra. Roff vezette az átkelést, mialatt Ge-Og a vízszélről vigyázott, hogy valamelyik hetvenkedőt el ne ragadja a folyó sodra. Roff a túlparton vállát rázogatva peregette le bőréről a vízcsöppeket, majd kémlelő mozdulattal a homokba térdelt. Tölcsért formált tenyeréből, és érezhető meghökkenéssel recsegett át Ge-Oghoz:

– Gyere hamar... siess... hagyd a legényeket!

A sürgetésre hamar ott termett az öreg mellett. Roff tűnődve vizsgálta a

homokot feltúró lábnyomokat.

– Pong vadászai hagyták itt talpukat? – fordult Ge-Oghoz. Ge-Og rövid pillantással felmérte a nyomokat.

– Nem! – mondta határozottan. – *Ez más nyom!* És friss, nincs egynapos sem!... Sok lábnyom, és mind férfié! – villámlott fel Ge-Ogban a gondolat. – Egynaposak sincsenek a nyomok, és a hegyek irányába tartanak, a hegyek felé, ahol a horda tanyázik. – Veszélyt érzett porcikáiban, rémítő veszélyt.

– Akkor... – kezdte Roff, de nem fejezhette be a mondatot. Ge-Ogból kitört az övéit féltő indulat.

Másfél napi gyalogút választotta el őket a Szeleta-barlangtól, és fölébredt benne a reménység, hogy futva talán utolérik az idegeneket, mielőtt rajtaüthetnének Pongon és a többiekén.

– Dobd le a csomagot! – hördült a legényeire. – Dobd le! Szaladni kell! Idegen horda megy a hegyekbe!... – S egy perccel utóbb már magából kikelve rohant közel száz főt számláló, futásra vetkezett csapata élén, árkon-bokron keresztül a Bükkre.

Roff nem volt képes lépést tartani velük. Fokozatosan elmaradt. Nem is erőltette torkát, hogy megállásra bírja a száguldókat. Sorsába törődötten fordult vissza a partra. Örként telepedett a homokra szórt poggyász mellé, és az öregség kényszerű lemondásával hallgatta a robogók lassan elhalkuló kiáltozását.

Sorra tűntek az órák, fogyott az út. A távot egyenletes, kimért futással emésztő csapat, anélkül hogy bárki is kidőlt volna közülük, kora délutánra már a diósgyőri völgyben rohant. A néma fenyegetésként állandóan szemükbe sötétlő lábnyomok vezették őket. Bár a rendes idő felénél is kevesebb idő alatt jutottak odáig, az üldözöttek még mindig valahol látókörükön kívül voltak, pedig a barlang alig feküdt pár órányi gyaloglásnál messzebbre.

Ge-Og futását a kétségbeesés vágatássá sarkallta. Legényei megpróbálták átvenni az iramát, de lábuk már csak úgy-ahogy engedelmeskedett, és zárt tömegük lassan libasorrá vékonyodott. Mikor a sorelső a patak öblének partjára fordult, a leghátul loholó legény még a Hámori-völgy végén lihegett. Ge-Og pedig már a hegyoldalon kúszott.

Ge-Og rohant. Kacagányát letépte a tüskés bozót, szarvasfaggyúval simára kenegedett haja szétborzolódva lógott képébe.

A sűrűségből tántorgó emberalak bukott eléje, s közvetlen közelében a földre roskadt. Oldalából ömlött a vér. Ge-Og ráismert, a főnök volt. Reszketve térdelt melléje, és életre rázta.

– Pong! – szakadozta rekedten. – Mi történt?!

Pong összeszabdalt képét mosoly torzította el.

– Te vagy? – lihegte. – Jókor jössz! Nagy harc lesz!... Ott benn az

erdőben... az Emberfalók!... Utánunk jöttök!... Hallod? – célzott a feldübörgő morajra.

– Hol van Ma-Ra meg a fiam? – faggatta majdnem háborodottan Ge-Og.

– A... a barlangban... engedj... mennem kell... nem tudják, hogy itt a veszély! – próbált a főnök feltápáskodni.

Ge-Og úgy érezte, mintha hatalmas teher görgött volna le melléről. Felrántotta Pongot.

– Szaladj! – ösztökélte, s a következő pillanatban ő is elugrott, nekiszaladt a közeli hegytetőnek.

És ekkor meghallotta a Laposhomlokú banda zsibongását a völgy járatában. Keresztülgázolt az ölmagas csalánon, anélkül hogy érezte volna kegyetlen csípdesését. Tekintete vadul söpörte végig a völgyteknőt, és ijesztő csataordítással, egész testtel kiállt a meredek szélére.

Az Emberfalók bandája visszahőkölt, majd felüvöltött, s tömegrohamban törtetett fel a lejtőn.

Ekkor halkan zendült a pattogó íj baljós pendülése, és a legelől nyomuló Emberfaló átlőtt gégével, hörögve bukott vissza mögötte rohamozó társaira.

És Ge-Og, a Messziről Ölő, testét feszítve védőbástyául népe elé, nevéhez méltóan, mint a pusztítás szelleme irtotta a rohamra lendülő Emberfalókat.

– Nesze... nesze!... – vijjogta, valahányszor a süvítő, feltollazott nyíl átvert egy Laposhomlokút, mialatt dübörögve csapdostak le körülötte a nehéz ökölkövek.

Az Emberfalók nyögve hemperedtek fel, és a lejtőt beterítették az elesettek. Lenn, a biztosnak vélt távolból a kötésig érő szakállú, torzonborz főnök toporzékolva hajtotta alattvalóit támadásra.

– Haljon meg! – tajtékozta. – Hamar! Egyedül van!

Ge-og célba vette, és elbúcsúztatta a világtól.

– Ez a tiéd! – hörögte, amikor a kannibál főnök szíven találva felbukott, majd sebes mozdulattal a derekára kötött tegezbe nyúlt vesszőért. A börtök üres volt.

Földhöz vágta a használhatatlan íját, baltát ragadott a kezitusához. Az első felérkezőt derékon kapta, és a mögötte kapaszkodók közé vágva ledöntött lábáról másik négyet.

– Hej!... – rikoltotta.

– Hej! – harsant a száztorkú ordítás lenn a völgyszélen, és szisszenő nyílzápor öntötte el az útbevágást. Ge-Og legényei rontottak a bandamaradékra.

– Diadal! – zihálta Tarr Ge-Og felé. – Diadal!... Messzeölő!... Nagy főnök!... Hatalmas ember!... Diadal!

...A vörös napfény búcsúzva öntötte esti fényét az erdőkre, bearanyozva a

barlang előtt a régi tábornak. A vizontlátás és a győzelem táncát egy héttel ezelőtt kezdték el, most fejezték be. Már Roff is beérkezett a kincseszsákokkal. Őt hatalmas máglya égett, mert megszaporodott a horda. Most már törzs... gazdag és hatalmas, és a legnagyobb tűz mellett ül Ge-Og, az új főnök, akinek honn maradt népével Pong is behódolt. Ge-Og hatalmas, ő hozta a messze ölü fegyvert, mellyel az ember meg fogja hódítani a világot.

A nap látta Ge-Og és népe boldogságát; látta az elcsendesedett völgyben heverő halottakat, de sem ezen, sem azon nem ütközött meg, és zavartalanul hanyatlott a hegyek mögé.

Ő, az örökké bolyongó tudta a legjobban, hogy az ember élete szakadatlan harc, küzdelem, ahol a gyenge elbukik, és állva marad az erős.

Ge-Og, Roff és Pong mellett a középben Ka-Bor megszólalt:

– Mirőlunk soká-soká fognak majd beszélni a tüzeknél, és híresek leszünk, mert mi vagyunk, akik legyőzzük a félelmetes állatokat, és legyőzünk minden emberölő embert is, aki szembeszáll velünk!

A vadászok büszkén bólogattak jóslatára.

AZ ÍRÓ UTÓSZAVA

A Köbaltás ember történetét, mint annyi sok másét, a véletlen indította útjára. Ez a véletlen réges-régen esett meg velem, még gyermekkoromban, amikor egy szép napon ráeszméltem, hogy én már tudok olvasni. Roppant nagy fölfedezés volt. Az egymás mellé rakott betűk megelevenedtek előttem, és már nemcsak az ábécéskönyvem szövegét, hanem mindent, de mindent el tudtam olvasni, ami a szemem elé került. Hogy, hogy nem, az első "valódi" könyv, ami a kezembe jutott, egy vaskos ismeretterjesztő mű egyik kötete volt, s abban is az első cikk az ősemberről szólt. Arról az ősről, akit ma "javai ősembernek" nevezünk. Egy Dubois nevű holland katonaoorvos találta meg koponyadarabját, alsó állkapcsa töredékét, néhány fogát és mellcsontját a javai őserdőben.

Néhány megsárgult, csupasz csont volt az egész lelet, és én a könyvben

mégis ott láttam nemcsak az egész koponya rajzát, hanem ennek a sok százezer éves őszünknek arcmását is. Sokáig, nagyon sokáig nem tudtam megérteni, hogyan is lehetséges, hogy csak néhány csontdarabot találtak, és nekem a könyvben mégis az ősemler koponyáját és arcát mutatják meg.

Ez a gondolat nem hagyott nyugodni, folyton vissza-visszatért, mígnem megtudtam, hogy vannak tudósok, akiket görög szóval *paleontológusoknak*, őslénytantudósoknak, és *paleoantropológusoknak*, ősemlertan-tudósoknak hívnak, mezeknek oly nagy a tudományuk, hogy egy-egy kicsiny őszállati vagy ősemleri csontból képesek fölépíteni az őszállat vagy ember egész testét, külsejét.

Ez a tudomány oly titokzatos, rejtélyes, oly meseszerű volt előttem, hogy megfogott, és soha többé nem engedett el. Micsoda pompás, izgalmas dolog is holmi csontdarabok után nyomozni, megtalálni, és azután megmutatni a világnak, hogy egyszer, szinte megszámlálhatatlanul sok évszázad előtt milyen volt a maga valójában az ember vagy állat, akiből vagy amiből nem maradt egyéb ezeknél a korhadtsontocskáknál.

És ez a vonzódás a múlt évekkel egyre inkább nőtt bennem. Már személyes ismerőseimnek éreztem az ősemlereket, és ahogy gyarapodott a magam tudása, úgy próbáltam összerakni gondolatban a sok-sok képdarabkából életüket. Ekkor már tudtam: életüket nem ismerhetem meg anélkül, hogy ne ismerném azt a környezetet, amelyben küzdöttek, fejlődtek; a vidéket, ahol tanyáztak, a körülöttük élő növényeket, állatokat, de még az éghajlatot is, mert hiszen a Földön nem mindig olyan időjárás uralkodott, mint ma. Azután megtaláltam azokat a tudományokat, amelyek segítségemre siettek ebben a kutatásban. Lassan-lassan összebarátkoztam a Földünk múltjával foglalkozó ősföldrajzzal, a *paleográfival* (ezeknek a tudományoknak a nemzetközi neve mind-mind görög); a *geológia*, a földtan elmondta, milyen kőzetek alkották azokat a hegyeket, ahol az ősemler vándorolt, és milyen talajból sarjadtak ki azok a növények, amelyek az *ősnövénytannal* foglalkozó tudósok szerint eledelét szolgáltatták, s az őszállattan tudósai megmutatták, mifajta állatokkal viaskodott. Végezetül a *paleoklimatológia*, az őszéghajlaton még arról is beszámolt, hogy ekkor trópusi nap sütött-e rájuk, vagy jéghegyek tövében dideregtek-e.

Ám nem egyfajta ősemler élt, hanem sok-sok nemzedék követte egymást, míg a mai ember kialakult. Mindegyik többet tudott, mint az előző, s másfajta környezetben pergette le éveit.

Őnszántamból nem tudtam választani a sokfajta ősemler közül, nem tudtam eldönteni, melyiknek próbáljam megeleveníteni útját, hogy húsvér elevelenségében előttem álljon, s ismerjem nappalait, éjszakáit, életét és halálát.

És ekkor, amikor már több mint huszonöt esztendeje mögöttem volt az első

élményem az ősemberről, találkoztam Ge-Oggal, azaz nem is vele, hanem csak finoman csiszolt kőbaltájával, mégpedig a miskolci múzeumban. Álltam az Avas hegyen, s kezembe vettem egy szikladarabot, ugyanolyat, amilyenből harminc-negyvenezer évvel ezelőtt baltáját pattinhatta, és bejártam Lillafüred fölött a Szeleta-barlang mélyét, ahol egykor menedéket lelt. Akkor már kiásták tűzhelye maradványait is. Ott halmozódott előttem lakomáinak nyoma: a barlangi medve, a rettenetes barlangi oroszlán és a taránszarvas csontja. Elmondták nekem, hogy ennek az ősembernek kortársa volt a mamut, a gyapjas orrszarvú és annyi más, ma már kihalt állat; elmondták, hogy a sorrendben utolsó európai jégkorszakban élt, rettenetes telek fagya kínozta, a hűvös nyarak napsugara süttött a fejére. Még messze vándorútjainak, jövetelének ösvényét is követhettem az ásatásoktól, leletektől szerkesztett térképen.

Végül pedig véletlenül ráakadtam a Széchényi Könyvtárban egy kicsiny füzetre, amelynek nagy tudományú szerzője a Szeleta-barlang környéki kőzetekben talált virágpornyomokból megállapította, milyen fák lombosodtak, milyen növények, virágok színesedtek a Bükkben a mi ősemberünk élete idején.

Minden adatom megvolt már erről az ősemberről, akit immár teljesen magaménak éreztem, kiválasztottam a sok közül. Itt volt a maga kézzelfogható valóságában egészen közel, bármikor elérhettem egykori lakóhelyét, vadászterületét, próbálgathattam szerszámaikat, fegyvereit.

De még mindig képtelen voltam követni gondolataikat, nem tudtam magam elé képzelni egyéni életét; hogyan fogadta az előtte addig ismeretlen dolgokat, hogyan fejlődött fokról fokra kőkorszakbeli mivoltából a történelmi idők embere felé, mert hiszen az utána következő embertípus már történelmi időnk embere volt.

Miközben pedig az járt állandóan eszemben, hol és hogyan foghatom meg ezt a titkot, ősemberem emberi életének nagy titkát, hogy úgy alkothassam meg, amilyen az minden valószínűség szerint a valóságban volt, kislányom másfél éves lett, és egy nyáron először került ki a városból falura, számtalan előtte ismeretlen csoda közé. Láttam, miként ismerkedik meg állattal, növényekkel, neki addig rejtélyes, sőt félelmetes dolgokkal, mint például az a kődarab, amit fölemelt, és a lábára ejtett, hogy végül ugyanezzel a kővel barackmagot törjön, és megdobálja az idegen kutyákat. Nemsokára úgy mozgott az új világban, mintha ott született volna.

Ez a kis emberpalánta, aki fölfedezte és birtokba vette a falu előtte addig ismeretlen világát, szemléltető választ adott a régóta firtatott nagy kérdésre: ősemberünk életének kérdésére, a hogyan és miért titkára. Hogyan élt, gondolkodott, hogyan fejlődött, miként alakították a körülmények, és hogyan

alakította ő a körülményeket... S bár pontosan tudtam, hogy mi, késői nemzedékek gyermekei, készen, felhalmozva kapjuk előttünk élt embertársainknak évezredek során nehéz küzdelemmel szerzett tudását, tapasztalatát, s nem kell saját bőrünkön kipróbálni azt, amire egyszer már előttünk rájöttek, mégis, kislányomat nézve ráötöltem, hogy mi magunk is ősemberként kezdjük, hogy végül azzá legyünk, akik vagyunk.

Néztem, néztem, hetekig figyeltem kislányomat, azután nagyot lélegzettem, és leültem az írógép elé. Már ismertem Ge-Og és társai legrejtettebb gondolatát is, tudtam, hogy váratlan helyzetben mit fog cselekedni, milyen idegenkedve fogadja az új dolgokat, és mekkora lelkesedéssel sajátítja ki, ha jónak találja.

Ha pedig valahol megakadtam, az az apró kis "ősember", aki ott játszott, barangolt a nagy gyümölcsöskert neki roppant őserdőnek tűnő bozótjában, egyre-másra új csodákat fedezve föl, valamelyik ösztönös vagy tudatos cselekedetével előbb-utóbb megadta kérdésemre a feleletet.

Hogy pedig miért volt a mi ősemberünk, Ge-Og és népe olyan, amilyen, arra egyszerű a válasz. A körülmények, a természet oly mostoha volt velük szemben, hogy csak azok maradhattak meg, akik összetartottak, egymásért küzdöttek jóban-rosszban. Mindenük közös volt: közös gondjuk volt a ma, közös gondjuk a holnap, és egyikük sem volt gazdagabb a másikinál. A kőbalta népe között még nem akadt vagyonygyűjtő.

Természetesen akkor sem volt minden ember, minden nép egyforma. Abban az időben, az utolsó jégkorszak vége felé már sokféle horda ülte körül a tüzeket. A Laposhomlokúak vagy a Fekete Horda másfajta nép volt, mint Ge-Og népe, mint ahogy azok is egészen másfajta emberek voltak, akik a jégkorszak elmúlta után népesítették be a Földet. Ge-Og népe a maga kultúrájával és erkölcsével átmenet volt a sokkal primitívebb Laposhomlokúak és a kőbalta népénél fejlettebb emberek között, akik őrük követtek, és már ismerték a gabonatermesztés, az állatszeliítés és a tanyakészítés titkát is.

De hát az már más történet, nem a miénk! így született meg tehát *A kőbaltás ember*, Ge-Og és társai regénye, akiknek küzdelmes sorsát elmeséltem. A véletlen vetette föl, a tudomány támasztotta alá, és egy kisgyermek kovácsolta a történet hiányzó láncszemét.

És most végezetül egy "bűnömet" kell bevallanom. A valóságban nem minden történhetett *ugyanúgy*, ahogy a regény lapjain megelevenedik előttünk. *Való*, hogy az ember sorozatosan, egymás után találta fel, alkotta meg az újabb és újabb, az előzőknél jobb szerszámokat, eszközöket. Az ökölkövet követte a kőbalta, 3 csupasz pengét a már valóban kés alakú kőkés, a lándzsát a szigony, az íj és a nyílvevő; valamelyik korai ősrünk rálelt a jelzősip titkára, és

bizonyára egyik őspanyánk volt az, aki először ízlelte meg a sót, hogy nélkülözhetetlen ételízestítőnké avassa. Ám mindez nem következhetett el egyetlen emberöltő alatt, amint ezt Ge-Ogék történetéből vélhetnek.

A történet a régény cselekménye, a gyorsan pergő mese érdekében sűríteni kellett, s így szorítottam bele egyetlen, korai emberi nemzedék életébe azokat a fölfedezéseket, amelyeket pedig sok-sok egymást követő nemzedék hajthatott csak végre, nem tíz-húsz esztendő, hanem esetleg több ezer év alatt. Mert a kőhegyű lándzsa és az íj feltalálása között bizony könnyen eltelhetett jó néhány évszázad vagy akár évezred is. A fejlődésnek szigorú belső törvénye van, amely nem ismer olyan gyors iramot, mint amilyennel Ge-Og és társai feljutottak az élet apáikénál magasabb fokára.

No de hát minden emberi nemzedéknek megvoltak a maga Ge-Ogjai, és így aztán az igazságon nem esett csorba.

Amit nem az egyik talált fel, azt meglelte a soron következő utódja, hiszen az emberiség úgy fejlődik, hogy egy-egy nemzedék felhasználja mindazt, amit elődeiktől tanult, és továbbfejleszti azután. Az emberiség történetét az egymást követő Ge-Ogok láncolata kerekíti ki, ha korszakonként más-más nevet viselnek is; a lényeg pedig mindig ugyanaz: újat alkotni a régi helyett, előbbre vinni, fejleszteni a meglévőt...

Nos, ezt tette egyszer régen Ge-Og, és azóta is ezt próbáljuk cselekedni mindahányan!